

Н. С. Братчикова

ФИНСКИЙ ЯЗЫК: ФОНЕТИКО-ГРАММАТИЧЕСКИЙ КУРС

УЧЕБНОЕ ПОСОБИЕ

для студентов, обучающихся по направлению
подготовки «Зарубежное регионоведение»
Уровни А2–В2 по шкале CEFR

Министерство науки и высшего образования Российской Федерации
Федеральное государственное бюджетное образовательное учреждение
высшего образования
«МОСКОВСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ЛИНГВИСТИЧЕСКИЙ
УНИВЕРСИТЕТ»

Н. С. Братчикова

ФИНСКИЙ ЯЗЫК: ФОНЕТИКО-ГРАММАТИЧЕСКИЙ КУРС

УЧЕБНОЕ ПОСОБИЕ
для студентов, обучающихся по направлению подготовки
«Зарубежное регионоведение»
Уровни А2–В2 по шкале CEFR

Москва
ФГБОУ ВО МГЛУ
2020

УДК 811.511.111'342.6(075.8)

ББК 81.66-1я733

Б874

Печатается по решению Ученого совета
Московского государственного лингвистического университета

Уч. план 2019 г., разд. I, поз. 255

Рецензенты:

д-р филол. наук, проф. Ю. М. Шемчук;

канд. филол. наук, доц. А. П. Гуськова

Братчикова, Н. С.

Б874 Финский язык: фонетико-грамматический курс : учебное пособие для студентов, обучающихся по направлению подготовки «Зарубежное регионоведение». Уровни А2–В2 по шкале CEFR / Н. С. Братчикова. – М. : ФГБОУ ВО МГЛУ, 2020. – 158 с.
ISBN 978-5-00120-184-7

Пособие предназначено для изучения языка с нулевого стартового уровня и может использоваться как на начальном этапе глубокого и основательного изучения языка, так и в целях самостоятельного овладения навыками чтения, письма и ведения беседы.

Курс состоит из двух частей: фонетико-грамматической и учебных текстов, к которым предлагаются разноплановые задания.

Фонетико-грамматическая часть включает в себя два раздела, которые состоят из нескольких тем, направленных на отработку важных грамматических тем. Каждая тема включает в себя тренировочные упражнения, задания на перевод с финского языка на русский и наоборот.

Во второй части представлены образцы учебных текстов с грамматическими заданиями.

Содержание заданий соответствует программному материалу по финскому языку для студентов, обучающихся по специальности «Зарубежное регионоведение». Оно знакомит студентов с основной лексикой в области регионоведения, позволяет сформировать профессиональные навыки, достаточные для реферирования, работы устным и письменным переводчиком.

УДК 811.511.111'342.6(075.8)

ББК 81.66-1я733

ISBN 978-5-00120-184-7

© ФГБОУ ВО МГЛУ, 2020

СОДЕРЖАНИЕ

Предисловие	4
-------------------	---

ЧАСТЬ 1

Раздел 1. Отработка фонетических навыков	8
Раздел 2. Упражнения по употреблению частей речи. Существительное. Substantiivi.....	16
Тема 1. Номинатив. Nominatiivi	16
Тема 2. Партиитив. Partitiivi	19
Тема 3. Аккузатив. Akkusatiivi	22
Тема 4. Генитив. Genetiivi.....	26
Тема 5. Внутренне-местные падежи: инессив (inessiivi), элатив (elatiivi), иллатив (illatiivi)	29
Тема 6. Внешне-местные падежи: адессив (adessiivi), аблатив (ablatiivi), аллатив (allatiivi)	37
Тема 7. Обобщающие упражнения на тему «Внутренне- и внешне-местные падежи»	41
Тема 8. Прилагательное. Adjektiivi	48
Тема 9. Образование прилагательных и существительных. Nominien muodostaminen	54
Тема 10. Местоимение. Pronomini	58

ЧАСТЬ 2

Учебные тексты с грамматическими заданиями

Кappale 1. Параграф 1. Suomi kartalla. Финляндия на карте мира.....	64
Кappale 2. Параграф 2. Suomen luonto. Природа Финляндии.....	77
Кappale 3. Параграф 3. Kuuluisia suomalaisia. Известные финны	87
Кappale 4. Параграф 4. Suomen teollisuus ja maatalous. Промышленность и сельское хозяйство Финляндии	107
Кappale 5. Параграф 5. Kansatiede Suomessa. Этнография в Финляндии.....	121
Кappale 6. Параграф 6. Suomen kansa. Народ Финляндии.....	137
Кappale 7. Параграф 7. Suomen yhteiskunta. Общество Финляндии	146
Литература.....	157

***Моей подруге, блестящему переводчику
и знатоку финской культуры
Ольге Вячеславовне Гусевой посвящаю.***

ПРЕДИСЛОВИЕ

Настоящее учебное пособие предназначено для студентов, изучающих финский язык в качестве основного иностранного языка по программе языкового вуза и имеющих языковые компетенции в рамках уровней А2–С1 по шкале CEFR.

Пособие предназначено для изучения языка с уровня А2 и может использоваться как на начальном этапе глубокого и основательного изучения языка, так и в целях самостоятельного овладения навыками чтения, письма и ведения беседы.

Целью настоящего пособия является закрепление у студентов знания основ грамматики финского языка, формирование навыков перевода текстов по регионоведению с финского языка на русский и с русского языка на финский, усвоение лексики по регионоведению.

Курс состоит из двух частей: фонетико-грамматической и учебных текстов, к которым предлагаются разноплановые задания.

Фонетико-грамматическая часть включает в себя два раздела, которые состоят из нескольких тем. В каждой тематической рубрике представлены упражнения на отработку грамматических конструкций и заданий на перевод с финского языка на русский и наоборот.

Вторая часть состоит из семи параграфов, в которых представлены материалы по следующим темам: Финляндия на карте мира; физическая и экономическая география страны; природа Финляндии и климатические особенности региона; выдающиеся исторические личности; промышленность и сельское хозяйство Финляндии; этнографические исследования и общество. Основные тексты глав на финском языке рассказывают об особенностях северного региона, о истории формирования финского народа и общества, о пути страны к государству всеобщего благосостояния. Для студентов они представляют интерес

в познавательном плане и соответствуют тематике учебной программы кафедры зарубежного регионоведения Института международных отношений и социально-политических наук.

Структура параграфа. Параграф включает несколько текстов, несколько упражнений к ним и словарь.

Тексты. В учебнике использованы только оригинальные тексты, заимствованные из финской и российской прессы и сайтов Интернета.

Основным принципом построения учебного пособия является сочетание в каждом параграфе финского и русского текстов на одну и ту же тему примерно равной стилистической трудности.

Тексты на финском языке предназначены для чтения, пересказа и перевода. Они служат базовым материалом для подготовки сообщений, презентаций и проведения семинаров по изученной теме.

Тексты на русском языке используются для развития навыков письменного и устного перевода. Перечень использованных источников представлен в конце учебного пособия.

Грамматический комментарий. В главах представлен грамматический комментарий к изложенному материалу. Цель комментариев – объяснить аспекты, вызывающие наибольшие трудности у лиц, изучающих финский язык.

Страноведческий комментарий. В главах представлен краткий комментарий явлений, событий или малоизвестных фактов. В них представлено объяснение безэквивалентных реалий и варианты их перевода.

Словари. Цель словарей – расширение и систематизация лексического материала. Словари к урокам приводят лишь те значения слов и словосочетаний, которые свойственны данному контексту и поэтому не подменяют собой толковых, а тем более больших двуязычных словарей.

Упражнения. Упражнения предназначены для отработки лексических, грамматических и стилистических трудностей перевода. В пособии используются следующие типы упражнений:

1. Упражнения на закрепление изученного грамматического материала:

- a) раскрыть скобки и просклонять существительное/прилагательное в соответствующей грамматической форме (падеже, числе, степени сравнения);

б) выбрать из предложенных вариантов падежных форм правильную;

в) составить предложение по образцу;

2. Упражнения на закрепление новой лексики:

а) перевести словосочетание на русский язык

б) перевести словосочетания на финский язык и составить с ним предложение;

в) дополнить предложение и перевести на русский язык;

г) ответить на вопросы по тексту.

3. Упражнения на развитие переводческих навыков:

а) перевести с русского языка на финский язык;

б) перевести с финского языка на русский язык;

с) двусторонний перевод.

При работе над составлением учебного пособия использован опыт Г. А. Боровкова, В. Г. Гака, Ю. Комисарова, Л. С. Сувиженко, М. И. Муллонен, Л. Э. Александровой, авторов известных учебников и пособий по финскому языку и теории и практике перевода.

Часть 1

Раздел 1

Отработка фонетических навыков

Упражнение 1. Подберите словам пару. Переведите слова на русский язык:

1) используйте длинный – короткий гласный

maasto _____; liima _____; vaara _____; tiili _____;
viiri _____; tiili _____; tuuli _____.
latu _____; sika _____; kura _____; puro _____;
takka _____; savi _____; lika _____; kari _____;

2) используйте короткий – долгий согласный

Katto _____; talli _____; lautta _____; pulla _____;
mutta _____; velli _____; kanna _____; matto _____.
laki _____; aita _____; kelo _____; kisa _____;
kumi _____; hera _____; kylä _____; rapu _____.

Упражнение 2. Прочитайте слова, соблюдая краткость-долготу звуков.

a – aa: avata – avaan – avaava; tavata – tapaan – tapaavaan;
tappaa – tapatte – tappavat

o – oo: koko – koon – kokoon – koossa; tytär – tyttären – tyttäreillä

u – uu: tuuli – tuuliin – tuulee – tuulettaa – tuuletin; tulee – tulen – tulo

ä – ää: ääntää – äännän – ääntävät – äännetään

e – ee: sade – sateen – sateeseen – sateessa – sateet

i – ii: viisi – Iivari – markiisi – tuuliin – satiiriin

ä – ää – e – i: värinä – väärinä – väriin – veriin – viiri – viiri – viiriin – viri

p – pp: papu – pappa; lepo – leppä; halpa – helppo

nk – ng: hanko – hangon; Helsinki – Helsingissä; onki – ongen

s – ss: vesi – vessa; satu – tassu; kasi – kassi; mies – tiessä;

j: jalo, pojat, Raija, haju; tajunta; suljen, miljö, miljoona;
Jenni, Joonas, Johannes

l – ll:	lelu – lelliä; kala – halla; tili – tilli
m – mm:	emo – lemmon; maito – maamme; teelmä – kamman
n – nn:	nenä – rannan; vene – mennen; kadun – kadonneet
h:	paha – haamu – hahmo – hyvä – kyyhöttää
t – tt:	täti – tatti; mato – matto; tuti – tuttu

Упражнение 3. Прочитайте текст. Одной чертой подчеркните слова, в которых представлены переднеязычные гласные; двумя чертами слова, в которых только заднеязычные гласные.

A. *Säkeitä muurahaisesta*

Hiljaisia ovat muuahaisten polut. Männyn neulasesta tipahtaa juolukan lehdelle pisara syksyn vettä. Lampeen kuvastuu oksa kuin veitsi.

Etten unohtaisi.

Matti Jama: *Jossain välissä on rakkaus*, 1976

B. *Runo elämästä.* Anna-Mari Kaskinen

Äiti, minun täytyy jatkaa.

Joku kutsuu kulkemaan.

Täytyy taittaa taival matkaa,

vaikken tietä tunnekaan.

Siellä missä toisiansa

aallot vievät tansseihin,

siellä, veden loiskinassa,

siellä olen minäkin.

Упражнение 4. Разделите слова на слоги. Укажите дифтонги.

A. Suomessa on monenlaista säätä. Suomi on talvella ihan erilainen kuin kesällä. Sää voi muuttua myös tosi nopeasti. Vaikka aamulla paistaa aurinko, illalla voi jo sataa lunta tai vettä. Siksi suomalaiset puhuvat aina säästä.

B. Alku aina hankala, mutta lopussa kiitos seisoo. Ei haukkuva koira pure. Laki maassa ja Luoja taivaassa. Löyly on köyhän lasareeti. Muna kanaa neuvoo. Nälkä on hyvä kokki. Revontulet tietävät pakkasta. Kaikki unelmamme voivat toteutua, jos meillä on kylliksi rohkeutta tavoitella niitä. Kyllä työ tekijäänsä neuvoo.

Упражнение 5. *Прочитайте сложные слова. Обратите внимание на структуру каждого компонента сложного слова:*

Yö|juna, yö|kerho, aamu|vuoro, syys|iilta, väli|viiva, ensi|apu, iso|veli, pikku|sisko, yö|pakkaset, sisään|käynti, sisään|ajo, ulos|otto, työ|paikka, auringon|säde, yö|pöllö, aamu|sämpylä, porkkana|sämpylä.

Упражнение 6. *Выучите наизусть стихотворение Э. Лейно Yksinhiitäjä (Hiihtäjänvirsiä, 1900).*

Yksin hiihtäjä
Minä hiihtelen hankia hiljakseen,
jo aurinko maillehen vaipuu,
minun mieleni käy niin murheisaks,
minun rintani täyttää kaipuu.
Latu vitkaan vie. Vai vääräkö lie?
Niin pitkä on yksin hiihtäjän tie.

Упражнение 7. *Прочитайте предложение, обращая внимание на произношение двух подряд стоящих согласных.*

Onko kuisma kasvi? Kaisla kasvaa korkeaksi. Salmiakki on lakritsaa. Lampaan lapsi on karitsa. Talvella hiihdin paljon. Mut pitkä vain on talven valta (Leino).

Упражнение 8. *Прослушайте детскую песню Mustan kissan tango на сайте <https://lyricstranslate.com/ru/pmp-mustan-kissan-tango-lyrics.html> и затем прочитайте вслух слова песни:*

Mustan kissan tango
Jos mustan kissan saisin, mä sitä tansittaisin.
Sen mustan kissan tassut ne sitten hassut on!
Kun pitkän narun päähän mä laitan paperin,
niin kissa tanssii aivan tangon askelin!
Hei, tanssi kissa tango, tango, tango,
nyt mustan kissan tanssi sen ikioma on!
Soi mustan kissan tango, tango, tango,
se japanista lensi tänne meillekin.

On Saapasjalkakissa ja kissa pistoksissa,
Ja Kiplingillä kissa on villin viidakon.

Mut kissa, joka tanssi, se paras kissa on,
sen mustempaa ei ole alla auringon.
Hei, tanssi kissa tango, tango, tango,
nyt mustan kissan tanssi sen ikioma on!
Soi mustan kissan tango, tango, tango,
se japanista lensi tänne meillekin.

Sen mustan kissan päivät on aidot kissanpäivät,
sen mustan kissan posket jo ovat säämiskää.
Ja musta kissa tähti on television -
sen tango kansainvälinen ja kaunis on.
Hei, tanssi kissa tango, tango, tango,
nyt mustan kissan tanssi sen ikioma on
Soi mustan kissan tango, tango, tango,
se japanista lensi tänne meillekin.

Ja musta kissa tähti on television -
sen tango kansainvälinen ja kaunis on.
Hei, tanssi kissa tango, tango, tango,
nyt mustan kissan tanssi sen ikioma on
On saanut tunnustusta jo tämä kissa musta,
ja siitä kissa kiittää – nyt kaikkein kauneimmin.

Упражнение 9. *Прослушайте детскую песню Bussilaulu на сайте <http://lastenlauluja.fi/bussilaulu/> и затем прочитайте вслух слова песни:*

Pyörät ne pyörivät ympäri, ympäri ja ympäri.
Pyörät ne pyörivät ympäri, koko päivän.

Pyyhkijät pyyhkivät viuh, viuh, viuh. Viuh, viuh, viuh ja viuh viuh viuh.
Pyyhkijät pyyhkivät viuh viuh viuh, koko päivän.

Torvi se töötötti tööt, tööt, tööt. Tööt, tööt, tööt ja tööt tööt tööt.
Torvi se töötötti tööt, tööt, tööt, koko päivän.

Ihmiset ajella hytkytti, hytkytti ja hytkytti.
Ihmiset ajella hytkytti, koko päivän.

Упражнение 10. Прочитайте сложные слова и словосочетания.

Tavaratalo – tavarан **hinta**, talonpoika – talон **poika**, luonnontutkija – luоннон **tutkija**, isänmaa – isän **maa**, työntekijä – työnteкиjä; perusasia, peruskoulurakennus, rautatieasema, sähköpostiosoite, Uusikaupunki, Sotakylä, Jyväskylä, Joensuu.

Упражнение 11. Прочитайте поговорки сначала медленно, а затем быстро.

Ahkerat äidit, laiskat tyttäret. Laiskat äidit, ahkerat tyttäret.
Kyllä koira koiran tuntee.
Lupaus on velkaakin pahempi.
Söisi kissakin kaloja, vaan ei kastais kynsiänsä.
Lakaise ensin omat raput ja sitten vasta naapurin.
Joka syyttä suuttuu, se lahjatta leppyu.
Ota silmä kätees ja katso.
Katsoo kuin lehmä uutta veräjää.
Putosi kuin kivi kaivoon.
Ei näe puilta metsää.
Tiukassa kuin sillit suolassa.

(Lähde: <https://www.nurmes.fi/sanontoja-ja-uskomuksia>)

Упражнение 12. Прочитайте вслух слова с учетом фонетического явления артикуляционного удвоения согласного.

Немного теории:

Артикуляционное удвоение согласного происходит

- 1) если предыдущее слово в словосочетании оканчивается на гласный -е (кроме слов типа **nalle**): hernekeitto [hernekkeitto]
- 2) в позиции повелительного наклонения 2 лица ед.ч.
Mene pois [menep pois]; tule tänne [tulet tänne], maksa tähän [maksat tähän]
- 3) если за спрягаемым глаголом следует глагол в форме инфинитива
Haluatko lähteä [haluatkol lähteä]
- 4) под влиянием начального согласного второго слова
Ottaa pallon [ottaap pallon]; teetä kaikille [teetäk kaikille]
- 5) после притяжательного аффикса 3 л. -nsa/-nsä
Vaimonsa kanssa [vaimonsak kanssa]

6) в позиции аллатива

merelle päin [merellep päin]

- A.** pärekatto, kirjekuori, kuumemittari, mustekynä, mustepullo, esteratsastus, koristekasvi, käärepaperi; kuume laski; muste kuivui; kääre putosi; osoite katosi.
- B.** Anna mennä! Varo kiviä. Lähde kotiin. Katsopa tänne. Tule tänne leikkimään. Venekin vuotaa. Veneekö vuotaa? Kyllä sinä jaksat kantaa sen. Annapas tänne. Tule pois piilosta. Päivällä ei enää sada lunta. Saat tuoda sinne kirjasi. Annapas tänne se kynä. Muistakin kertoa hänelle siitä.

Упражнение 13. *Прочитайте стихотворение Л.Вийта «Tauti tanssi talvitiellä» («Suutarikin, suuri viisas», 1961) и назовите все случаи аллитерации.*

Немного теории:

Аллитерацией называется повторение одинаковых или сходных согласных. Аллитерация – древнейший стилистический прием усиления выразительности стиха повторами согласных звуков. Этот прием встречается в народной поэзии и в литературе всех народов мира.

Tauti tanssi talvitiellä

Tauti tanssi talvitiellä,
kysyi, toinko terveisiä.
Mistäpä minä, mutisin,
Muistitko kotona käydä?
Muistin kyllä, enpä käynyt.
Siellä kuultiin, Kuka kuoli?
Kukin kuoli vuorollansa,
sinä vain olet elossa.
Taidat tappaa jo minutkin?
En minä sinua tapa;
kuka sinua surisi!
Kun tapan talon emännän,
samalla isännän isken,
kohta kaikkia komennan.
Sinä palvelet paremmin,
kun et kuole, vaan vikiset

Упражнение 14. *Прочитайте предложения.*

Немного теории:

Интонация повествовательного предложения понижается к концу фразы. Интонация начинается с повышения тона, который затем снижается. Интонация в вопросительных и побудительных предложениях всегда нисходящая. Они начинаются с более высокого тона, чем повествовательное предложение. В финском языке диапазон высоты тона небольшой.

Если основное ударение падает не на первый слог, то оно помогает выразить противопоставление или отношение к обсуждаемой информации.

- A. – Kymmenen, yhdeksän, kahdeksan, seitsemän, kuusi, viisi, neljä, kolme, kaksi, yksi. Nyt lähden etsimään.
- B. – Sanoitko Mikko vai Mikka?
– Mikko.
- C. – Ei Tampereessa vaan Tampereella.
– Tampereella.
- D. – Oliko testi helppo?
– Ei, päinvastoin. Se oli järjettömän vaikea.
- E. – Päivää. Voitteko sanoa, miten täältä pääsee asemalta.
– Tiedättekö, missä nyt olette?
– En ole aivan varma...
– Olemme nyt Fabianinkadulla. Tuosta Fabianinkadulta pääsee monella raitiovaunulla...
– Mitkä raitiovaunut siitä menevät?
– Nelonen ja seiska.
– Pääseekö niillä molemmilla?
– Molemmilla on pysäkki melkein samassa paikassa.

(примеры заимствованы из Sirkku Latomaa, Eila Hämäläinen. Mitä kuuluu? Otava, 2008)

F. Katkelma sadusta *Hiilenväen polku*

Oli aamuyö lokakuulla. Maassa ei ollut vielä lunta, eikä kuutamon aikakaan, joten oli hyvin pimeää. Torpan isäntä oli noussut varhain hevosta ruokkimaan. Hän oli tehnyt tulen tuvan hellaan aamukahvin keittoa varten. Myllyyn täytyi mennä hyvin aikaisin aamulla, ettei jäänyt jonon viimeiseksi jyväsäkkeineen. Syksyllä uuden sadon aikaan siellä oli ruuhkaa.

Vähäinen kuura peitti tienoon. Metsä seiso i tummana kahta puolen tietä. Oli aivan hiljaista, muutama tähti vielä vilkkui taivaalla. Hevonen kopsutteli tuttua väylää verkkaisesti aamun hämärässä.

Mutta mitä nyt? Yht'äkkiä se seisahtui niille jalansijoilleen, eikä suostunut ottamaan askeltakaan. Isäntä kömpi kuormalta alas, tarttui ohjaksista hevosen suupielessä ja komensi jatkamaan matkaa. Ei tapahtunut mitään. Sitten hän kuuli pienten kulkusten kilinää ja hiljaista hyrinää, kuin pientä puheensorinaa monesta suusta.

Hevonen seiso i yhä kuin patsas eikä mitään näkynyt. Nyt kuului ääniä aivan edestä; santa rahisi askelten alla ja pientä töminää.

Sitä kesti hetken, sitten äänet vaimenivat ja etään tyivät tien yli metsään. Hevonen seiso i kuin ihmeissään ja sen korvat kääntyivät äänen suuntaan.

Isäntäkin seiso i hölmistyneenä kuorman vieressä pohtien, mitä ihmettä äsken tapahtui. Tokeni siitä kuitenkin, kiipesi kuormalle, maiskautti suutaan ja nykäisi ohjaksista. No nyt hevonenkin totteli. Se lähti verkkaisesti liikkeelle ja matka saattoi jatku a.

Itäinen taivas alkoi hiljalleen vaaleta. Siinä kuorman päällä torkkuessaan isäntä mietti yhä äskeistä sattumusta. Tuli viimein tuumailuissaan päätökseen.

Раздел 2

Упражнения по употреблению частей речи

Существительное. Substantiivi

Тема 1: Номинатив.

Nominatiivi

Упражнение 1. *Образуйте номинатив мн. ч.*

- A.** (kuppi) ovat kaapissa.
(laukku) ovat asemalla.
(lippu) ovat taskussa.
(leipä) ovat kassissa.
(matto) ovat ulkona.
(kakku) ovat pöydällä.
(ruoka) ovat jääkaapissa.
(kenkä) ovat lattialla.
(sänky) ovat makuuhuoneessa.
(poika) ovat uimahallissa.
- B.** (Tumma pilvi) peittävät taivaan.
(Tämä vene) vuotavat.
(Uistin) vajosivat järven pohjaan.
(Nuori poika ja tyttö) astuvat tietä pitkin.
(Vanha allas) vuotavat.
(Hyvä opas) tulevat ajoissa.
Meidän (opettaja) puhuvat englantia.
(Kevyt lumihiutale) lentelevät ilmassa.

Упражнение 2. *Образуйте форму мн. ч. Не забудьте о согласовании по числу между подлежащим и сказуемым.*

- A.** Kirja on laukussa. Talvella järvi on jäässä. Maantie on suora ja leveä. Banaani on keltainen. Lehtipuu on kaunis. Vastaus on oikea. Rakennus on valmis. Tämä huone on tilava. Kurkku on vihreä. Elefanti on harmaa.

B. Katu on kapea. Pöytä on uusi. Käsi on puhdas. Rengas on pyöreä. Kirves on terävä. Sormus on keltainen. Avain on raskas. Tähti on kirkas. Paperi on valkoinen. Järvi on sininen.

Упражнение 3. а) *Напишите слова в номинативе мн. ч.*

Honka, onki, merta, lauta, silta, jalka, mänty, kampa, hiki, noki, reki, sylki, särki, hius, muste, kenttä, teltta, mesi, köysi, liesi, väki, koko, verka, uni, kuusi, lohi, lumi, jänne, suhde, vaate, pituus, joutsen, kinos, istuin.

б) *Напишите слова в номинативе ед. ч.*

Liekit, verkot, hiekat, kuusikot, vahingot, renkaat, lampaat, illat, sillat, pelлот, sadot, polut, loput, reiät, tauot, hatut, lamput, vuodet, orret, lippaat, kynnet, portit, lantut.

с) *Напишите словосочетание в форме номинатива мн. ч. и составьте с ними предложение.*

Iso nauris, kaunis neiti, reipas puhe, valkoinen kinos, uljas marsalkka, makea herne, paljas jalka, sininen järvi, vihreä metsä, herkkä mieli, harmaa susi.

Упражнение 4. *Напишите предложение во мн. ч.*

Huuli on paksu. Lohi on maukas. Hirsi on vanha. Käsi on taitava. Vesi on lämmin. Kansi on kuuma. Vuosi on rasittava. Ase on vaarallinen. Haave on romanttinen. Maine on loistava. Niemi on kallioinen. Susi on harmaa.

Упражнение 5. *Напишите предложение во мн. ч.*

Lapsi on pieni. Varsi on pitkä. Vuosi on onnellinen. Veitsi on ylsä. Pursi on kevyt. Tuli on tuhoisa. Tuohi on kuiva. Teeri on iso. Suoli on pitkä. Saari on suuri.

Упражнение 6. *Напишите слова, данные в скобках, в форме номинатива мн. ч.*

(Lumme) kukkivat heinäkuussa. (Helle) vievät viljat. (Hylje) syövät pientä kalaa. (Nauris) kasvavat isoiksi. Nämä (säe) toistuvat runossa. Toiset (manner) nousevat, toiset laskevat. (Lehmus) luovat varjoa. Ihmisten (sydän) ovat arkoja. Atomin (ydin) ovat halkaistavissa. (Kuningas) kävivät sotaa.

Упражнение 7. В каждом предложении укажите сложные слова и правильно их напишите. Вспомните случаи употребления тире между компонентами сложного слова.

Euroopassa on tapana juhlia nimi ja syntymä päivä.

Suomessa pääkirkko on evankelis luterilainen kirkko.

Matka toimisto alkaa linja auto kuljetukset Keski Suomesta Etelä Eurooppaan.

Mikko Vanhanen on 90 vuotias.

Katselen jalka pallon MM kisoja.

Virus on mikro organismi.

Упражнение 8. Образуйте сложное слово, соединив начальный и конечный компоненты. Переведите получившиеся слова на русский язык. Что вы заметили? Сохранило ли каждое слово в образованном композите свое значение? Существует ли такое явление в русском языке?

<i>alkuosa</i>	<i>loppuosa</i>
luku	raivo
taka	toukka
risti	kuume
ramppi	riita
selkä	sointu
sopu	vieras
vento	sauna

Упражнение 9. Переведите на финский язык.

Снег выпадает в ноябре. Париж – столица Франции. Мама, испеки пирог. Светит солнце. Вечер. Каждый шаг причиняет ему боль. Люди мечтают о счастье.

Финляндия – северное государство. Финляндия – страна в Северной Европе. Она граничит со Швецией, Норвегией и Россией. Столица страны Хельсинки расположена на полуострове.

Лапландия славится своими национальными парками и горнолыжными курортами. Туристы приезжают в Лапландию, чтобы увидеть

северное сияние. Финский термин «Право каждого человека на природе» (jokamiehen oikeus) означает, что в Финляндии вы можете свободно гулять на природе везде, где захотите. Леса дарят грибы, ягоды и изумительный свежий воздух. Финляндия – единственное место на земле, где можно встретиться с настоящим Йолупукки, финским Санта Клаусом. Лыжный сезон в Финляндии может длиться более 6 месяцев – с конца октября до начала мая. В Суоми более 3 миллионов саун. Финны обожают кофе. Летом на севере Финляндии солнце не заходит за горизонт два месяца подряд.

Тема 2: Партитив. Partitiivi

Упражнение 1. *Напишите форму партитива единственного числа:*

Sekundäärinen, primäärinen, lyyrinen, meikki, eetteri, kirgiisi, etyyli, preesens, pluskvamperfekti, analyysi, fyysinen, labyrinthi, symboli, synonyymi, volyyymi, refleksi, investointi, tennis, kaakao, pitseria, röntgen.

Упражнение 2. *Напишите форму партитива ед. ч.*

Kuva, kukka, leppä, hedelmä, tehtävä, takki, rivi, mittari, lahti, joki, sienä, orsi, vesi, käsi, kangas, hius, jänis, ilves, talous, vapaus, sytytin, vaikeus, syvyys, eläin, askel, näppäin, höyhen.

Упражнение 3. *Слова, данные в скобках, напишите в форме партитива ед. ч.*

Saanko lisää (voi)? Haluatko (kuuma tee)? Kaada lapselle (mehu). Pane lautaselle (hillo). En juo (viini). Haluatko (kylmä vesi)? Kaada kuppiin (kerma). En maksa (lasku) ajoissa. Urheilun kehittäminen (terveys). Nyt minä luen (suomi). Juhlasalissa on 200 (katsoja). Kahvi on (kuuma). Minä en näe (hän). Minä autan (sisar). Lapset eivät pelkää (pakkanen). Palatsissa on 30 (italialainen ikkuna). Sodassa kaatui monta tuhatta (ihminen). Kaada minulle kupillinen (tee). Keskellä (huone) on pöytä. Kupissa on (kaakao). Täällä on kolme (talo). Saturnuksella on monta (kuu). Posti tuo monta (kirje). Bussissa on monta (vapaa paikka). Kaapissa on (lasi). Suomessa ei ole (norsu). Vadissa on (vesi).

Упражнение 4. *Слова, данные в скобках, напишите в форме парти- тива ед. ч. Найдите финским пословицам эквива- лентные выражения на русском языке.*

Ei hyvä sana (voide) tarvitse. Älä (karhu) äimällä pistele. Ei (susi) neulalla tapeta. Ei terve tarvitse (lääkäri). Keino (työ) tekee. Ei haukkuva koira (jänis) saa. Ei yksi pääsky (kesä) tee. Ei aika (mies) odota. Huono vahti tekee monta (varas). Älä (karhu) vitsalla lyö. Auta (mies) mäessä, älä mäen alla.

Упражнение 5. *Напишите предложение по предложенному образцу.*

Образец: Minä syön omenan. → En syö omenaа.

Tyttö lakaisee lattian. Kirjoitan minun ystävälle kirjeen. Isä lämmittää lauantaina saunan.

Образец: Niityllä ei ole yhtäkään kukkaa.

Järvessä ei ole yhtäkään (saari). Joessa ei ole yhtäkään (ahven). Kellarissa ei ole yhtäkään (nauris). Suossa ei ole yhtäkään (lähde). Perheessä ei ole yhtäkään (tytär). Taivaalla ei ole yhtäkään (tähti). Metsässä ei ole yhtäkään (susi) eikä (jänis). Huomennaieioleyhtäkään (oppitunti).

Упражнение 6. *Раскройте скобки, употребив партитив или аккумулятив.*

Pihalla on viisi (iloinen lapsi). Minulla on kolme (pieni lapsi). Me syömmе (lohi). Pöydällä on monta (likainen lautanen). Meillä ei ole (amme). Meillä on kaksi (suuri huone). Kuinka monta (perhe) tässä talossa on? Talossa asuu monta (yksinäinen ihminen). Elämä on (ihana). Vesi on (mauton). Sokeri voi olla (ruskea). Voi on (keltainen). Laulu on (iloinen). (Tee) on lasissa. Kupissa on (kahvi). Anna ostaa tänään (liha). Syötkö paljon (suklaa)? Puhun (englanti). (Englanti) on helppo kieli. Odotan (bussi). Käytän (sanakirja). Soitatko (piano)? Lapset tekevät (lumiukko). Hän ompelee itselleen (uusi puku). Huoneessa on monta (tuoli). Älä ota (sadetakki). Tilaan (uusi lehti). Saanko kuusi (banaani) ja viisi (appelsiini), vielä (ananas)? Ruoka on (valmis). Saanko vähän (leipä)? Otatko lisää (peruna)? Haluatko (margariini)? Mitä (tämä takki) maksaa? Missä voin sovittaa (tämä takki)?

Упражнение 7. *Переведите на финский язык. Используйте выражения, данные в таблице.*

tuottaa iloa	edustaa nuorisoa	herättää kiinnostusta
harrastaa urheilua	esitellä kirjaa	saada tunnustusta
haastatella johtajaa	nauttia luottamusta	ansaita kiitosta
ihaillla taivasta	saavuttaa menestystä	esittää osaa

В супе мало соли. Сахар бывает белый и коричневый. Книга – интересная. Работа интересная, но трудная. Работа доставляет радость. Юноша занимается спортом. Журналист берет интервью у руководителя фирмы. Он представляет молодежь России. Его поступок заслуживает благодарности. Каждый шаг причиняет боль. Продавец демонстрирует новую книгу. Этот специалист пользуется доверием. Новый фильм вызовет интерес у публики. Молодой писатель надеется получить признание. Работа тренера заслуживает благодарности. Я люблю голубым небом. Скоро музыка юного композитора получит признание в стране и во всем мире. Спортсмен достигнет успеха, если будет много тренироваться. Он исполняет роль короля подводного мира.

Упражнение 8. *Переведите словосочетания на финский язык и составьте с ними предложения.*

Стакан чая, ложка сахара, мешок соли, чашка кофе, бутылка сока, пачка сливочного масла, килограмм мяса, метр ткани, кусок хлеба, кувшин воды, много снега, мало воды.

Упражнение 9. *Дополните слово и составьте предложение с полученным словосочетанием.*

Kiinnittää _____ ; saavuttaa _____ ;
tuottaa _____ ; saada _____ ; edustaa _____ ;
nauttia _____ ; hävetä _____ ; aiheuttaa _____ ;
ajatella _____ alentaa _____ ; anoa _____ ;
odottaa _____ .

Упражнение 10. *Раскройте скобки.*

Kuinka monta (ihminen) Suomessa on? (Millainen ruoka) haluat? Haluan (hampurilainen). (Onnellinen päivä) menevät nopeasti. Mitä kieltä (ihminen) puhuvat Ahvenanmaalla? En osaa käyttää (tämä uusi kone). Apinallakin on kaksi (käsi). Kaisa on 25 (vuosi) vanha. Vuodessa on kaksitoista (kuukausi). Puhutko (tosi)? Jääkaapissa on kaksi (täysi tölkki) maitoa. Korkeasaarella on monta (susi). (Kuukausi ja vuosi) menevät niin nopeasti. En muista Matin (sukunimi). Ihmisellä on kymmenen (sormi). Suomessa on 180 000 (järvi). Jokainen ihminen etsii (onni). Kuinka monta (lehti) sinulle tulee? Kuinka monta (kirjain) on Achreniuksen nimessä? Kuinka monta (kieli) sinä puhut? Suomenlinnassa on neljä (saari). Minä rakastan (meri). Tänään on aivan (tyyni). (Mikä mieli) sinä olet tästä asiasta? Emme tarvitse (taksi). Tässä kaupunginosassa ei ole (posti). Syötkö (banaani)? En voi syödä (appelsiini). Tällä kadulla on kaksi (suutari). Matti syö juuri nyt (lounas). Meille tulee pari (vieras). Odotan (eräs ystävä). Paperilla on monta (kysymys). En voi antaa (vastaus). Minulla ei ole asiasta mitään (käsitys). (Oikea vastaus) ovat kirjan lopussa. Minulla on kaksi (laskin). Kaksi (näppäin) on rikki. Minulla on monta (avain).

Тема 3: Аккузатив.
Аккусатииви

Упражнение 1. *Раскройте скобки.*

Se (tuska) tuntee, joka (tuppi) vääntää. Rehellisyys (maa) perii. Ahkeruus (kovakin onni) voittaa. Ahkeruus (unikin) estää. Maa (vilja) kasvattaa. Käki tuo suven (sanoma). Pääsky (päivä) aloittaa. Synkät pilvet peittävät (taivas).

Упражнение 2. *Раскройте скобки. Переделайте утвердительные предложения в отрицательные.*

Presidentit allekirjoittavat (sopimus). Miehet aloittavat (urakka). Asetamme (kaunis kactus) ikkunalle. Avaan (solki) kengässä. Komissio hyväksyy (tulos). Opettaja huomaa (virhe). Vihollinen kärsii (tappio). Myrkyt hävittävät (kasvillisuus). Tuomari ilmaisee (mielipide). Vaimo jättää (hän). Tyttö kadottaa (avain). Äiti kattaa (pöytä). Asentaja korjaa (kone). Tulkki kääntää (esitys). Vieraat lausuvat (toivomus). Emäntä lukitsee (ovi). Johtaja ojentaa (käsi). Nainen ompelee (uusi puku). Lapset

pelastavat (kurki). Äiti pukee (lapsi). Riisun (vaate, mon.) yltäni. Selitätkö (tämä asia)? Suolaan (liemi) keittämisen lopussa. Suljemme (radio) ennen nukkumista. Valtio säilyttää (riippumattomuus). Perustuslaki takaa kansalaisille (oikeus, mon.). Tilaisuus tekee (hyvä vaikutus). Toistatko vielä kerran (lause)? Tulkitsemme (puhe) omalla tavalla. Uudistamme (talous) viidessä vuodessa.

Упражнение 3. *Раскройте скобки.*

Antaisitko minulle (kastike)? Kaada lapselle (mehu)? Pane lautaselle (hillo). En juo (viini). Tarjoan ystävälle (maukas kakku). Ostan (uusi kahvinkeitin). Ehdotan teille (pieni alkupala). Tilaan (lämmin ruoka) kaikille. Saanko lisää (kahvi)? Kaada kuppiin (kerma). Keitän (kalakeitto). Ostan (uusi leivänpaahdin). Tarjoan vieraalle (yksinkertainen lounas). En syö (iso annos). Hänen pitää suorittaa (tämä tentti). Tilaan (uusi lehti). Minä en näe (hän). Huomenna luen (tuo kirja). Vuodessa on 365 (vuorokausi).

Упражнение 4. *Переведите предложения, употребляя глагол в совершенном виде.*

Образец: Я читаю интересный рассказ. → Я прочту интересный рассказ. Minä luen mielenkiintoista kertomusta. → Minä luen mielenkiintoisen kertomuksen.

Я решаю трудную задачу. Я смотрю захватывающий детектив. Я перевожу несложный текст. Я несу тяжелый чемодан. Я ем вкусный обед. Я сдаю последний экзамен.

Упражнение 5. *Переведите словосочетания и составьте с ними предложения. От чего зависит падежная форма прямого дополнения?*

Понять задачу – не понять задачи; принести тетрадь – не принести тетради; выполнить упражнение – не выполнить упражнения; отгадать загадку – не отгадать загадки; обеспечить успех – не обеспечить успеха; нарушать порядок – не нарушать порядка.

Упражнение 6. *Выберите правильную форму дополнения.*

Odotatko...*minut/ minua?*

Haluan ostaa...*uuden sanakirjan/ uutta sanakirjaa.*

Minun pitää tänään auttaa...*naapurin/ naapuria.*

Syöttekö te tavallisesti...*lihan / lihaa*?
Me emme halua...*lounaan / lounasta*.
Oletko vielä siivoamassa...*eteisen / eteistä*.
Voisitko tuoda...*lehden / lehteä*?
Älä puhu, se häiritsee...*meidät / meitä*.
Miksi te ette ota mukaan... *avaimen / avainta*?

Упражнение 7. *Раскройте скобки.*

Äiti vie _____ (hän) lääkäriin. Hän ottaa _____ (minä) mukaan.
Virkamies kutsuu _____ (me) sisään. Tuo poika tervehtii _____ (sinä).
Tunteeko hän _____ (sinä)? Näen _____ (hän) huomenna elokuvissa.
Naapurit kutsuvat _____ (me) kotiinsa. Kutsuuko hän _____ (te) myös?
Kutsuuko hän _____ (te) myös? Tunnen _____ (he) hyvin. _____
(kuka) tapaat kadulla?

Упражнение 8. *Выберите правильную форму дополнения.*

Etkö sinä syö ... *valkosipulia / valkosipulin*?
Leivottaisiinko ... *kakun / kakku / kakkua*?
Minun pitää vielä ostaa ... *lahjan / lahjaa / lahja*.
Ostan vain ... *pieni lahja/ pienen lahjan / pientä lahjaa*.
Kuka teidän perheessä hakee ... *joulukuusen / joulukuusi / joulukuusta*?
Meillä ei syödä ... *sianlihan / sianlihaa / sianliha*.

Упражнение 9. *Образуйте конструкцию со значением долженствования. Обратите внимание на падеж дополнения.*

Образец: Kirjoitan sanelun. → Minun pitää kirjoittaa sanelu.

Hän suorittaa tentin. Poistat tahrان. Toistan kysymyksen. Me lähetämme kirjeen. Te käännätte tekstin. He ymmärtävät asian. Työnantaja selittää tehtävän. Mies lahjoittaa kukan.

Упражнение 10. *Напишите вопросительное предложение:*

Образец: Tuolla on mies. → Näetkö miehen?

Salissa on opiskelija. Huoneessa on sairas ihminen? Bussissa on opas.
Nurkassa on lipas. Eteisessä on naulakko.

Упражнение 11. *Выберите правильную форму дополнения.*

Lähetä hänelle... *kortti / kortin / korttia.*

Älä lähetä hänelle... *tekstiviesti / tekstiviestin / tekstiviestiä!*

Miksi häiritset... *minut / minua?*

Toista... *pyyntö / pyynnön / pyyntöä!*

Voittaako Espanja... *Portugali / Portugalia / Portugalin* jalkapallo-ottelussa?

Osta... *kahvi / kahvin / kahvin!*

Heidän täytyy lopettaa...*sota / sodan / sotaa.*

Hänen täytyy aloittaa... *työ / työn / työtä* kello yhdeksän.

Ostetaan...*joulukuusi / joulukuusen / joulukuusta* torilta!

Jos sinulla on flunssa, sinun täytyy juoda... *kuuma mehu / kuuman mehun / kuumaa mehua.*

Pelaatko...*tennis / tenniksen / tennistä?* Ostatko... *ananas / ananaksen / ananasta?*

Matti opiskelee... *kieli / kieltä / kielen.*

Keittoon täytyy lisätä...*suola / suolaa / suolan.*

Kalle ei rakasta... *Annikki / Annikin / Annikkia.*

Hän tarvitsee... *raha / rahan / rahaa.*

Pelkäätkö... *käärmeen / käärmettä?*

Упражнение 12. *Вставьте слова, данные в таблице.*

likainen lattia	kaunis laulu	iso matto	uusi puku	leveä vene
kaurapuuro	uusi kartta	hyvä sato	vuokra	puusauna

Laulamme _____ yhdessä. Lauantaina lämmitämme _____ . Pesemme _____ ja levitämme _____ lattialle. Ostamme pojalle _____. Kalastajat työntävät _____ vesille. Syksyllä maanviljelijät korjaavat _____. Kartanpiirtäjä piirtää _____. Isä maksaa _____. Lapset syövät _____ aamiaiseksi.

Упражнение 13. *Переделайте предложение по образцу:*

Образец: Käsi on puhdas. → Ojennan käden.

Hirsi on maassa. → Sahaan _____. Kansi on hyllyssä. → Otan _____. Kynsi on pitkä. → Katkaisin _____. Pursi on satamassa. →

Tilaan _____. Virsi on laulukirjassa. → Runoilija sepitti _____.
Tuossa on virhe. → Huomaan _____. Pannulla on made. → Syön
_____. Hänellä on side. → Vaihdan _____. Vesi on kattilassa. →
Kiehautan _____.

Упражнение 14. *Переведите предложения.*

В следующем году мы достигнем высоких результатов. Выставка художника привлечет внимание публики. Решение приемной комиссии доставило мне огромную радость. Трудно представить будущее любого человека без высшего образования. Железная дорога пересекает тайгу. Гидроэлектростанция производит дешевое топливо. Шахтер добывает уголь. В лесу мало снега. Я выпью чашку кофе и приступлю к переводу. Каждое воскресенье я смотрю фильм на иностранном языке. Ребенок не знает горя. Я высоко ценю тебя. Завтра я принесу тебе словарь. Курс предполагает хорошее знание финского языка. Какую фирму вы представляете? Что ты ищешь? Кого ты ищешь? Я ищу книгу. Крокодил Гена ищет друга. Корреспондент берет интервью у премьер-министра.

Тема 4: Генитив.
Genetiivi

Упражнение 1. *Используя образец, замените конструкцию*

a) с адессивом (-lla/-llä) на конструкцию с генитивом (-n).

Opiskelijalla on kirja. → Se on opiskelijan kirja.

Opettajalla on vihko. Johtajalla on salkku. Kirjailijalla on työhuone.
Koululaisella on kynä.

b) с инессивом (-ssa/-ssä) на конструкцию с генитивом (-n).

Hän opiskelee Moskovan yliopistossa. → Hän on Moskovan yliopiston opiskelija.

Hän opiskelee Tarton yliopistossa. Hän opiskelee Helsingin yliopistossa.
Hän opiskelee Tampereen yliopistossa. Hän opiskelee Joensuun yliopistossa.

c) Mikä tunti teillä nyt on? → Meillä on suomen kielen tunti.

Mikä luento on huomenna? Huomenna on (kirjallisuus) luento.

Mikä oppikirja sinulla on? Minulla on (taloustiede) oppikirja.
 Mikä koe on vaikea? (Kielioppi) koe on vaikea.
 Mikä artikkeli pitää lukea? Pitää lukea (tyylioppi) artikkeli.
 Mikä seinälehti on paras? (Ensimmäinen vuosikurssi) seinälehti on paras.
 d) Hän on historikko. → Historikon oppiaineena on historia.

Hän on fyysikko. (fysiikka)
 Hän on matemaatikko. (matematiikka)
 Hän on tekniikko. (tekniikka)
 Hän on muusikko. (musiikki)
 Hän on optikko. (optiikka)
 Hän on keraamikko. (keramiikka)

Упражнение 2. *Образуйте конструкцию со значением долженствования по образцу:*

Minä lähden. → Minun pitää lähteä.

Pekka opiskelee. Sinä tulet. Hän lukee. Me pelaamme. Te soitatte. He lentävät. Minä kirjoitan.

Упражнение 3. *Образуйте сложное слово, соединив начальный и конечный компоненты. Переведите получившиеся слова на русский язык. Сохранило ли каждое слово в образованном композите свое значение?*

<i>alkuosa</i>	<i>loppuosa</i>
karhun	lento
myyrän	palvelus
haukan	työ
tunnon	onkija
onnen	toimittaja
tyhjän	tarkka
talon	rata

Упражнение 4. *Раскройте скобки:*

(Turku) satama on suurimpia Suomessa. (Tämä taiteilija) tauluja on näyttelyssä. (Patsas) jalustat tehdään graniitista. (Ystävyys) lujittaminen on meidän velvollisuus. Eilen oli (kuuluisa laulaja) konsertti. Mies on

(ulkomaalainen) näköinen. Me juoksimme (viisitoista kilometriä) matkan. Konsertti alkaa (kaksikymmentä minuuttia) kuluttua. (Lapsi) täytyy palata ajoissa kotiin. Professori Laitinen on tunnettu (kirjallisuus) tutkija. (Vanha kaupunki) ominaisuutena on kirkko. Lapsi on (yksi kuukausi) ikäinen. (Hame) reuna on tasainen. (Laine) harja on valkoinen. (Lähde) vesi on kirkasta. (Maine) perusta on epäselvä. (Murha) tekijä joutui kiinni. (Neste) juominen on vaarallista. (Oire) tutkiminen vie aikaa. (Ruoste) vaikutus on huono. (Arre) arvo on satoja tuhansia euroja. (Sade) pisarat alkoivat pudota. (Vaate) koko on pieni. (Päivä ja yö) pituus riippuu vuodenajasta. (Te) täytyy pysyä vuoteessa. (Helle) jälkeen tuli kova ukkonen.

Упражнение 5. *Вставьте слова, данные в таблице.*

kuluttua	luona	jälkeen (x2)	keskellä	alla
vieressä	läpi	kera	edessä	kautta
ohi	lisäksi	ohella	kanssa	yllä

Kirjasto on yliopiston _____. Me kävelemme uuden rakennuksen _____. Suomen kielen _____ me luemme venäjää. Tenttikauden _____ alkaa loma. Kieliopin _____ on keskustelutunteja. Pöydän _____ on pallo. Bussi kulkee monien kylien _____. Huoneen _____ on matto. Hotellin _____ on aukio. Lounaan _____ on konsertti. Syön leipää maidon _____. Kävin ystävän _____. _____ korpin kulkee polku. Keskustelen tunnin ystävän _____. Pöydän _____ on lamppu.

Упражнение 6. *Переведите словосочетания и составьте с ними предложения.*

Быстрое решение вопроса; произведение классика мировой литературы; творчество современного зарубежного писателя; собиратель народного творчества; Вопросы международного положения; заседание Совета Федерации; центр науки и техники; представитель финского народа; деятель демократического движения; представитель социал-демократической партии; стоимость нефти; цена новой карты; дни науки и культуры; день рождения мамы; новогодний праздник; столица Финляндии; высота потолка; продолжительность полета; президент республики; король Швеции.

Упражнение 7. *Переведите предложения.*

Выучи стихотворение русского поэта А. С. Пушкина. Расскажи о жизни финского писателя Э. Лейно. Купи картину современного художника. Мне надо позвонить маме. Вам надо вымыть руки. Ей не надо писать тест. Выпей молоко. Продай старый автомобиль и купи велосипед. Люби свой родной край. Выучи язык. Расскажи сказку. Включи телевизор. Выключи радио. Помоги другу. Вы должны написать рассказ.

Тема 5:

Внутренне-местные падежи: инессив (*inessiivi*), элатив (*elatiivi*), иллатив (*illatiivi*).

Упражнение 1. *Поставьте слова, данные в скобках, в инессив (отвечает на вопрос missä? где?).*

Образец: (nojatuoli) Isoisä istuu nojatuolissa.

(teatteri)	Käyn illalla
(iso toimisto)	Sihteeri on työssä
(pankki)	Pankinjohtaja on töissä
(keittiö)	Me laitamme ruokaa
(Italia)	Roberton lapset opiskelevat
(puisto)	Isoäiti istuu
(tuo puu)	Satakieli laulaa
(yliopisto)	Kaksi isoa lukusalia on
(tasku)	Rahat ovat takin
(internet)	Jaakko surffaa joka päivä
(kaupunki)	Missä _____ sinä asut?
(eteinen)	Kengät ovat
(sininen keinu)	Lapset istuvat
(laatikko)	Sukat ovat lipaston

Упражнение 2. *Поставьте слова, данные в скобках, в элатив (отвечает на вопрос mistä? откуда?).*

Образец: (Ruotsi) He ovat kotoisin Ruotsista.

(päiväkoti)	Haen lapset _____
(jääkaappi)	Tuo minulle maitoa _____

(baari)	Aila tulee _____ myöhään yöllä.
(kirjasto)	Lainaan kurssikirjan _____
(puu)	Omena putoaa _____
(kirjallisuus)	Minä pidän _____
(tämä paikka)	Me lähdemme pois _____
(ikkuna)	Vanha mies katsoo ulos _____
(Tampere)	Oletko sinä kotoisin _____?
(jalka)	Pieni lapsi osaa ottaa sukat pois _____
(työ)	Työhullu puhuu aina vaan _____
(vaatekauppa)	Ostan uudet housut _____
(Venäjä)	Me muutamme Suomeen _____
(sininen auto)	Hän astuu ulos _____

Упражнение 3. *Поставьте слова, данные в скобках, в иллатив (отвечает на вопрос *minin?* куда?).*

<i>Образец:</i> (reppu)	Laitan kännykän reppu <u>un</u> .
(laatikko)	Pakkaatko sinä tavarat _____
(kauppa)	Me lähdemme nyt _____
(Kreikka)	Liisa matkustaa kesällä _____
(punainen mappi)	Laitan nämä paperit _____
(Norja)	Minä haluan matkustaa joskus _____
(hylly)	Markku laittaa kirjat _____
(keväinen metsä)	Isä lähtee koiran kanssa lenkille _____
(pohjoinen)	Italialainen turisti haluaa matkustaa _____
(eteinen)	Vien roskapussin _____
(suu)	Isoisä laittaa piipun _____
(työ)	Aamulla Erkki lähtee aikaisin _____
(kuu)	Avaruusalus lentää _____
(puu)	Orava kiipeää _____
(pää)	Herra Toivonen laittaa hatun _____

Упражнение 4. *Выберите правильную форму обстоятельственного слова.*

Minun täytyy mennä...*apteekkiin / apteekkihin / apteekkiseen.*

Kapteeni astuu...*lentokoneen / lentokoneehen / lentokoneeseen.*

Me muutamme... *Ruotsiin / Ruotsille / Ruotsihin.*
 Mies laittaa hatun... *päälle / pääseen / päähän.*
 Minä haluan nyt mennä... *sänkyyn / sänkyhyn / sängyyn.*
 Pedro matkustaa... *Kolumbiaan / Kolumbialle / Kolumbiahan.*
 Lähden ostoksille... *kauppakeskuksiin / kauppakeskukseen /*
kauppakeskukseen.
 Keväällä haluan lähteä... *Pariisiin / Pariisiin / Pariiseen.*
 Haluan lähteä lomalle... *Thaimaan / Thaimaahan / Thaimaaseen.*
 Matkustajat joutuvat... *pelastusveneeseen / pelastusveneeseen /*
pelastusveneeseen.
 Ompelija tekee reiän... *vyöön / vyöhön / vyöseen.*
 Martti ja Matti joutuivat... *televisioon / televisioon / televisioseen.*
 Helsingistä pääsee bussilla helposti... *Espoon / Espoohon / Espooseen.*
 Uusi toimisto tulee tuohon... *rakennuksiin / rakennukselle /*
rakennukseen.
 Laitan lapun laitoksen... *oveen / ovehen / oveeseen.*
 Muutamme isoon... *taloon / talohon / taloseen.*
 Tarjoilija kaataa viiniä lasiin / laseen/ lasihin.
 Laitan sukat... *lippaaseen/ lippaan / lippaahan.*
 Lapsi menee *uimahalleen / uimahalliin / uimahalliin.*

Упражнение 5. *Напишите названия мест отправления и прибытия в соответствующих падежах (элатив откуда? mistä?; иллатив куда? mihin?).*

Образец: (Sodankylä – Inari) Bussi Sodankylästä Inariin lähtee yhdeltätoista.

(bussiasema-keskustori)	Anteeksi, mutta miten pääsen _____?
(Oulu – Rovaniemi)	_____ pääsee helposti junalla.
(vaatekauppa – kenkäkauppa)	Leena menee
(työ – koti)	Lähden _____ vasta illalla.
(Antti Korpintie – keskusta)	Tavallisesti menen bussilla
(uimaranta – puisto)	Me kävelemme
(maa – kuu)	Avaruuslentäjä lentää
(Tampere – Joensuu)	Matkatoimisto järjestää matkan
(Suomi – Venäjä)	_____ on mukava matkustaa bussilla.

Упражнение 6. *Соедините страны и города с направлениями.*

Направления:

Etelä-Euroopassa.	Etelä-Suomessa.	Länsi-Euroopassa.
Pohjois-Euroopassa.	Pohjois-Suomessa.	Itä-Suomessa.
Itä-Euroopassa.	Lounais-Suomessa	Aasiassa

Страны и города:

Suomi sijaitsee ...

Utsjoki on ...

Mikkeli on ...

Ranska on ...

Turku sijaitsee ...

Sisilia sijaitsee ...

Helsinki on ...

Puola on ...

Kiina on ...

Упражнение 7. *Раскройте скобки.*

Anna-Liisan kesälomamatkan suunnitelma

Anna-Liisa asuu (Suomi). Hän on kotoisin (Rovaniemi). Kesälomalla Anna-Liisa haluaa käydä (Italia). Hän ei kuitenkaan halua lentää suoraan kaupunkiin (Firenze). Hän haluaa kiertää Eurooppaa ja nähdä monta maata ja kaupunkia.

Ensin Anna-Liisa matkustaa (laiva) Suomesta (Ruotsi). Ruotsista Anna-Liisa matkustaa bussilla (Tanska). Tanskassa hän vuokraa polkupyörän ja pyöräilee (Saksa). Saksasta (Unkari) hän matkustaa (rekka-auto). Unkarista (Ranska) Anna-Liisa matkustaa (moottoripyörä). Ranskasta Anna-Liisa matkustaa junalla (Englanti). Hän menee ensin (Lontoo), mutta jatkaa pian matkaa länteen. (Englanti) (Irlanti) Anna-Liisa matkustaa (lentokone), mutta Irlannista hän palaa Ranskaan (laiva). Ranskasta hän ratsastaa Espanjaan (aasi). (Firenze) hän haluaa kulkea (jalka).

Anna-Liisa on (Firenze) kolme päivää. Sitten hänen täytyy lähteä (paluumatka). Hänellä on jo kiire takaisin (Suomi), mutta hän haluaa nähdä myös Itä-Eurooppaa. Hän ajaa ensin asemalle (taksi). Sitten hän matkustaa (juna) (Puola), (Varsova). Varsovasta Anna-Liisa matkustaa bussilla (Viro).

Virosta hän matkustaa (autolautta) Helsinkiin. (Helsinki) hän huomaa, että rahat ovat loppu. Hänen täytyy liftata (Rovaniemi). Ensi vuonna Anna-Liisa haluaa matkustaa (Eurooppa) (Afrikka) laivalla. Afrikassa hän ratsastaa (kameli). Voi olla, että hänestä tulee maailmanympärimatkustaja ja Anna-Liisa ylittää valtameren ja pääsee (Amerikka).

Упражнение 8. *Напишите вопросительное слово.*

- _____ Kaisa kirjoittaa kirjettä? Juhalle.
_____ he juttelevat? Kesälomasta.
_____ Markus oli lomalla? Välimerellä.
_____ Leo lähtee opiskelemaan? Lontooseen.
_____ on töissä matkatoimistossa? Sauli.
_____ aikaan Auli pääsee töistä? Kuudelta.
_____ Viola pitää? Teestä.
_____ sinä saat sähköpostia? Ystävältä.
_____ Jussi käy iltaisin? Kuntosalilla.
_____ sinä käyt töissä? Autolla.
_____ te menette illalla? Mummulle.
_____ Jaakko muuttaa Turkuun? Joensuusta.
_____ Aino antaa juhkakortin? Isoäidille.
_____ sinä viet nämä tuolit? Parvekkeelle.
_____ on kolme lasta? Tarjalla.
_____ te käytte lomalla? Mökillä.
_____ Timo ja Simo menevät kouluun? Kävelleen.
_____ he haluavat lomalle? Etelä-Koreaan.

Упражнение 9. *Многие глаголы в финском языке требуют при себе обстоятельного слова только в определенном падеже. Такие случаи называются сильным управлением. Выберите слово в нужном падеже при соответствующем глаголе.*

Teppo tykkää... *olussa / oluesta / olueen.*

Äiti ihastui...*uudessa asunnossa / uudesta asunnosta / uuteen asuntoon.*

Minä kerron ystävälleni minun ... *uudessa työssä / uudesta työstä / uuteen työhön.*

Pidätkö sinä... *hänessä / hänestä / häneen.*

Nohdin lompakon... *autossa / autosta / autoon.*

Minun täytyy kysyä ... *vaimolla / vaimolta / vaimolle*, voinko lähteä illalla jääkiekko-otteluun.

Perttu ja Anneli juttelevat... *asunnon remontissa / asunnon remontista / asunnon remontiin*.

Lauri pitää kovasti...*isoäidin makaronilaatikossa / isoäidin makaronilaatikosta / isoäidin makaronilaatikoon*.

Rouva Mattila ihastui ... *herra Jussilassa / herra Jussilasta / herra Jussilaan*.

Kiitos... *ruoassa / ruoasta / ruokaan*.

Tavallisesti me ostamme tuoreet vihannekset... *torilla / torilta / torille*.

Monet ihmiset haaveilevat... *lottovoitossa / lottovoitosta / lottovoittoon*.

Kerro minulle siitä...*elokuvassa / elokuvasta / elokuvaan*.

Miksi sinä et vastaa minun ...*viestissä / viestistä / viestiin*.

Minä pidän oikein paljon... *kesässä / kesästä / kesään*.

Lapset kiittävät joulupukkia... *lahjassa / lahjasta / lahjaan*.

Упражнение 10. *Напишите слова, данные в скобках, в инессиве. Прокомментируйте значение падежной формы.*

(Puu) on pieniä lehtiä. Vesi on (joki) kirkasta. Kengät ovat lapsen (jalka). Ovatko sormikkaat sinun (kätesi)? Tyttö on tänään (kaunis mekko). Kävin eilen (konsertti). Pääsenkö perille (sinun auto)? Onko laki vielä (voima)? Talo on (huono kunto). Ranskalaiset ovat (lakko). Kesämökkiläiset käyvät mielellään (marja), (sieni) ja (kala). (Vuorokausi) on kaksikymmentäneljä tuntia. Saan työn valmiiksi (kaksi viikkoa). Lapsi on (kuume). (Ovi) on ilmoitus. Nenä on (veri). Hän onnistuu (työ). Junalla pääsee sinne (puoli päivää). Järvi on (jää). He käyvät (marja). Äiti on (sieni). Miehet ovat (heinä). Pojat ovat (kala). Pekka on (työ). Solmioon (kaula). Ketjuon (ranne). Reppu on (selkä).

Упражнение 11. *Напишите слова, данные в скобках, в элативе. Прокомментируйте значение падежной формы.*

Ostan leipää (kauppa). Potilas selviytyy (tauti). Hän suoriutuu (koe). Miguel on kotoisin (Madrid). (Heikko lapsi) on kasvanut vahva mies. Kahvi on peräisin (Etiopia). Hän on syntynyt (Helsinki). Puku on (villa). Taloudellinen tilanne on parantunut (vuosi) vuoteen. (Huominen) lähtien käyn kuntosalilla. (Ilta) sää kiittää. Pidätkö (taide)? En pidä (rasvainen ruoka). Laulan (onni). Pidän lasta (käsi). (Minä) kaikki on hyvin. Pääseekö (tuo ovi) ulos? Osa (turistiryhmä) on museossa. (Hän) on vaikea päästä irti.

Juna saapuu (itä). Turistiryhmä tulee (etelä). Lähdemme retkelle heti (aamu). Valmistelut alkoivat jo (ilta). Opiskelu koulussa alkaa (syyskuu). Tämä on kestänyt (eilinen) saakka. Työt pitää alkaa (huominen) saakka. On satanut (aamu) saakka. Olemme täällä (syksy) saakka. Neuvottelut alkavat (kello viisi) saakka. Hän on harrastanut keräilyä (nuoruus) asti. Tämä ruoka in tehty (peruna). Rengas on tehty (kumi). Hän kertoo (lomamatka). Opas kertoo (kaupunki). Sanon äidille (kokous). Johtaja selostaa (työ).

Упражнение 12. *Напишите слова, данные в скобках, в иллативе. Прокомментируйте значение падежной формы.*

Tule (huone). Pojat lähtevät (sotaväki). Me jouduimme (sade). Tuuli kääntyy (lounas). Vihollinen lähtee (pako). En suostunut (ehdotus). Timo rakastuu (Kaisa). Olen pettynyt (työ). Monet sairastuvat (flunssa). Ihmiset kuolivat (rutto). Konsertti kestää kello (viisi) asti. On ole käynyt Ruotsissa (kaksi vuotta). Panen kynän (laukku). Tulen kohta (koti). Lapset lähtevät (koulu). Perhe muuttuu (uusi talo). Lapsi ihastuu (pienikala). Työläinen menee (tehdas). Uudet lehdet kasvavat (puu). Sairas vaipui (uni). Kynttilä paloi (loppu). Ryhmä joutui (piiritys). He menivät (ansa). Emme ole tavanneet sukulaisia (pitkä aika). Poika tulee kotiin (myöhä). Viivymme täällä vielä (torstai). Minun pitää odottaa (huominen).

Упражнение 13. *Напишите слова, данные в скобках, во внутренне-местных падежах.*

(Maa) on paljon jokia. Kalat elävät (meri, joki, jopa purokin). Kirjoitin kokeen (tunti). Juhlaan saapui vieraita (Lahti), (Vaasa), (Joensuu), (Turku) ja (Porvoo). Palasin (kokous) myöhään. Oppivuoden (alku) emme tuntenee toisiamme. Tuuli käy (kaakko). (Ikkuna) tuulee (huone) raikasta ilmaa. Panin kaikki tavarat (reppu) ja (matkalaukku). Turistit tutustuvat (kaupunki). Meillä on oikeus (työ), (lepo) ja (koulutus). Tuuli kääntyy (koillinen). En tavannut sinua (kaksi viikkoa). Me emme tavanneet heitä (monta kuukautta). Hinta laskee (kaksieuroa).

Упражнение 14. *Напишите слова, данные в скобках, во внутренне-местных падежах.*

(Liesi) ei ole tulta. Hevonen on (haka). (Moni virta) uppotukit ovat kiusana. (Puu) on vielä lehtiä. (Kuusikko) on pieni mökki. Äiti kantaa lasta (syli). Ovi on (lukko). Minun (ikä) olen nähnyt yhtä ja toista. Saan sen (kuukausi) valmiiksi. (Otsa) on arpi. Laiva on (ankkuri). Lasit ovat

(huurre). Moottori on (huono kunto). Juustopala on ketun (suu). Vesi on (tämä sanko). Säilytämme tavaroita (laatikko). Laitos sijaitsee (iso rakennus). Linnun pesä on (korkea puu). Matkustamme (nopea linja-auto). Vietimme loman (kaukainen kylä). Teemme tehtävän (kaksi päivää). Laiva kulkee tämän matkan (kolme tuntia). Solki on (rinta). Käsineet ovat (käsi).

(Lamppu) levisi huoneeseen himmeä valo. Lapset poimivat marjoja (metsä). Etsin kynää (laukku). Tuuli tempaisi hatun (pääni). Harjaa pöly (vaate). Myöhästyin (kokous). (Takki) on pois nappi. (Pieni työpaja) on kasvanut iso tehdas. Kuljettaja sai sakon (nopea ajo). Tein sen (oma aloite). Ihminen viisastuu (vahinko). Olen märkänä (hiki). Apina riippuu (häntä) puussa.

Häneltä unohtuivat rahat (kauppa). Löin (seinä) naulan. Hän oli nääntyä työn (runsaus). Näin kuumaa kesää ei ollut (sata vuotta). Äiti keitti puuron (vesi). Hän puuttui (puhe). Hän suuttui (kiusoittelu).

Упражнение 15. *Переведите.*

Дети не заблудятся в лесу. Мама будет ругать его за непослушание. Могу отдохнуть от работы. Я сделаю это по твоему предложению. Посылку надо забрать на почте. Мы выполним работу за месяц. Он родом из Кубы. Я все время ищу ключ от комнаты. Скоро ветер повернёт на север. Он постоянно вмешивается в разговор. В Сибири много нефти. В город можно добраться на машине. В марте много снега. Я часто забываю очки дома. Она варит кашу на воде. На дне реки много камней. В вестибюле есть зеркало. Твои часы отстают, мои спешат. Крепость в плохом состоянии. В здании нет окон. Весной птицы возвращаются с юга на север. Каждое утро Матти идет на работу. Он работает в банке. В саамском чуме тепло зимой. Из трубы поднимается дым. В Финляндии нет белых медведей. Принеси воду в ведре. В зубе дырка, надо идти к врачу. Портниха шьет платье из шелка. Птица построила гнездо в дупле дерева. Отчисти обувь от грязи и пыли. В хорошем грунте много микроэлементов (hivennäisaineita). Секретарь говорит по телефону и отвечает на телефонные звонки.

Упражнение 16. *Переведите текст и задайте вопросы к каждому предложению.*

Образец: Skotlanti toivoo itsenäisyyttä. → Mitä Skotlanti toivoo?
Mikä maa toivoo itsenäisyyttä?

Skotlanti toivoo itsenäisyyttä

Britannian EU-ero on Skotlannille surullinen päivä. Skotlanti on osa Britanniaa. Enemmistö skotlantilaisista kannattaa Euroopan unionia. Skotlannin pitää kuitenkin lähteä pois EU:sta muun Britannian mukana.

Monet skotlantilaiset toivovat nyt, että Skotlannista tulee itsenäinen maa. Itsenäinen Skotlanti voi olla EU:n jäsen, monet ajattelevat.

Britannian pääministeri Boris Johnson ei hyväksy Skotlannin itsenäisyyttä. Pääministeri muistuttaa, että skotlantilaiset eivät halunneet itsenäisyyttä, kun asiasta äänestettiin vuonna 2014.

Skotlantilaisten mielestä tilanne on muuttunut Britannian EU-eron takia. Nyt itsenäisyys kiinnostaa monia skotlantilaisia.

Тема 6:

Внешне-местные падежи: адессив (adessiivi), аблатив (ablatiivi), аллатив (allatiivi).

Упражнение 1. *Поставьте слова, данные в скобках, в адессив (отвечает на вопрос millä? где? у кого?).*

(iso pöytä)	Radio on
(leveä katu)	Auto on
(valkoinen ikkunanlauta)	Kukka on
(kaunis järvi)	Vene on
(korkea katto)	Nuohooja on
(puinen lattia)	Kissa on
(naapuri)	Minun kirja on
(opiskelija)	Sanakirja on
(isoäiti)	Sanomalehti on
(poika)	Postikortti on
(Leena-täti)	Lahja on
(tyttö)	Kukat ovat
(kuoronjohtaja)	Laukun sanat ovat
(sihteeri)	Paperit ovat
(opas)	Liput ovat

Упражнение 2. *Поставьте слова, данные в скобках, в адессив (отвечает на вопрос milloin? когда?).*

(ilta)	Isä tulee kotiin
(syksy)	Opiskelu alkaa

(kevät)	Filmi ilmestyy
(talvi)	Hiihtäjät kilpailevat
(päivä)	Hän on töissä
(ensi viikko)	Valmistuuko työ
(aamu)	Syötkö sinä kotona
(viikko)	Voimmeko tavata
(tällainen sade)	Lähtevätkö he kävelemään

Упражнение 3. *Поставьте слова, данные в скобках, в адессив (отвечает на вопрос millä? на чем? с помощью чего?).*

(veitsi)	Leikkaamme leipää
(kynä)	Lapsi kirjoittaa
(ompelukone)	Ompelija ompelee
(lusikka ja haarukka)	Me syömmе
(kirves)	Mies hakkaa
(kauha)	Kokki ammentaa vettä
(juna)	Matkustan

Упражнение 4. *Поставьте слова, данные в скобках, в адессив (отвечает на вопрос millä? как? каким образом?).*

(oikea tapa)	Hän toimii
(sisukkuus)	Hän voittaa
(taikakeino)	Taikuri tekee tempun
(väärä tapa)	Ilmoitus on tehty
(vanha keino)	Mies sai asiansa läpi

Упражнение 5. *Поставьте слова, данные в скобках, в аблатив (отвечает на вопрос millä? откуда?).*

(hylly)	Otan kirjan
(pöytä)	Kissa hyppäsi
(pelto)	Maanviljelijät korjaavat viljat
(katto)	Varis lensi
(lattia)	Nostan lehden
(järvi)	Kalastajat palaavat
(urheilukenttä)	Ääniä kuului
(asema)	Bussi lähtee
(parveke)	Lelu putosi
(niitty)	Isäntä toi heinä
(matto)	Pyyhin roskat

Упражнение 6. *Поставьте слова, данные в скобках, в аблатив (отвечает на вопрос keneltä? откого?)*

(Liisa)	Otan kirjan
(oppilas)	Pyydän kynää
(hyvä ystävä)	Sain kirjeen
(serkku)	Odotan soittoa
(urheilija)	Laukku unohtui
(minä)	Huumorintaju puuttuu

Упражнение 7. *Поставьте слова, данные в скобках, в аблатив (отвечает на вопрос miltä? когда? во сколько?). В конструкциях, в которых время выражается аблативом, не используется слово kello.*

Ср.: Tapaaminen alkaa kymmeneltä (abl.). – Tapaaminen alkaa kello kymmenen (nom.).

Образуйте два варианта конструкций (с использованием слова kello и без него).

(kahdeksan)	Kauppa avataan
(kuusi)	Kokous alkaa
(kaksi)	Oppitunnit loppuvat
(yhdeksän)	Tulen kotiin
(seitsemän)	Voimme aloittaa työmme
(yksi)	Saamme vastauksen
(viisi)	Juna lähtee

Упражнение 8. *Поставьте слова, данные в скобках, в аблатив (отвечает на вопрос miltä? каким образом?). Глаголы со значением аудиовизуального восприятия (näyttää выглядеть, vaikuttaa производить впечатление, maistua иметь вкус, kuulostaa звучать) требуют при себе качественного прилагательного (например, herkullinen вкусный, heikko слабый, outo странный).*

(heikko)	Potilas näyttää
(herttainen)	Hän näyttää
(herkullinen)	Ruoka maistuu
(outo)	Asia kuulostaa
(tuttu)	Ääni kuuluu
(ystävällinen)	Suhde tuntuu
(mies)	Nyt hän näyttää

Упражнение 9. *Поставьте слова, данные в скобках, в аллатив (отвечает на вопрос mille? куда?).*

(pöytä)	Panen kirjan
(hylly)	Nostan vihon
(joki)	Lapset juoksevat
(tie)	Tulimme metsästä
(pelto)	Menemme nyt
(puistokatu)	Auto kääntyy
(taivas)	Kuu ilmestyy
(hella)	Vettä roiskahti

Упражнение 10. *Поставьте слова, данные в скобках, в аллатив (отвечает на вопрос kenelle? кому?).*

(koira)	Lapset vievät ruokaa
(oksa)	Lintu lensi
(paikka)	Pian bussit tulevat
(opettaja)	Poika kertoi asiasta
(työkaveri)	Lahjoitamme maljakon
(äiti)	Kirjailija omistaa runon

Упражнение 11. *Поставьте слова, данные в скобках, в аллатив (отвечает на вопрос mille? чем?).*

Глаголы со значением аудиовизуального восприятия (tuoksua иметь запах, излучать аромат, haista производить резкий запах, lemuta сильно пахнуть, смердеть, вонять, kärytä пахнуть гарью, katkuta чадить, пахнуть гарью) требуют при себе существительного, обозначающего источник запаха (tupakka табак, rauta железо, silli сельдь, rasva жир, kala рыба, saunavihta банный веник) в аблативе. В этом значении аллатив конкурирует с аблативом (см. упр. 8). Эти конструкции взаимозаменяемы.

(kevät)	Kielot tuoksuvat
(tupakka)	Täällä haisee
(rauta)	Vesi maistuu
(silli; rasva)	Kauppa haisee
(paha)	Lääke hajusi
(saunavihta)	Eteisessä lemuaa
(paha)	Siellä katkusi
(kala)	Rantakatu lemuaa
(rasva)	Siellä katkusi

Упражнение 12. *Переведите стихотворение итальянского писателя Джанни Родари «Чем пахнут ремёсла?»*

У каждого дела	Пахнет кондитер
Запах особый:	Орехом мускатным.
В булочной пахнет	Доктор в халате –
Тестом и сдобой.	Лекарством приятным.

Мимо столярной	Рыхлой землёю,
Идёшь мастерской, –	Полям и лугом
Стружкою пахнет	Пахнет крестьянин,
И свежей доской.	Идущий за плугом.

Пахнет маляр	Рыбой и морем
Скипидаром и краской.	Пахнет рыбак.
Пахнет стекольщик	Только безделье
Оконной замазкой.	Не пахнет никак.

Куртка шофёра
Пахнет бензином.
Блуза рабочего –
Маслом машинным.

Тема 7:

**Обобщающие упражнения на тему
«Внутренне- и внешне-местные падежи»**

Упражнение 1. *Раскройте скобки и напишите словосочетание в требуемом по смыслу внешне-местном падеже.*

Kadun (kumpikin puoli) on korkeita taloja. (Katu) vilisee autoja. (Katukäytävä) kulkee paljon ihmisiä. Kotieläimistä on (ihminen) suurta hyötyä. Kerran linnut keskustelivat siitä, mitkä niistä rupeavat muuttolinnuiksi ja mitkä jäävät talveksi (kotiseutu). Silloin metso sanoi: ”Ennen vaikka neulasia nieliskelen kuin lähden täältä (tie tietymätön), (meri mitaton).

Haluan matkustaa Australiaan (laiva). Anna (koira) ruokaa. Sinun pitää mennä (ostos). (Kevät) muuttolinnut palaavat (synnyinseutu). Kokous

pidetään (loppuviikko). Työpäivä alkaa (kahdeksan). Lähdemme (retki). Älä lähde näin (kova pakkanen). Merikapteeni seisoo (laivan kansi). Tämä ruoka tuoksuu (hyvä). (Taivas) alkaa kerääntyä pilviä. Lähden (aamu) kävelemään. Juna lähtee (rautatieasema). Käyn (lenkki) joka aamu. Bussimatka kaupungin keskustaan (lentokenttä) kestää tunnin. Matkustan huomenna (saari). Kahvi maistuu (hyvä). Menen elokuvaan (ilta). Soitan (hyvä ystävä). Menen (joki). Juoksemme joen (ranta). Sumu laskeutuu (suo), (järvi), (niitty). Tulen (luistinrata). Sanomalehti on (isä). Pyydän kynää (oppilas). Asiasta kerrottiin (opettaja). Täällä haisee (tupakka). Museo suljetaan (seitsemän). Kiipesin (korkea mäki). Asia kuulostaa (outo). Pysyköön hän (piha). Hän palasi (järvi). (Tori) on tuoreita tomaatteja. Oletko jo palannut (kesäloma)? Annan (sinä) mehua. Olen heitä vastassa (asema). Olin eilen (yliopisto). Äiti piilotti tikut (lapsi). Katso (itse) ruokaa keittiöstä. Lapset lähettävät terveisiä (te). Olen nähnyt hänet (katu). Ystäväni on (kahvila). Virkailija lähtee (lounas). (Minä) katosi kirja. (Vieras) jäi tänne sateenvarjo. Pyydän teitä (illallinen). (Mies) on kolme lasta. Kuulen vain (toinen korva). Olen ostanut puvun (halpa).

Упражнение 2. *Раскройте скобки (olosijat падежи на хождения).*

Avaimet ovat (rengas). Seisomme joen (parras). Kalastajat ovat (nuotta). Ruis on (oras). Koivu on (hiirenkorva). Rakennus on (rappio). Kun olet sairas, pysy (vuode). Hän puhelee (uni). (Vahinko) olen ottanut kynänne. Asiat ovat (huono tila). Olen hänelle (suuri velka). He elävät (köyhyys). Ennen kehrättiin (pärevalkea). Kadut ovat (juhla-asu). Varikset ovat (ruispelto). Olet jo (kahdetkymmenet). Käteni ovat (rakot) raskaasta työstä. Hän antaa oikein (runsas käsi). Kirja on (ulottuvilla vai ulottuvissa). Rahat ovat (tallella vai tallessa).

Упражнение 3. *Раскройте скобки (erosijat падежи отделения).*

Radiomasto näkyy (kaikki suunnat). (Rakennus) puuttuu enää ikkunat. Tämä tapa on peritty (edellinen polvi). Päälyskengät suojelevat jalkoja (kosteus ja kylmä). Poimin marjoja (suo). Keritsin (lammas) villat. Varjelkaa tomaatteja (yökylmät). Sairas parantui (tauti). Kaupungin pääkatu ulottuu (rautatieasema) järven rantaan.

Упражнение 4. *Раскройте скобки (tulosijat падежи вхождения).*

Lähdetään (retki). Hän ohjasi veneen (ranta). Portaat johtavat (toinen kerros). Joku koputtaa (ovi). Kiinnitä kuva (seinä). Vastaa

(puhelin). Laivamatka (saari) kestää kolmisen tuntia. Vapaapäivinä tuhansia kaupunkilaisia suuntautuu luonnon (helma – metsät ja järvet). Turistipolut johtavat kaupungista (hiljaiset metsäjärvet) ja suurten järvien (ulapat).

Упражнение 5. *Раскройте скобки.*

(Lokki) ovat merilintuja. (Tehdas) piipusta nousee savua. (Venäjä) asuu satoja kansallisuuksia. Turistit yöpyvät (telтта). (Voitto) kunniaksi pystytettiin riemuportteja. (Korppi) pesä on hongan latvassa. Koulua nimitetään (oppi) ahjoksi. Ilma on (happi) ja (typpi) seos. (Tatti) valmistetaan monenlaista ruokaa. (Niitty) kasvaa paljon kukkia. (Kettu) turkki on arvokas. (Kontti) on muka kantaa marjoja. Ihmiset ruskettuvat (aurinko) säteissä. (Messinki) on sekä kuparia että sinkkiä. (Kaupunki) kaduilla on vilkas liikenne. Paikkaan sukan (lanka). Talvella (hanki) peittävät maan. (Hammas) on kolo. (Kammata) tukan aamulla. (Lammas) ovat kotieläimiä. (Lampi) saa kaloja. Järven (ranta) on hiekkaa. Isot (aalto) heiluttavat merilaivoja. Vuodet vierivät kuin (virta) vesi. (Luonto) värit ovat syksyllä kirkkaita. Kasvit ottavat (ravinne) maasta. Traktori vetää lantaa (pelto). Hyvässä (multa) on paljon kivennäisaineita. Kalat uivat (meri). (Vako) tehtiin auralla. Menen kalastamaan (joki). (Hauki) kita on iso. Rapu on (maukas). (Haapa) lehdet värisevät tuulessa. Auto ajaa (katu). Kirjoitan taululle (liitu). Saamelaisten (kota) on talvellakin lämmin. (Rauta) tuotanto on maassamme suuri. Syksyllä (lehti) tulevat keltaisiksi ja punaisiksi.

Упражнение 6. *Составьте предложения из следующих слов.*

Kevät – muuttolinnut – palata – synnyinseutu.

Pitkä – matka – jälkeen – me – horjua – väsymys.

Eräs – ilta – hän – istua – portaat – ja – kertoa – menneisyys.

Myrsky – raivota – meri.

Synkät – pilvet – kiittää – nopeasti – taivas.

Kalastaja-alus – kiikkua – aallot.

Merikapteeni – seisoa – laiva – kansi.

Vesi – ryntätä – kova – pauhu – kansi – mutta – se – ei – voi – tehdä – alus – mitään.

Упражнение 7. *Дополните предложение существительным в соответствующем падеже.*

Tämä vesi maistuu... Meidän on aika ryhtyä... Työpäivä alkaa... Kiitä ilmaa... Me keskityimme... Jalankulkijat pysähtyivät... Hän ei kelpaa... Minä heräsin (mihin?)... Tämä teos kuuluu... Lähdetään... Huoneessa haisee...

Упражнение 8. *Раскройте скобки и переведите предложения на русский язык.*

Ruis on (oras). Herne on (palko). Kukka on (nuppu). Porkkana on (taimi). Koivunlehdet ovat (hiirenkorva). Silmät ovat (rako). Minä kävelen (varpaat). Makaan (selkä). Olen (hyvä tuuli). Pojat lähtivät (pako). Jätä hänet (rauha). Juna lähtee (liike). Minä tulen (iloinen mieli).

Упражнение 9. *Раскройте скобки.*

Opiskelijat suoriutuivat (koe) hyvin. Poika yritti selviytyä (tilanne) omin päin. Kirjanäyttelyssä me tutustuimme (uusi teknillinen kirjallisuus). Kaupungin (etelälieve) rakennetaan uusia uusia asutustaajamia. Turistit kertoivat (uudet kaupungit ja asutukset), joita he näkivät (matka). Menkää seuraavasta kadunkulmasta (vasen), sitten kääntykää (oikea). Meidän pitää yöpyä (metsä). Hän ei huolehdi ollenkaan (ulkoasunsa). Hänen oli pakko luopua (viina ja tupakka). Poika huolehtii äitinsä (toimeentulo). (Ravinto) puuttuu vitamiineja. Sankka sumu laskeutui (suot), (järvet) ja (niityt). Hevoset pääsevät naapurin (ruis). Professori luennoi kielitieteen (ongelmat). Siniset silmät lapsi on perinyt (äitinsä). Joko (sinä) jutut loppuivat? Ruusu puhkesi (kukka). Metsässä tuoksuu (pihka). Opiskelija oli poissa (oppitunti). Tulitikku sytytti tuluksen (käyttö). (Työnteko) ei sateella tullut mitään.

Упражнение 10. *Раскройте скобки.*

Hiihtelin metsässä (talvinen päivä). Sinä tulit (sopimaton aika). Ensi (kevät) meidän on suoritettava useita tenttejä. En ole tavannut häntä (viisi vuotta). Kirjastossa järjestetään kirjauutuuksien näyttely kerran (kuukausi). Se tapahtui (keskiaika). Olen odottanut sinua jo (tunti). Vastaanottoaika on kello (kolme, seitsemän). Se oli oikea sana (oikea hetki). Seuran jäsenet kokoontuivat (istunto). (Järvi) kuului iloista laulua. Emäntä tarjosi vieraille (kuppi teetä ja leivokset). Ongen vapoina käytetään usein pajun (varvat). (Matkareki) on laidat. Rannekelloa pidetään (ranne).

Упражнение 10. *Переведите следующие фразеологические обороты на русский язык и составьте с ними предложение.*

Образец: *kädestä suuhun* сводить еле-еле концы с концами. →
Pyysin kaveriani matkaseuraksi lomalla. Hän vastasi ettei ole kuulemma varaa lähteä, kun elävät miehensä kanssa kädestä suuhun.

Korvasta sisään, toisesta sisään; kiireestä kantapäähän; ihmisten silmissä; varmoissa käsissä; hiuskarvan varassa; hiki hatussa; syteen tai saveen.

Упражнение 11. *Дополните словосочетания существительными в форме иллотива и переведите на русский язык.*

lukko	säästö
loppu	tanko
lahti	talkoot
puhelin	käpälämäki
keuhkokuume	kapina
lupaus	kolme osaa
halpa hinta	kuulevat korvat

Kalastaja laskee verkot... Urheilija nostaa lipun... Siivooja pani oven... Pane rahat... Lauantaina menemme... Kynttilä on palanut... Pojat pinkaisivat... Vastaa... Kansa nousee... Vaari kuoli... Ostin tavaraa... Jaan leivän... Luotan hänen... Hän ei ottanut ehdotusta...

Упражнение 12. *Раскройте скобки.*

Kalastaja sai ison (hauki) ja pienen (ahven). Viisi (henki) lähtee ulkomaille. (hetki) kuluttua juna lähtee raiteelta 3. Aamutossut ovat (jalka). Näin jäniksen (jälki). Lapset laskevat (mäki). (Onki) vapa on pitkä. (Poski) on iso arpi. Rahakolikko on (vaski). Nykyään (helmi) kasvatetaan simpukoissa. Tällä (niemi) on taiteilija Halosen ateljee. En tunne hänen (nimi). Vene liikkuu (salmi) toiselle puolelle. Ethän koske (sormi) museoesineisiin. (Tammi) käytetään huonekalujen valmistukseen. (Tuomi) valkoiset kukat tuoksuvat hyvältä. Linnut pysyvät ilmassa (siipi) avulla. En ole nähnyt (hirvi). (Järvi) on puhdas vesi. (Kivi) on käytetty rakennustöissä

jo ammoisista ajoista. Taivaalla on valkoisia (pilvi). Kaukasus-vuorten asukkaat käyttävät (sarvi) juomamaljana. Muinaisihmiset valmistsivat (savi) astioita. Ulkona on vähän (lumi). En halua tätä (liemi). Koru on tehty (tuohi). En osta tätä kallista (lohi). En taida sitä harvinaista (kieli). En nähnyt oven toista (puoli). En pelkää (pieni hiiri). Äiti lohduttaa (lapsi). En teroita (uusi veitsi).

Упражнение 13. *Раскройте скобки.*

Hänellä ei ole (huoli) lapsistaan. Näytelmän (juoni) alku oli jännittävä. Hampaan (juuri) ei saatu vedetyksi. Ei ihminen syö munan (kuori). Heidän (lapsi) tuli lääkäri. Luen kirjallisuutta oman (mieli) mukaan. Balkanin (niemi) luonto on kaunis. Uralin (vuori) pidetään hyvin vanhoina. (Kynsi) pitää leikata säännöllisesti. (Kuiva viini) tehdään viinirypäleistä. Juon lasillisen (kylmä vesi). Veitsen terässä on hiukan (ruoste). En ole ottanut vielä (lääke). Lausuin kunnolla toisen (säe). (Pensas) ympärille levitettiin lantaa. (Porsas) kylkeä paistettiin grillissä. Löysin liinavaatteet (lipas) laatikosta. En huomannut (pieni porras). (Joutsen) höyhenpuku on vitivalkoinen. Vaarin (kämmen) oli jyviä. Vanhukset istuvat (lehmus) varjossa. Meren (syvyys) elää eksoottisia kaloja. (Ydin) hermosolut ovat erittäin arkoja. Museossa on paljon (ihminen). Pihalle tuli kaksi (hevonen). Luonto herää (kevät). En ole nähnyt (tuo mies) aikaisemmin. Tänään ei ole (tuuli). Talo on tehty (tiili). Olen nähnyt (ihmeellinen uni). Veitsen (varsi) on kuvioita. Hän palaa takaisin kahden (vuosi) kuluttua. Lapsi on (viisi vuosi) ikäinen. (Vene) pääsin salmen yli. Minun (toive) on tulla lääkäriksi. (Lumme) ovat kauniita kukkia. Tuuli käy (luode). (Lähde) on kylmää. (Vieras) ei ollut aikaa juoda kahvia. Porkkanan (siemen) kylvetään toukokuussa. Ennen vanhaa (paimen) torvi kutsui lehmät laitumelle. Hallitukset allekirjoittivat (sopimus). (Kevät) luonto alkaa kukkia. Oppitunnilla oli vain muutama (opiskelija).

Упражнение 14. *Добавьте слово, выделенное курсивом, в нужном падеже.*

vene

Kalastajat vetivät ... rantaan. Rannassa oli paljon... . Järvellä ei näkynyt enää yhtään... . Istuutukaa kaikki... .

sade

Ehdimme ennen.... Ulkona on kova..., ota ...varjo. Tie oli ... jälkeen kurainen. Tämä syksynä on ollut paljon... .

huurre

Aamalla puut ovat... . Auringonsäteet sulattivat... .

lääke

Lääkäri määräsi potilaalle... . Potilas nautti... syömisen jälkeen.
Apteekin hyllyllä oli kaikenlaisia... .

juhlakulkue

Osallistuitko...? Olitko mukana...? ... jälkeen keräänyimme
Mikon luo.

koe

Olen suorittanut kaikki... . En ole suorittanut vielä yhtäkään... .
... olivat erittäin vaikeita.

ääni

Lausu kaikki... oikein. Hän ei osaa lausua... .

Упражнение 15. *Добавьте существительное и составьте с образованным словосочетанием предложение.*

elatiivi: eristäytyä, etsiä, huolehtia, irrota, kieltäytyä, luopua, löytyä, nauttia, pitää, poistua, riippua, selviytyä, suoriutua, vapista;

illatiivi: heittäytyä, johtaa, joutua, kerääntyä, keskittyä, luottaa, menehtyä, mukautua, palata, pysähtyä, suostua, rakentaa, tarttua, tähdätä, uskoa;

ablatiivi: kieltää, loppua, periä, puuttua, salata, tuntua, suojella, varjella;

allatiivi: omistaa, siirtää, soittaa, suuttua, tuoksua.

Упражнение 16. *Переведите следующие устойчивые выражения на русский язык и составьте с ними предложение.*

Askel askelelta, hetki hetkeltä, kerta kerralta, päivä päivältä, vuosi vuodelta, aika ajoin, paikka paikoin.

Упражнение 17. *Переведите на финский язык.*

Туристы сделали остановку на берегу озера. Они долго сидели у костра на берегу реки. Где ты купила эту сумку? – В торговом центре нашего района. Пассажиры сели в автобус. Шаг за шагом они продвигались вперед. Он очень старательный, он будет хорошим специалистом. В середине книги не хватило нужных иллюстраций и таблиц. Рыбная ловля стала для финского писателя Ю. Ахо страстью. Во время отпуска мы наслаждались тишиной и уединением. Знаете ли

вы что-нибудь о Финляндии? Мы познакомились с историей этой страны. На топком месте по приказу царя Петра I вырос огромный город. Мы прослушали лекцию о финской культуре. В центре города стоят три памятника. Спортсмен заплакал от счастья. От радости он не мог говорить. Я не видел ее уже год. Студентка справилась со сложной задачей. Туристы собираются в холле гостиницы. Днем в пустыне жарко, а ночью холодно. Мальчишки бросились наутек. После войны народ жил бедно, с трудом сводил концы с концами. Я слушал его в пол-уха. В пекарне вкусно пахло свежим хлебом. В день открытия торгового дома был поднят на флагштоке флаг фирмы.

Тема 8: Прилагательное. Adjektiiv

Упражнение 1. *Выпишите прилагательные, данные ниже, в следующем порядке:*

1) с обозначением цвета;	4) времени;
2) размера;	5) возраста;
3) вещества;	6) качества-свойства

Harmaa, lasillinen, kulmikas, suuri, karkea, keltainen, iäkäs, jäykkä, huominen, puinen, särmikäs, keväällinen, ystävällinen, herkkä, jättiläismäinen, kolmivuotias, suunnaton, litteä, lauhkea, kohtuullinen, soikea, rautainen, rauhanomainen, kova, vihertävä, puhelias.

Упражнение 2. *Напишите форму мн. ч. номинатива.*

Pieni saari, reipas askel, vapaa valtio, tuntematon sotilas, lakkaamaton puhe, heikko jää, rajua tuuli, jyrkkä käänne, kypsä jyvä, syvä oja.

Упражнение 3. *Напишите словосочетания в форме ед. ч. генитива, партитива и иллатива, и составьте с ними предложение.*

Образец: tähtinen taivas – tähtisen taivaan, tähtistä taivasta, tähtiseen taivaaseen. → Näin pienen järven ja tähtisen taivaan. Tule katselemaan talven tähtistä taivasta. Hän katseli ikkunasta syvään tähtiseen taivaaseen.

Puhdas vesi, lämmin asunto, kookas mies, rautainen vanne, vihreä ruis, raaka omena, tarkka korva, lauha tuuli, leuto sää, luja ote, raskas lasti.

Упражнение 4. *Напишите словосочетания в форме ед. ч. внутренне-местных падежей и составьте с ними предложение.*

Образец: avara tila – avarassa tilassa, avarasta tilasta, avaraan tilaan. → Nauroin ääneen tuossa avarassa tilassa itsekseen. Emme osanneet nauttia avarasta tilasta tai omasta rauhasta. Kuntosali pääsi hämärästä ahtaudesta valoisaan ja avaraan tilaan.

Varjoisa paikka, matala vesi, täysi tosi, vasen käsi, kiltti lapsi, vajaa hehtaari, iloinen luonne.

Упражнение 5. *Напишите по два синонима каждому прилагательному из представленной в таблице слов. Составьте с ними словосочетание.*

Образец: **paljas** – *kalju*, *hiukseton*: paljas puu, komea kalju pää, hiukseton linja.

ovela	hieno	sievä	kelmeä
hempeä	virkeä	kaunis	sukkela
rosoinen	<i>kalju</i>	<i>hiukseton</i>	juonikas
nätti	kirpeä	pirteä	rapea
tilava	suloinen	haalea	laaja
vikkelä	epätasainen	upea	hapera

nopea, karhea, viekas, avara, **paljas**, komea, kitkerä, soma, reipas, hauras, herttainen, vaalea.

Упражнение 6. *Раскройте скобки, напишите словосочетания в ин-структиве.*

Образец: Hän kertoi näkemistään (säteilevät silmät). → Hän kertoi näkemistään säteilevin silmin.

Lapset juoksevat tuulessa (hulmuavat hiukset). Mies kulki kesät talvet (paljas pää). Pääsimme joen yli (kuivat jalat). Hän istui pitkän aikaa (paha mieli). Ei täällä tarvitse istua (kuiva suu). Työ sujuu paremmin (iloinen mieli).

Упражнение 7. *Ответьте на вопросы, используя слова, данные в скобках.*

Millaiseksi arvostelijat sanovat hänen uutta kirjaansa? (*pintapuolinen ja todellisuudenvastainen*).

Millaiseksi lukijat sitä sanovat? (*mukaansatempaava ja värikäs*).

Minkälaiseksi haluaisivat uuden huoneistosi sisustuksen? (*uudenaikainen ja askeettinen*).

Minkälaiseksi perheesi sen haluaisi? (*lämmin ja kodikas*).

Miksi minua oikein luulet? (*itserakas olento*).

Keneksi häntä luultiin? (*puuseppä Virtanen*).

Pitkäksikö ajaksi menet sinne? (*kokonainen vuosi*).

Moneksiko tunniksi saan lainata kirjaasi? (*vainkaksi*).

Упражнение 8. *Образуйте степени сравнения.*

Vilkas, kookas, tuore, halpa, puhdas, siisti, lämmin, tyhmä, ahkera, kevyt, lyhyt, pitkä, uusi, vikkellä, raitis, kelvoton, loputon.

Упражнение 9. *Образуйте степени сравнения.*

Hento, nopean, vilkkaana, kovaa, matalalle, kylmässä, kuumaan, täydet, terveillä, arvokkaita, hyvällä, erikoisesta, rankat, vaatimattomalla, kookasta, sisukkaalla, vanhaan, vaikeisiin, tylsistä, hitaisiin, ylpeitä.

Упражнение 10. *Переведите финские пословицы на русский язык.*

Aamu on iltaa viisaampi. Jota koulu kovempi, sitä oppi selkeämpi! Ken hyvin tekee, paremman edestään löytää. Mennä merta edemmäksi kalaan. Mitä useampi kokki sen huonompi soppa. On vähäkin tyhjää parempi. Parempi laiha sopu, kuin lihava riita. Parempi pyy kädessä kuin kymmenen oksalla. Tyhjä tynnyrit kolisevat eniten. Vanhassa vara parempi.

Упражнение 11. *Задайте вопрос, используя антонимичное прилагательное в превосходной степени (суперлативе).*

Образец: Tämä huone on talon pimein. → Mikä on valoisin?

Jussi on luokan ahkerin opiskelija. Matti on ryhmän pisin poika. Antti on perheen vanhin lapsi. Köyhä ihminen asuu kylmimmässä ja pahimmassa komerossa. Heinäkuu on vuoden aurinkoisin ja lämpimin kuukausi. Me teemme vaikeimman tehtävän. Mies kantoi raskaimman matkalaukun.

Urheilijat saivat huonoimpia tuloksia. Tämä on palatsin levein portaikko. Setri on puiston korkein puu.

Упражнение 12. *Дополните предложения, используя прилагательные в соответствующей степени сравнения.*

Puro on syvä. Järvi on... . Meri on... . Talo on korkea. Tornin on... . Radiomasto on... . Pietari on iso kaupunki. Moskova on... . Tokio on... . Kupari on kallista. Hopea on... . Kulta on... . Kamera on halpa. Kynä on... . Katsaus on... .

Упражнение 13. *Раскройте скобки.*

Tämä taulu on kaikista (kallis). Moskova on Venäjän kaikista (suuri) kaupunki. Kaisa on kaikkein (hyvä) sihteeri. Matti on ryhmän (ahkera) opiskelija. Syömme mitä (maukas) marjoja. Läksyt tulevat yhä (vaikeat). Mikä on kovempi kuin kivi? En tiedä mitään kiveä (kova). Minä tiedän vieläkin (kova). Se on ihmisen sydän. Ihmissydämet ovat toisinaan kiveä (kova). Äidillä on mitä kaikkein (pehmeä) sydän. Jouduin mitä (tukala) tilanteeseen. Kysymys oli mitä (tärkeä) asioista. Tämä on puiston (pitkä) ja (komea) puu. Hän on minun kaikkein (läheinen) ihminen. Minna Canth on Suomen (kuuluisa) kirjailijoita. Se oli kaikista kotieläimistä (hyödytön). Olen aina uskonut, että tämä on maailman (rauhallinen) ja (levollinen) paikkoja. Minusta tuntuu, että olisin vieläkin (onnellinen), jos minulla olisi koira. Minusta tuntuu, että elämälläni olisi entistä (tärkeä) tarkoitus, jos ...Mikko Alatalo paljastaa Anna-lehdessä ihastuneensa vuosia sitten (nuori) naiseen – ”Oli (hyvä) päästää irti”.

Упражнение 14. *Образуйте форму простой сравнительной степени (компаратива).*

Образец: Tänään me luemme pitkän tekstin. Mutta huomenna luemme vielä pidemmän.

Tänään me syömme maukkaan lounaan. Tänään me katsomme mielenkiintoisen filmin. Eilen me suoritimme vaikeantehtävän. Tänään on kirkas sää. Tänään on lämmin päivä. Eilen oli kova sade.

Образец: Tämä lapsionheikko. Tuo on vielä heikompi.

Tämä viipale on ohut. Tämä huone on kodikas. Tämä muovisanko on kevyt. Tämä metalli on painavaa. Tämä mehu on maukasta. Tämä leivos on herkullinen. Nämä vanhat ihmiset ovat avuttomia. Tämä mies on peloton. Tämä ihminen on vaatimaton. Tämä kadun puoli on vaarallinen.

Упражнение 15. *Раскройте скобки, используя компартивную форму прилагательного или наречия.*

Laulufestivaaleja leimaa yhä (suuri) kaupallisuus. Nuorissa on huonoa se, että ne vaativat aina (paljon). Valtio on muuttunut (demokraattinen) suuntaan. Hän on tullut minulle (läheinen) ystäväksi. Mitä (vaikea) ongelma, sitä (nopeasti) täytyy se ratkaista. Päivät muuttuvat yhä (valoisa). Mitä (ahkera) opiskelija, sitä (nopeasti) hän oppii kieltä. Siirryttäessä kohti pohjista tulevat luonnonsuhteet yhä (karu). Täytyy olla kohtelias (vanha) ihmisille. Minä olen sentään (vähän) laiska kuin sinä. Mitä (pian) tulet, sitä (hyvä). Mitä (vanha), sitä (viisas). Mitä paksummalti on voita, sitä (maukas) leipä maistuu. Hän voi liikkua vielä (nopeasti). Tunnelma kävi yhä (iloinen). Hän käy meillä yhä (harvoin). Tie nousi yhä (ylös). Laiva etenee ain (kauas ja kauas).

Упражнение 16. *Раскройте скобки, используя компартивную форму прилагательного.*

Nuo kukat ovat kauniita, mutta haluan... . Eilen oli hauska illanvietto, mutta toissapäivänä oli... . On hauska käydä metsässä, mutta minusta sohvalla istuminen on... . Tämä rakennus on vanha, tuo on... . Olet hyvällä tuulella, minä olen... tuulella. Hän löysi vanhoja kirjoja, mutta minä onnistuin löytämään... . Ilma muuttuu kylmäksi ja sitten vielä... . Hän teki pitkiä matkoja mutta minä teen... . Pidän saunassa kovasta löylystä, isäni pitää... . Olen tottunut kovaan työhön, totun vielä... . Nyt meillä on pimeät yöt, etelässä ne ovat... . Sinä teet vaikeita kysymyksiä, minä teen... . Puhun isoista ongelmista, mutta ajattelen... . Päivä on harmaa, eilen oli... . Tuo kahvila on huono, minä olen käynyt... .

Упражнение 17. *Исправьте ошибки.*

Pohjanmaalla ollaan onnellisimpia kuin idässä ja pohjoisessa. Mikä on maailman hitaampi eläin? Hamsteri kantaa ruokaa poskipusseissaan ja varastoi sen myöhempiä nälkää varten. Kun esiin nousee kysymys ”maailman vaarallisemmasta eläimestä”, ihmiset usein ajattelevat, että se on hai.

Ihmiselle vaarallisimmat eläin ei myöskään ole toinen ihminen. Virtahevoilla on aggressiivisen eläimen maine, ja niitä on pidetty Afrikan vaarallisempina eläimenä. Lapissa järviä peittää paikoin jopa tavanomaista paksuin jää. Pienet järvet ovat jäässä ja mitä suurin järvi, sen todennäköisemmin siellä ei ole jäätä. Suomen suuremman järven, Saimaan

pohjoisosassa on 5–15 senttimetriä (cm) jäätä. Aikaisempaan vuosiin verrattuna Etelä- ja Länsi-Suomessa on jäätä normaalia vähemmän kuin yleensä tähän aikaan. Siellä jääpeite voi olla jopa vähän normaalia paksu. Tänään on mitä parempi sää.

Упражнение 18. *Переведите на финский язык.*

«Где сквозь маслины кажется синей // Вода у скал, ...» (Бунин. В Сицилии). «Иду к обрывам. Шум грознее. Свет // Таинственной, тусклее и печальней...» (Бунин. Полночь). «Еще стройней его колонны. // Еще свежее сосен кроны...» (Бунин. После половодья). «...Но Помпея // Казалась мне скучней пустых могил, // Мертвей и чище нового музея» (Бунин. Помпея). «Эх, если бы вам да всерьез влюбиться! Ведь это такой высочайший дар» (Асадов. Свободная любовь). «Я могу за тебя принять // Горечь злейших на свете судеб» (Асадов. Я могу тебя очень ждать...). «Знать бы нам важнейший постулат» (Асадов. Любим мы друг друга или нет?). «Ведь если дружба рождена в невзгодах, // Она сильнее всех прочих во сто крат!» (Асадов. Моему старому другу Борису Шпицбургу). «Любить – это значит иметь талант, Может быть, самый большой и добрый» (Асадов).

Упражнение 19. *Дополните предложения словосочетаниями, данными в скобках.*

(uusi osoite): Minulla on... .. Tiedätkö Kaisan... .. Sihteerillä ei ole sinun Kirjoita tähän... ..

(puhdas vesi): Järvessä ei ole enää... .. Pane kurkut... .. Täytyy juoda vain... ..

(oikea käsi) Kirjoitan... .. Mitä sinulla on... ..?

(makea ananas) Kaupasta ei löytynyt... .. Ostan torilta... .. kasvavat Afrikassa.

(kallis kukka): Lahjoitin hänelle... .. Maljakossa oli kolme... .. Kukkakaupassa oli paljon eksoottisia... ..

(kova pakkanen): Älä mene ulos... .. Noin... .. ei ollut moneen vuoteen. aikana täytyy hengittää nenän kautta.

(sopimaton aika): Sinä tulit... .. Hän puhui... ..

(vapaa aika): Minulla ei ole... .. Nykyään kirjoitetaan paljon... .. vietosta. käyn usein uimahallissa.

(raitis ilma): Lähdetään... ..! Haukataan hiukan... .. .
 (iso järvi): tuossa... .. on hyvin vähän kalaa. Tuon... .. pohjassa on paljon uponneita hirsiiä. Purjehdusveneitä on... .. . Kalastajat palasivat... .. .
 (kuuma vesi): Tykkään... .. – Haluan... .. . Sokeria ei ole... .. .
 (lyhyt matka): Minä en pidä... .. . Joka aamu hän tekee... .. . Lähden huomenna... .. . Ajattelemme usein... .. .
 (tärkeä asia): Se ei vaikuta... .. kulkuun. Puhuttiin vain... .. .
 (herkullinen ruoka): Olemme keränneet... .. reseptejä. Resepteillämme valmistat vaivattomasti... .. jokaisen makuun. Hyödynnä syysvihanneksia... .. .

Упражнение 20. *Дополните предложения прилагательным с противоположным значением. Употребите форму компаратива.*

Tuo puku on pieni, saisinko...? Nämä kuvat ovat huonoja, saisinko...? Älä puhu kovaa, puhu... . Tämä matkalaukku on painava, ota... Tuo teksti on liian helppo, haluan... Tämä runo on hyvin surullisen, lukisin... Tee on väkevää, kaataisitko... Tuo seiväs on liian pitkä, löytyykö...? Kahvi on kylmää, kaada...

Тема 9:

Образование прилагательных и существительных.

Nominien muodostaminen

Упражнение 1. *Образуйте прилагательные от следующих существительных с помощью суффиксов -inen или -llinen. Составьте предложения.*

Länsi, murhe, savi, ruoste, puute, puolue, teho, hammas, ääri, aika, olki, muoto, rauha, lahja, järki.

Упражнение 2. *Образуйте прилагательные от следующих существительных с помощью суффиксов -inen. Составьте предложения.*

Kangas, turve, kade, sade, kide, helle, käänne, pääte, huurre.

Упражнение 3. *Образуйте прилагательные от следующих существительных с помощью суффиксов -inen или -llinen. Составьте словосочетания.*

Lasi, metalli, lauta, kevät, kallio, lupa, valtio, aamu, hopea, murre, murhe, havainto, taide.

Упражнение 4. *Образуйте прилагательные от следующих существительных с помощью суффиксов -kas или -käs. Составьте словосочетания.*

Mieli, onni, sappi, mahti, tahti, muoti, taito, toive, ilme, vaihe.

Упражнение 5. *Образуйте прилагательные от следующих существительных с помощью суффиксов -ton или -tön. Составьте словосочетания.*

Lanka, nahka, multa, ranta, parveke, tarve, moite, aihe, happi, jälki, kynsi, laki, varsi, kipu, poikkeus, sydän, tähtäin, oikeus.

Упражнение 6. *Образуйте прилагательные от следующих существительных с помощью суффиксов -mainen (-mäinen) или -immainen (immäinen). Составьте словосочетания.*

Ala, aalto, ensi, halpa, kaava, kettu, lasi, neste, satu, turha, vaisto.

Упражнение 7. *Образуйте прилагательные со значением отрицания от глаголов. Составьте словосочетания.*

Alkaa, aloittaa, hajota, hävetä, hävitä, hävittää, mädätä, oieta, selittää, vaieta, kyetä.

Упражнение 8. *Переведите на русский язык. Объясните разницу в орфографии и значении слов.*

Hänen pikku siskonsa. Pikku Liisa. Hän on oikea pikku paholainen. Lapsen pikku kätöset. Otetaan pikku unet. Tein muutamia pikku ostoksia. Tuli pikku sade.

Pikkumies, pikkusormi, pikkutakki, pikkuporvari, pikkuserkku, pikkuleipä, pikkulusikka, pikkuasia, pikkuseikka, pikkutekijä.

Упражнение 9. *Образуйте прилагательные и существительные с уменьшительно-ласкательным значением и составьте словосочетания:*

с помощью суффикса -hko/-hkö:

Laiska, lihava, huono, ikävä, lämmin, pieni, pullea, pyöreä, sitkeä, tärkeä, vaikea, ylpeä, pitkä, raskas, suuri.

с помощью суффикса -nen, -inen:

jyvä, muru, osa, tyttö, ukko, hetki, lehti.

с помощью суффикса -ke:

laji, linna, parvi, pesä, saari, kaava.

Упражнение 10. Образуйте существительные

a) со значением множества:

с помощью суффикса -(i)kko, -(i)kkö:

naula, vesa, viita, aste, porras, sammal, risti, lampi, nurmi, ruoho.

с помощью суффикса -(i)sto, -(i)stö;

aine, elin, kortti, malli, kivi, kasvi, mänty, puu, huone, toimi, porvari, talonpoika, oikea.

с помощью суффикса -ue, -ue:

joukko, laiva, seura, yhtyä, kiertää, kulkea, lentää.

b) Со значением качества, свойства предмета

с помощью суффикса -us, -ys, -uus, -uys:

ahne, ahdas, eheä, nopea, pimeä, terve, veli, isä, itsekäs, kodikas, työtön, yksinäinen, äiti, kaunis, tiivis.

c) Со значением места

с помощью суффикса -la, -lä:

hoito, kahvi, neuvo, kylpeä, uida, pesu.

с помощью суффикса -nne:

jyrkkä, kuja, oja, saari, syvä.

с помощью суффикса -usta, -ystä:

reuna, seinä, selkä, jalka, rinta.

d) Со значением места работы, действия:

с помощью суффикса -to, -tö:

huoltaa, korjata, kustantaa, leipoa, ohjata, rikastaa, paahtaa, näyttellä, ommella.

e) Названия существ, статуса человека:

с помощью суффикса -lainen, -läinen:

apu, jälki, työ, eläke, kansa, kaupunki, maa, Amerikka, Rooma, Häme.

с помощью суффикса -las, -läs:

kokea, lähettää, oppia, potea.

с помощью суффикса -tar, -tär:

herttua, kreivi, ruhtinas, Helsinki, onni, kaunis, myyjä, näyttelijä, laulaja, rakastaja.

f) Со значением орудия действия:

с помощью суффикса -in:

avata, eristää, heijastaa, hälyttää, kaasuttaa, kaiuttaa, laskea, pakastaa, puhaltaa, suodattaa, istua.

с помощью суффикса -ri:

hakata, vetää, kuormata, laskea, kaivaa, nostaa, imeä, leikata, nauhoittaa.

g) С названием действия или процесса:

с помощью суффикса -e:

jauhoa, jäljentää, jättää, kääntää, lyhentää, monistaa, neuloo, taittaa, hankkia, katsoa, liikkua, puhua, sataa.

с помощью суффикса -ta, -mä:

elää, kulla, syntyä, ampua, juoda, jäädä, lausua, muodostaa, sattua, tapahtua, valikoida, yhtyä, esitellä, muistella, näytellä.

с помощью суффикса -minen:

ajaa, elää, kirjoittaa, tuulle, käyttää, juoda, tehdä, tavata.

с помощью суффикса -mus, -mys:

aikoa, kärsiä, luottaa, pettyä, ymmärtää, hakea, kantaa, kertoa, kokea, luoda, sopia, tottua, vaatia, kokoontua.

с помощью суффикса -nti:

epäröidä, juoda, käydä, myydä, uida, viedä, pyytää.

с помощью суффикса -u, -y:

alkaa, iskeä, juosta, käskeä, pestä, epäillä, ihaila, kävellä, laulaa, kilpailla, ilmaista.

с помощью суффикса -o, -ö:

ajaa, hoitaa, huutaa, kieltää, kääntää, lähteä, pelätä, tehdä, voittaa, keittää, löytää.

с помощью суффикса -s, -os, -ös, -us, ys:

erehtyä, ihastua, innostua, kauhistua, kyllästyä, menestyä, sekaantua, kudota, leipoa, rikkoa, neuloo, kiittää, liittää, ostaa, ajaa, antaa, aavistaa, aloittaa, esittää, hengittää, kuljettaa, metsästää, odottaa, puolustaa, yrittää, ennättää, rakentaa, säveltää, avata, leikata, maalata, siivota, koota, pudota, meikata, pysähtyä, armahtaa, huudahtaa.

Тема 10. Местоимение. Pronomini

Упражнение 1. *Раскройте скобки.*

Muutama vuosi sitten (tämä paikka) kasvoi satavuotisia honkia. Uusi kauppakeskus rakennetaan (tuo rinne). Katselin eilen (tuo lehti). (Se) oli mielenkiintoinen artikkeli. En ole kuullut (se) mitään. (Mikä suunta) aurinko nousee ja (mikä suunta) se laskee? (Kuka) valittiin puheenjohtajaksi? (Kuka) toimii sihteerinä? (Kumpi elokuva) pidit enemmän? (Kumpi tasku) panet ajokortin?

Упражнение 2. *Употребите возвратное местоимения itse. Переведите предложения на русский язык.*

Älä luule... paremmaksi kuin olet. Hän sanoo... insinööriksi. En saanut ketään uskomaan... . Hänelle on aina tärkeintä olla... . Maa kiertää... ympäri. Maa imee... vettä. Sain... selväksi tämän asian. Otin... viimeisetkin voimat. Koira antaa silitellä... . Söin... kylläiseksi.

Упражнение 3. *Употребите взаимовозвратное местоимение tois(i)aan). Переведите предложения на русский язык.*

He auttavat aina... . Me kunnioitamme... . Me kerroimme... kaikki asiat. He luottavat... . He tapasivat... kadulla. Ilmoittakaa asiasta... . Kyllähän me... tunnemme. He ovat kuin luodut... . Ilmiöt ovat riippumattomia... . Nämä yhdisteet voivat muuttua... . Istuimme... vieressä. Tarjoilija latoi lautaset... päälle. Jokainen hetki oli... kaltainen. Ei kukaan ole aivan... kaltainen. Vieraat poistuiivat... jälkeen. Tytöt olivat ...kauniimpia.

Упражнение 4. *Образуйте сложное предложение, используя местоимение joka который.*

Образец: Kadulla kävelee nainen. Nainen on minun naapuri. →
Kadulla kävelee nainen, joka on minun naapuri.

Minä menen kirjastoon. Kirjasto on Mariankadulla.
Tuolla on opettaja. Opettaja kirjoittaa taululle.
Kaupassa on mies. Mies ostaa takin.
Kävin eilen uimahallissa. Uimahalli on Jokikadulla.
Me ostamme sen kirjan. Kirja maksaa 24 euroa.
Pekka asuu Porvoossa. Porvoo on kaunis pieni kaupunki.
Anna on nuori nainen. Hän meni naimisiin viime kesänä.
Jukka osti uuden auton. Auto maksoi 22 000 euroa.
Pia soittaa hänen siskolle. Sisko asuu Lontoossa.

Упражнение 5. *Раскройте скобки и напишите местоимение joka в нужной падежной форме (joka, jonka, jota, jonka, jossa, josta, johon, jolla, jolta, jolle, jotka):*

Olemme kielistudiossa, (joka) on monta tietokonetta. Tauolla menen taukotilaan, (joka) kaikki eivät mene. Monet menevät tauolla ulos, (joka) he polttavat tupakkaa. Monet menevät pihalle, (joka) ei saa mennä tupakalle. Näin kaupassa ystävän, (joka) kanssa puhuin kauan. Hän pelaa tennistä, (joka) myös minä harrastan. Alakerrassa oli poika, (joka) kysyi minulta neuvoa: ”Missä on tietokonealuokka?” Pihalla oli tyttöjä, (joka) leikkivät yhdessä. Kassalla oli nainen, (joka) annoin luottokortin. Poliisilaitoksella oli poliisi, (joka) sain passin.

Упражнение 6. *Продолжите предложение.*

Tiina on mukava tyttö, joka

Minä asun kerrostalossa, joka

Me menemme kauppaan, joka

Juuso ostaa pyörän, joka

Talon takana on kuusi, joka

He tapaavat tänään ystävän, joka

Opiskelijat kuuntelivat opettajaa, joka

Ota mukaan se laukku, joka

Naapurissa asuu vanha mummo, joka

Eilen Liisa ja Maija menivät kahvilaan, joka

Soitin eilen siskolle, joka

Minä katson kalenteria, joka

Упражнение 7. *Раскройте скобки. Не забудьте о глагольном управлении.*

1. olla + mikä?	8. jutella + kenen kanssa?
2. käydä + missä?	9. olla + mikä?
3. saada + keneltä?	10. matkustaa + mihin?
4. panna + mihin?	11. asua + missä?
5. puhua + mistä?	12. kertoa + mistä?
6. ottaa + mitä?	13. soittaa + kenelle?
7. tavata + kenet? minkä?	14. palauttaa + kenelle?

1. Uimahalli, (joka) on ostoskeskuksen vieressä, on aika uusi.
2. Uimahallissa, (joka) me käymme, on puhdas vesi.
3. Lipunmyyjä, (joka) me saimme kaapin avaimen, on vaaleatukkainen.
4. Uimakassi, (joka) minä panin uimapuvut, pesuvälineet ja pyyheliinat, on penkillä.
5. Uimahallissa, (joka) me nyt puhumme, on turkkilainen sauna.
6. Solarium, (joka) minä otan joskus, ei maksa paljon.
7. Naapuri, (joka) minä tapasin eilen uimahallissa, oli hyvin ruskettunut.
8. Naapuri, (joka) kanssa minä juttelin, oli uimassa lastensa kanssa.
9. Hän kertoi, että he olivat olleet lomamatkalla, (joka) oli hyvin edullinen.
10. Maa, (joka) he matkustivat, oli aurinkoinen ja lämmin.
11. Hotelli, (joka) he asuivat, oli hyvä ja edullinen.
12. Minäkin haluan matkustaa maahan, (joka) hän kertoi minulle.
13. Eräs ystäväni, (joka) minä soitin eilen, on myös käynyt siellä.
14. Lipunmyyjä, (joka) palautimme kaapin avaimen, oli punatukkainen.

Упражнение 8. *Соедините два предложения между собой, употребляя **joka** или **jotka**.*

Pihalla on kaksi poikaa. He potkivat palloa.
 Nainen nauraa kadulla. Hän on iloinen.
 Minä syön omenia. Ne ovat hyviä.
 Tunnetko sinä nuo pojat? He osaavat suomea.
 Opiskelijat opiskelevat suomea. He ovat ulkomaalaisia.
 Hänellä on iso kassi. Se on täynnä ruokaa.
 Mies kävelee kadulla. Hän on minun ystävä.
 Kirjat ovat pöydällä. Ne ovat uusia.
 Luokassa on monta opiskelijaa. He haluavat oppia suomea.
 Lapset itkevät. He ovat minun lapsia.
 Minulla on paljon ystäviä. He käyvät meillä usein.

Упражнение 9. *Употребите **joka** или **mikä**.*

Sain syntymäpäivälahjaksi korun, ___ olin toivonut jo kauan. Eilen paistoi aurinko, ___ oli todella ihanaa. Se oli paras elokuva, ___ olen nähnyt. Se mies, ___ Pekka lainasi rahaa, on kadonnut. Heillä on kaikkea, ___ ihminen voi toivoa. Kohdalleni sattui opettaja, ___ oli

innostava. Hotelli sijaitsee pienessä kaupungissa, _____ on kuninkaalliset perinteet. He muuttivat Ouluun, _____ / _____ startup-yrittäjyyteen suhtaudutaan hyvin. Kaiken kaikkiaan lavalla tapahtui liikaa samaan aikaan, _____ teki esityksestä sekavan. Kuljen _____ kuljen. Hän on ihminen, _____ seurassa on hyvä olla. Tarjolla on uutta teetä, _____ kannattaa maistaa. Hän varttui Kuopiossa, _____ myös tapasi tulevan puolisonsa. Tässä on jotain, _____ en ymmärrä. Tässä on jotain hämää, _____ en ymmärrä. Aurinko paistaa, _____ on mukavaa. Nuoruusvuosina asuin Oulussa, _____ Perämeri on aina vahvasti läsnä. Tarja on 33-vuotias karaokelaulua harrastava tavallinen nainen, _____ kertoilee elämästään. Hän on lähtöisin Hämeenlinnasta, _____ on hänelle edelleen kotikylä. Tärinän arviointi ulotettiin rakennuksiin, _____ sijaitsevat enintään 500 metrin etäisyydellä radasta.

Ajattele rakkautta, _____ olet jo saanut. Äänestyksessä myönteinen kanta voitti, _____ oli yllätys.

Joukkueen peli on kulkenut alkukaudella mukavasti, _____ osoituksena sarjataulukon kärkipaikka.

Упражнение 10. *Употребите местоимения kuka, mikä или kumpi.*

...teistä, Matti vai Antti, tulee mukaan? ... teistä, Matti, Antti vai Jukka, auttaa minua? ... on maukkaampaa, lohi vai siika? ... kala on kalleinta, lohi, siika vai muikku? ... veljiä ja sisaria sinulla on? ... hän muistuttaa enemmän, isäänsä vai äitiään? ...puolta tiestä jalankulkijan on käytettävä?

Упражнение 11. *Употребите местоимения joka, mikä или kumpi.*

... on paremmat iedot, Pekalla vai Matilla? Selkärangan muoto riippuu siitä, ... siltä enemmän vaaditaan lujuutta tai taipuisuutta. Eteisestä päästiin olohuoneisiin, ... oli Sali ja kolme kamaria. Maa puhdistettiin kivistä, ... jälkeen se muokattiin. Lähden pian matkoille, ... ennen haluan tavata sinut. Hän unohti kaiken, ... olin hänelle kertonut.

Упражнение 12. *Раскройте скобки.*

(Joku) tuolla ajaa jäätä pitkin. (Joku) teistä on lähdeävä viemään kirjoja sidottavaksi. (Jotkut) teistä on mentävä auttamaan meitä. (Jotkut) vuosina Neva-joen vesi kohoaa korkealle. (Jompikumpi) teistä lähtekään vettä hakemaan. (Jompikumpi) tavalla meidän on mentävä, joko sotaen selän yli tai kiertäen koko järven ympäri. Tuntuksipa edes (joku). Onko)

joku) vielä kysyttävää. Kuulin sen (joku) tytöltä. Vain harvat, ehkä (joku) lähtevät retkelle. Pöydällä on (jotkut) kirjoja. (Jompikumpi) päivänä lähemme kotiin. Tyttö kertoi asiansa (jompikumpi) teistä.

Упражнение 13. *Раскройте скобки.*

En ole huomannut (se) poikaa. (Ne) poikien tukka on tuuhea. (Nuo) järvissä on runsaasti kalaa. En ole koskaan nähnyt (tämä) henkilöä. (Se) kirjasta olemme jo puhuneet paljon. Mitä hyötyä (se) on? Kysymys ei ole (se). (Se) yönä satoi kovasti. En osta viiniä, koska en pidä (se). Olen tässä ryhmässä, kuulin (se). Vastaan (tuo) kirjeeseen huomenna. (Tämä) iltana en lähde minnekään. (Ne) kuvissa on kaunis maisema. (Nuo) kirjojen hinta on erittäin korkea. Saanko (nämä) lehtiä? Kerään marjoja, koska pidän (ne).

Упражнение 14. *Употребите joku или jokin.*

Vedessä liikkuu... . Kysyn... tietä. Ostin... eurolla omenia. Tuo on... kalastajan vene. Oksalla hyppelee... lintu. Tiedätkö... Liisasta? ... Kappaleissa on ollut vikaa. Kuulin tästä asiasta... työkaveriltani. Vain... harva kävi viime aikoina meillä. Mainitsen... esimerkin. Kunpa voisin... luottaa! Olen niin nälkä, söisin... . Tämä harava kuuluu... perheelle. Käynteillä... lauantaina. Sinulla on aina... esteitä. Hän siirtyi... maaseudulle. Olen minäkin... . Kuulin huutoja... alakerrasta. Onko... vielä kysyttävää? Hän on poissa... päivän. Pöydällä oli... kirjoja. ...siellä järven takana huutaa.

Упражнение 15. *Употребите eräs, yksi или muuan, muutama.*

Poikkesin... kahvilaan. ... rouva soitti ja kysyi, mihin saakka toimisto on auki. Viime kesänä lähdimme matkalle... päivänä. Tätä voidetta käytetään... moottoreissa. Sanat ovat ... E. Leinon runosta. Kerron teille ... tapauksen. Teos on ... mielestä onnistunut. Virkaan valittiin ... Paavo Paavolainen, joka tuskin on keskikoulun käynyt. Joki oli ... pääporttina merelle. Tämä on nykypäivän fysiikan ... tärkein saavutus. Lapset ovat kasvaneet aikuisiksi, ... on jo itsellään lapsia. ... vuosia sitten asuimme maalla, ... päivänä satutin jalkani. Olin... pojan kanssa luistelemassa. ... halusivat hyökätä, toiset peräytyä, kolmannet pohtia asiaa. N. on ... kaupunkimme tunnetuimpia juristeja. Avioliiton solmiminen on ... elämän merkkitapahtumista. Yörauha on ... pyhiä asioita. ...entinen koulukaverini soitti eilen. Se tapahtui ... syksynä. Vielä on jäljellä ... keino. Lääkettä sekoitetaan... tippa kuumaan veteen.

Часть 2

**Учебные тексты
с грамматическими заданиями**

Tehtävä 1

Lue teksti ja laadi avainsanaluettelo.

Suomi kartalla

Pinta-ala ja maankäyttö: Suomi sijaitsee Pohjois-Euroopassa. Suomen pinta-alaan sisältyy maa-alueet, makean veden alueet ja merialueet. Maankohoamisen vuoksi maapinta-ala kasvaa vuosittain noin 7 km². Suomen maapinta-alaan kuuluu neljä prosenttia rakennettua maata, yhdeksän prosenttia maatalousmaata, 77 prosenttia metsää ja kymmenen prosenttia muuta maata.

Kallioperä ja maaperä: Suomen kallioperä on osa Fennoskandian kilpeä. Suomen kallioperä on hyvin vanhaa. Suomen vanhimmat kivet ovat 3100 miljoonan vuoden ikäisiä. Suomen kallioperä on hyvin paksua. Se voi olla jopa 65 km paksua. Yli puolet Suomen kallioperästä koostuu graniittisista kivilajeista. Suomen kallioperästä on löydetty melko runsaasti arvokkaita kaivannaisia. Metallisten malmien lisäksi Suomessa louhitaan teollisuusmineraaleja ja teollisuuskiveä. Kivennäisraaka-aineista eniten louhitaan kalkkikiveä. Suomi on yksi tärkeimmistä apatiitin ja talkin tuottajista Länsi-Euroopassa. Suuri osa louhituista rakennuskivistä viedään ulkomaille. Merkittävin korukivilaji on spektroliitti. Suomen kallioperästä löytyy myös kultaa ja timantteja.

Tunturit: Suomen korkeimpia kohtia ovat tunturit. Tunturit ovat Pohjois-Suomen vuorimaisia muodostumia. Tunturin laki on aina puuton paljakka. Paljakka syntyy karujen kylmien ilmasto-olosuhteiden takia. Lapin korkeat huiput ovat alttiita kovalle pakkaselle ja tuulelle. Koska puut eivät menesty tällaisissa olosuhteissa, eliöstöllä on entistä vähemmän suojaa sääilmiöitä vastaan. Siksi paljakan kasvisto on sopeutunut olosuhteisiin pienellä kasvutavallaan. Myös eläimet ovat pieniä ja pääsevät suojaan lumen alle tai kivenkoloihin. Itä-Lapin kuuluisimmat tunturit löytyvät Urho Kekkosen kansallispuistosta.

Suomen korkein kohta on Haltitunturi, jonka rinne kohoaa Suomen puolella 1 324 metriin merenpinnasta. Kuten nimikin antaa ymmärtää, Haltiatunturi on saamelaisten pyhiä paikkoja. Haltin alueella onkin useita pyhiä palvontapaikkoja eli seitoja. Haltin pyhyys ei muuten ole mikään tuulesta temmattu juttu – Haltin maisemista saa alkunsa moni elämää ylläpitävä joki.

Suomen kaunein tunturi on Kilpisjärven äärellä sijaitseva Saana. Saanan alue on suojelualuetta, ja huipulle saa nousta vain pitkin neljän kilometrin pituista polkua. Tunturin laella on kivikekoja, joita ovat kasanneet Saanalla käyneet. Suurimman kivikeon luona on vieraskirja, johon voi raapustaa puumerkkinsä. Lapin sodan aikaan saksalaiset olivat asemassa Saanan rinteillä, mistä muistona rinteillä on edelleen saksalaista sotilasromua.

Korvatunturi on ainakin nimeltä tuttu jokaiselle suomalaiselle. Tarunhohtoinen Korvatunturi muistuttaa terävine huippuineen pikkuista vuorta. Syrjäisestä tunturista tuli kuuluisa vuonna 1927, kun Markus-setä paljasti radio-ohjelmassaan, että paikka on Joulupukin koti.

Järvet, joet, suot ja saaret

Suomi tunnetaan maailmalla järvien valtavasta määrästä. Suomen pinta-alasta vesistöjä onkin 10 prosenttia. Suomessa järviä on 187 888, ja niissä on vettä yhteensä 230 kuutiokilometriä. Varsinaisten järvien lisäksi on monenlaisia pienvesiä: lampia, lampareita, puroja, lähteitä ja allikoita. Järvet ovat matalia ja vähävetisiä. Suomen suurin järvi on Vuoksen vesistön keskusjärvi Saimaa ja lähinnä suurimpia omien vesistöjensä pääjärvet Päijänne, Inarijärvi ja Oulujärvi. Eniten järviä on Järvi-Suomessa. Pisin Suomen joista on Kemijoki.

Järvi-Suomen vastineena Suomen rannikolla Saaristomerellä on Euroopan laajin saaristo. Meren ja sisävesien saaria on yhteensä 179 584. Suurin on Ahvenanmaan pääsaari (685 km²), jolla Ahvenanmaan hallintokeskus ja ainoa kaupunki Maarianhamina. Toiseksi suurin on Kemiönsaari (524 km²).

Suomen pinta-alasta liki kolmannes on ollut suota, josta noin puolet on ojitettu lähinnä metsätaloudeksi. Myös maatalous- ja turpeenkäyttöön on ojitettu jonkin verran suota.

Ilmasto

Suomen ilmasto on maan sijainnin takia väli-ilmasto, jossa on meri- tai mannerilmaston piirteitä riippuen ilmapvirtausten suunnasta ja matalapaineiden liikkeistä. Väli-ilmastossa on kaikki selvät neljä

vuodenaikaa. Sadetta saadaan kohtuullisesti läpi vuoden, ja lämpöerot talven ja kesän välillä ovat melko suuret. Alueen lämpötilaan vaikuttavat suuresti sen sijainti keskileveysasteilla suurimmaksi osaksi pohjoisten leveyspiirien 60° ja 70° välillä ja Atlantilla Skandinavian länsipuolella virtaava Golfvirta, joka kohottaa Suomen lämpötilaa korkeammalle verrattuna yhtäpohjoisessa manneralueisiin. Toisaalta muihin Pohjoismaihin verrattuna Suomen ilmasto on mantereisempi.

Lähde: https://fi.wikipedia.org/wiki/Suomen_luonto

Sanasto

ainakin	по крайней мере
allikko	яма с водой
ΦE *joutua ojasta allikkoon	попасть из огня да в полымя
altis + mille? -lle	склонный к чему-л., восприимчивый, подверженный
arvokas	ценный, достойный
eliöstö	мир живых существ
hallintokeskus	административный центр
ilmasto	климат
ilmasto-olosuhteet	климатические условия
ilmavirtaus	воздушный поток
kaivannainen	ископаемое, hyödyllisetkaivannaiset полезные ископаемые
kalkki	известняк, известь
kallioperä	кристаллический фундамент; кристаллические горные породы
kansallispuisto	национальный парк
karu	суровый
kasata	нагромождать, складывать в кучу
kasvisto	флора
keko	куча
kilpi	щит
kivennäinen	минеральный
kivilaji	горная порода

kohta	место
kohtuullisesti	умеренно
kolo	углубление, нора, дупло
<i>ФЕ*</i> panna jtk hampaankoloon	затаить злобу на кого-л, иметь зуб на кого-л
<i>ФЕ*</i> hankkia jtk vaikka kiven kolosta	раздобыть что-л где угодно
koostua + mistä?-sta/stä	состоять из
korukivilaji	вид драгоценных камней
laki	1. верхушка, вершина (горы); 2. закон
lampi	пруд, лесное озеро
<i>ФЕ*</i> puhua ummet ja lammet	наговорить с три короба
leveysaste	градус широты
leveyspiiri	параллель
louhia	добывать руду
lähde	источник, родник, исток (реки)
maankohoaminen	поднятие земной коры
maankäyttö	землепользование
maaperä	почва
<i>ФЕ*</i> tunnustella maaperää jllek	прощупывать почву для чего-л
<i>ФЕ*</i> suotuisa maaperä	благоприятная почва
maatalous	сельское хозяйство
makea	1. пресный (о воде); 2. сладкий; 3. вкусный
<i>ФЕ*</i> [jkl] on makean leivän päivät	[кому-то] сладко живет
<i>ФЕ*</i> nukkua makeaa unta	спать сладким сном
malmi	руда; louhia malmia добывать руду
manner	земля; материк
<i>ФЕ*</i> maiden ja mantereiden takana	за горами, за долами; в три-девятиом царстве
mantereinen	материковый, континентальный
matalapaine	низкое давление; циклон
menestyä	преуспевать; расти; прижиться
merenpinta	поверхность моря; уровень моря

monenlainen	разный, различный
muistuttaa + ketä/ mitä?	напомнить
ojittaa	дренировать; копать канаву
paljakka	безлесный участок земли
palvontapaikka	место поклонения, культовое место
pinta-ala	площадь (размер поверхности)
puro	ручей
pyhyys	святость
raaka-aine	сырье
raapustaa puumerkki(nsä)	нацарапать метку на дереве
riippua + mistä?	зависеть от
rinne	склон
sijainti	расположение
maantieteellinen sijainti	географическое положение
sopeutua + mihin? -vvn, -hvn, -seen	приспосабливаться, осваиваться
sotilasromu	к чему-л военный лом (все виды выбрак- ованной военной техники: броне- транспортеры, стрелковое оружие, снаряды, бочки и т. д.)
suoja	охрана
suojelualue	охраняемая территория
syjäinen	отдаленный; захолустный
sääilmiö	погодное явление
talkki	тальк
tarunhohtoinen	легендарный
terävä	острый
timantti	алмаз; бриллиант
tunturi	безлесная гора (в Лапландии)
turve	торф
tuulesta temmattu	<i>ФЕ</i> *взятый с потолка
vastine	соответствие, эквивалент
vesistö	водоем
vieraskirja	гостевая книга
vähävetinen	маловодный, безводный
väli-ilmast	переходный климатический пояс

Markus-setä – Эйно Маркус Раутио (1891–1973), также известный как дядя Маркус, или сказочник Маркус (Satusetä), был финским радиожурналистом и ведущим. В период с 1927 по 1956 год он представил детское радио-шоу Детский час с дядей Маркусом на Национальном радио Финляндии. В одной из своих радиопередач рассказал, что финский Санта Клаус – Йолупукки (букв. «Йольский козел») живет в долине Корватунтури в Лапландии.

Korvatunturi – трехглавая сопка высотой 486 метров над уровнем моря, находится на границе Финляндии и России. Название сопки переводится как «Сопка-ухо», поскольку очертаниями напоминает заячьи или собачьи уши. Многие верят, что именно благодаря такому «жилищу-уху» Йолупукки может слышать мечты и желания всех детей.

Maarianhamina – Название города со шведского и финского языков переводится как «Гавань Марии» и происходит от имени супруги императора России Александра II – Марии Александровны (1824–1880). Город был основан русскими в 1861 году.

Seita – сейд, или сейда, является священным объектом саамов (лопарей), в качестве которого они выбирают чем-то выделяющуюся скалу, приметный камень, пень, озеро, иногда артефакты (сооружения из камней). «Сейд» для саамов означает то же, что и «недоступный загробный рай».

Согласно одной саамской легенде, рыбаки, уходя в море, оставляли часть своей души на берегу в каменном сейде, чтобы в случае их гибели её не сожрало некое чудовище. На архипелаге Кузова в сейды превратились шведы («враги»), застигнутые здесь бурей. В один из сейдов превратился колдун (нойд). Порой каменным сейдам приносили жертвы. Доступ к сейдам либо ограничен (можно только в определенное время и на определенное расстояние), либо запрещен (для женщин).

(Lähde: <https://fi.wikipedia.org/wiki/Seita>)

Inarijärvi – третье по величине озеро в Финляндии и двенадцатое в Европе. На озере 3318 островов, наиболее известные – Хаутуумаа-саари (остров-кладбище), который служил кладбищем для древних саамов, и Уконкиви (камень Укко), место жертвоприношений древних жителей Лапландии.

Tehtävä 2

Vastaa kysymyksiin.

1. Mitä kuuluu Suomen maa-pintaan?
2. Miksi Suomi saa joka vuosi lisää aluetta?
3. Mikä Fennoskandia on?
4. Mistä Suomen kallioperä koostuu?
5. Mitä kaivannaisia on löydetty Suomesta?
6. Mikä tunturi on?
7. Mitä kasvaa tunturien alueella?
8. Mikä on korkein tunturi?
9. Keiden pyhäpaikkoja on tuntureilla?
10. Mikä on kaunein tunturi?
11. Mikä on legendaarinen tunturi?
12. Mikä Suomen suurin järvi on? Entä pisin joki?
13. Mikä Euroopan laajin saaristo on? Missä se sijaitsee?
14. Mitkä ovat Suomen toiseksi yleisin elinympäristötyyppi?
15. Mikä uhkaa Suomessa luonnoltaan arvokkaita soita?
16. Mitkä tekijät vaikuttavat Suomen ilmastoon?
17. Montako vuodenaikaa Suomessa on?

Tehtävä 3

Käännä venäjäksi.

rakennettu maa, maatalousmaa, Fennoskandian kilpi, vuorimainen muodostuma, tunturin laki, kivikeko, puuton paljakka, karut kylmät ilmasto-olosuhteet, sisävesi, valtava määrä, pohjoinen leveyspiiri, keskusjärvi

Tehtävä 4

Suomenna ja keksi lauseet.

Климат Финляндии, градус широты, острая вершина, местоположение страны, разность температур, легендарная сопка, над уровнем моря, одна третья часть суши, использование торфа, на склонах сопки, толщиной свыше 60 километров, одна из высоких точек на территории Финляндии.

Tehtävä 5

Täydennä lauseet ja käännä venäjäksi.

1. Maa-alueet, makean veden alueet ja merialueet
2. Suomen kallioperä
3. Yli puolet Suomen kallioperästä ... graniittisista kivilajeista.

4. löytyy myös kultaa ja timantteja.
5. Lapin korkeat huiput ovat alttiita
6. Haltin pyhyys ei ole mikään
7. Lapin sodan aikaan
8. Tarunhohtoinen Korvatunturi muistuttaa
9. Suomi ... maailmalla järvien valtavasta määrästä.
10. Suomen pinta-alasta on ollut suota.

Tehtävä 6

Suomenna.

1. Финляндия – северная страна, в которой смешались Запад и Восток.
2. Финны называют архипелаг и воды, которые окружают его, Шхерным морем.
3. Самая высокая возвышенность в стране – Халти (1328 м).
4. Озера покрывают 10 процентов территории Финляндии.
5. Финские реки обычно короткие и маловодные.
6. Самая длинная река Финляндии – Кемийоки.
7. Во внутренних водах почти 100 тысяч островов.
8. Болота покрывают одну треть всей территории страны.
9. В Северной Финляндии в городе Кеми построили в феврале 1996 года замок из снега.
10. За зимний сезон там побывало 270 000 посетителей.

Tehtävä 7

Kerro Suomesta. Käytä näitä tietoja.

Maanosa	Eurooppa
Naapurimaat	Norja, Ruotsi ja Venäjä
Pinta-ala	390 905 km ²
– Maa	303 891 km ²
– Sisävesi	34 544 km ²
Rantaviiva	1 250 km
Rajan pituus	2 681 km
Korkein kohta	Halti, 1 324 m
Matalin kohta	Itämeri, 0 m
Pisin joki	Kemijoki, 550 km
Suurin järvi	Saimaa, 4400 km ²
Ilmasto	väli-ilmasto
Luonnonvarat	kupari, nikkeli, rautamalmi, sinkki, lyijy ja puu

Tehtävä 8

Venäjännä. Mikä voisi olla kova?

kova pakkanen, kova tuuli, kova vauhti, kova metsästäjä, kova kaulus, kova pää, kova onni, kova tyyli, kova tuomari, kova maaperä, kova sydän, kova kosto, kova kuri, kova halu, kova vesi, kova pähkinä

Tehtävä 9

Venäjännä lauseet, joissa esiintyy sana laki.

1. Usein valitaan uhripaikaksi *vuorenlaki* tai muu ylävä paikka.
2. Häätä ei tunne *lakia*.
3. Hänelle ei löydy *lakia*.
4. Hän on *lain* yläpuolella.
5. Ja seuraavalla viikolla *vuorenlaki* paloi poroksi.
6. Talveen on vielä matkaa, mutta siellä se siintele horisontissa kuin lumipeitteinen *vuorenlaki*.

Harjoitus 10

Etsi kartasta ja venäjännä paikannimet.

Golfvirta; Englanninkanava; Välimeri; Itämeri; Saaristomeri; Pohjoisnapa; Järvi-Suomi; Maustesaaret; Huippuvuoret; Vienanmeri; Kuolan niemimaa; Kantalahti; Etelämanner; Pohjois-Amerikka; Mariaanien hauta; Etelänapa; Pyreneiden niemimaa; Gibraltarinsalmi; Atlantin valtameri.

Harjoitus 11

a) Muuta sananrakenne, joten samoista kirjaimista tulisi uusi sana. Käännä sanojen ketju. Tee lauseet, joissa ovat sanat molemmissa merkityksessä.

puro, tuli, laki, kulua, muta, mato, sika, kari, korpi, sika.

b) Muuta vokaali, joten sanasta tulisi uusi. Käännä sanojen ketju. Tee lauseet, joissa ovat sanat molemmissa merkityksessä.

saa, suo, tai, kuu, puu, jaa, ulos, tuhma, ala, koli.

Harjoitus 12

Lue ja merkitse tauot tekstiin. Mistä tiedät, milloin lause on päättynyt?

Itämeri

Itämeri on hyvin matala ja nuori vesi on vähäsuolaista lukuivat joet kuljettavat Itämereen makeaa vettä itämeri auttaa meitä monessa asiassa siinä voimme matkustaa uida retkeillä tai kalastaa Itämeri on koti monille

eläimille ja kasveille terve meri onkin kaikkien yhteinen meri Itämeren lajit kertovat meren tilasta laajat rakkoleväkasvustot viittaavat siihen, että meri voi hyvin: rakkolevä tarvitsee kirkasta vettä Itämeressä on haitallisia aineita Itämerta uhkaa rehevöityminen joka johtuu maatalouden ja asutuksen ravinnepäästöistä samea vesi ja runsastunut sinilevä ovat rehevöitymisen silmännähtäviä merkkejä Itämerta uhkaavat myös vaaralliset kemikaalit jotka kertyvät kaloihin ja lopulta ihmisiin öljyliikenteen kasvu taas lisää ympäristöönnettomuuksien riskiä

Harjoitus 13 Venäjänä teksti ”Itämeri”.

Harjoitus 14 Tee esitys a) Suomen vesistöistä, b) Ahvenanmaasta ja sen pääkaupungista tai c) Itämerestä.

Harjoitus 15 Mitkä idiomit (9 sanailmaisua) on mainittu kappaleessa? Tee juttu, joka kuvittelee niiden merkitystä.

VÄHÄN KIELIOPPIA

Monenlainen ja vuorimainen

Прилагательные могут образовываться с помощью суффикса **-lainen / -läinen** от местоимения, числительного или прилагательного, при этом коренное слово оформляется в **генитиве** (Gen.). Производное слово имеет модеративное (moderatiivinen, lieventävä) значение, то есть обозначает ограничительное значение качества предмета, неполноту проявления признака предмета. Суффикс подчиняется закону гармонии гласных. На русский язык прилагательные с суффиксом **-lainen / -läinen**, например, с помощью слова «довольно» (paha «плохой» → pahan (Gen.) + -lainen → pahanlainen «довольно плохой»), суффиксом **-ovam / -evam** (huono «плохой» → huonon (Gen.) + -lainen → huononlainen «плоховатый»; heikko «слабый» → heikon (Gen.) + -lainen → heikonlainen «слабоватый»).

Суффикс **-lainen / -läinen** со значением смягчения или уменьшение соответствует суффиксу **-hko / -hkö**: heikonlainen = heikohko «слабоватый», suurenlainen = suurehko «великоватый».

Кроме этого значения, слова, оформленные суффиксом **-lainen / -läinen**, могут иметь значение достаточного или вполне достаточного проявления качества: suuri «великий» → suuren (Gen.) + -lainen →

suurenlainen «великоватый, довольно большой, значительный»; moni «многий, разный» → monen (Gen.) + -lainen → monenlainen «разный, различный»; hyvä «хороший» → hyvän (Gen.) + -lainen → hyvänlainen «довольно хороший»; viisas «умный, мудрый» → viisaan (Gen.) + -lainen → viisaanlainen «благоразумный».

Tehtävä 16

Tee uusia sanoja, joilla on moderatiivinen merkitys. Tee sanaliitto adjektiivi + substantiivi ja venäjännä se.

Kaunis, väkevä, kaksi, joka, yksi, vastaava, mikä, mainittu, kaikki, usea, uusi, tämä, oma, eri, muu.

Прилагательные могут образовываться с помощью суффикса **-mainen / -mäinen**:

а) от имени существительного в номинативе и получать значение «подобный тому, что выражено коренным словом»: роика «мальчик» → роика (Nom.) + -mainen → роикаmainen «мальчишеский, ребяческий»; кяру «шишка» → кяру (Nom.) + -mäinen → кярүmäinen «шишковидный»; nukke «кукла» → nukke (Nom.) + -mainen → nukkemäinen «куклоподобный»; karhu «медведь» → karhu (Nom.) + -mainen → karhumäinen «медвежий», «такой, как у медведя» (karhumäinenkäynti «медвежья походка»).

Суффикс **-mainen / -mäinen** присоединяется к производящему слову с учетом закона гармонии гласных.

По-особому образуются двухосновные прилагательные, оканчивающиеся на **-inen**. Производные слова образуются от согласной основы на **-is**: ihminen «человек» → ihmis- + -mäinen → ihmismäinen «человекоподобный», «достойный человека»; rainajainen «кошмар» → rainajais- + -mainen → rainajaismainen «похожий на кошмар».

б) от имени прилагательного: порядок образования такой же, что указан в пункте а). По значению слова могут быть самыми разнообразными: halpa «жалкий, убогий» → halpamäinen «подлый, гнусный»; halpamäinen kätyri «гнусный предатель», halpamäinen teko «подлый поступок»; pikku «маленький» → pikkumäinen «мелочный, педантичный».

в) от имени качественных прилагательных: порядок образования тот же самый, что указан в пункте а). Производные слова приобретают модеративное значение, нечто сходное, подобное чему-либо. На русский язык его можно передать словом «довольно» или суффиксом *-ovat*: *paksu* → *paksumainen* «довольно толстый», *iso* → *isomainen* «довольно большой»; *huono* → *huonomainen* «плоховатый»; *hyvä* «хороший» → *hyvämainen* «довольно хороший».

Tehtävä 17

Tee uusia sanoja, joilla on moderatiivinen merkitys. Tee sanaliitto adjektiivi + substantiivi ja venäjänä se.

siipi, vesi, veitsi, aave, sika, härkä, gangsteri, teleskooppi, skandaali, nauris, käärme, herra, hassu, kylmä, laiska.

Vuosittain ja suomalaisittain

Суффикс *-ttain/-ttäin* присоединяется к основе слова в множественном числе и имеет несколько значений:

1. отвечает на вопрос «каким образом?»: *suomalainen* «финский» → *suomalaisi-* + *-ttain* → *suomalaisittain* «по-фински»; *teikäläinen* «ваш» → *teikäläisi-* + *-ttain* → *teikäläisittain* «по-вашему»; *puoli* «половина» → *puoli-* + *-ttain* → *puolittain* «наполовину, пополам»; *verrattain* «сравнительно»;

2. отвечает на вопрос «в каком положении?»: *jälki* «след» → *jälje-* + *-ttäin* → *jäljettäin* «гуськом, один за другим»; *nurkka* «угол» → *nurki-* + *-ttäin* → *nurkittain* «по углам»; *poikki* «через» → *poikittain* «поперек»; *pitkä* «длинный» → *pitkittäin* «вдоль»;

3. отвечает на вопрос «когда?»: *hiljattain* «на днях», *äskettäin* «недавно»;

4. отвечает на вопрос «сколько за один раз?»: *joukottain* «группами»; *kymmenittäin* «десятками»; *osittain* «частями»; *kaksittain* «по два, попарно»; *päivittäin* «по целым дням, каждый день»; *sadoittain* «сотнями»; *vuosittain* «годами, ежегодно»; *vähittäin* «понемногу».

Tehtävä 18

Tee uusia sanoja ja venäjänä.

Kuukausi; lasi; paikka; karjalainen; kaupunkilainen; ruotsalainen; selkä; sivu; pää; kulma; kyynärä; peninkulma; puuska; aste; vuorokausi.

Tehtävä 19

Venäjänä. Kiinnitä huomiota, että *-ttain/-ttäin-rakenteet* merkitsevät samaa kuin esimerkiksi *amerikkalaisittain*: 1. 'amerikkalaiseksi, amerikkalaisesta näkökulmasta' «с точки зрения американцев»; 2. 'amerikkalaiseen taraan' «по-американски», «как заведено, принято у американцев».

1. Hänen yksityiselämänsä oli *amerikkalaisittain* hyvin epäsovinnasta.
2. Unkarissa Csongrádia kutsutaan puistojen ja vesien kaupungiksi, ja *unkarilaisittain* kaupunki onkin vihreä puistoinen ja istutuksineen, mikä on ollut omiaan lisäämään erityisesti unkarilaisten matkailijoiden määrää.
3. Ruotsin äänestysprosentti oli *suomalaisittain* korkea.
4. Prosessi on *amerikkalaisittain* avoin ikään kuin suoraan psykologian oppikirjan sivuilta.
5. *Ruotsalaisittain* sinivalkoiset majjat toivat hetkessä paikalle lisää mellakkakilvin varustettuja poliiseja.
6. Sauli Niinistön mielestä Suomen talous on *eurooppalaisittain* mitalisijoilla.
7. Pikajuoksujaa täytyy pitää *meikäläisittäin* hyvinä.
8. Istuttaisiin ”päivällispöytään” *englantilaisittain* hienoina.

Tehtävä 1

Lue teksti ja laadi avainsanaluettelo.

Luonto Suomessa koostuu metsistä, soista ja järvistä, viljellyistä alueista sekä kaupunkiluonnosta. Suomen pinta-alasta 78 prosenttia on metsän peitossa. Tyypillisesti metsä on sekametsää, jossa havupuut ovat vallitsevia.

Kasvilajisto on samaa kuin havumetsävyöhykkeessä. Suomessa on niittyjä, laitumia, kangasmetsiä ja rämeitä. Suomessa kasvaa 3 550 kasvia, 892 sammallajia ja 1 832 jäkälälajia. Suomen yleisimmät kasvilajit ovat mustikka, puolukka, voikukka, koivu ja kotikataja. Suomen kansalliskukka on kielo ja kansallispuu koivu.

Nisäkäslajisto on melko tyypillinen itäiselle havumetsävyöhykkeelle. Suomessa tavataan usein suurpedot kuten karhu, susi, ilves ja ahma. Runsaslukuisimpia nisäkkäitä ovat kuitenkin myyrä ja päästäinen, tunturisopuli ja poro.

Linnuston erityispiirre on kahlaajien runsaus. Valtaosa Suomessa pesivistä linnuista on muuttolintuja.

Vakituinen kalalajisto on melko niukka, koska merialueet ovat pääsääntöisesti vähäravinteisia, vähäsuolaisia, viileitä ja ison osan vuodesta jään peitossa. Suomessa on tavattu noin sata kalalajia. Yleisimmät lajit ovat ahven, hauki, särki, kuha, lahna ja kiiski. Suomessa kuitenkin rannikkovesien matalan suolapitoisuuden takia monet sisävesikalat pärjäävät myös rannikkovesissä.

Suomessa on arvioitu olevan vähintään 45 000 eliölajia, joista lähes puolet on hyönteisiä. Hyönteislajistokin on pääosin niukkaa. Sääsket ovat myös ekologisesti tärkeitä. Suomessa elää myös esimerkiksi puolet Euroopan kimalaislajeista. Pelkästään Suomessa tavattavia hyönteislajeja ovat pienet perhoslajit.

Suomen metsissä kasvavia sienilajeja tunnetaan noin kuusi tuhatta lajia. Parisataa lajia on syötäviä, kauppasieniksi on hyväksytty 31 lajia. Kaupallisesti tärkeimmät metsäsienet ovat herkkutatti ja rousku.

(muokattu: <https://peda.net/siilinjarvi/suininlahti/oppiaineet/biologia/mbl/arkisto/>)

Saimaannorppa

Saimaannorppaa tavataan vain Suomessa, Saimaan järvioltaassa. Se on relikti. Saimaannorppa on sopeutunut elämään makean veden olosuhteissa, ja se on Suomen ainoa kotoperäinen nisäkäs. Saimaannorppa on 130–145 senttimetriä pitkä ja 50–90 kilogramman painoinen. Aikuinen yksilö on tummanharmaa, ja sillä on vaaleita rengaskuvioita. Poikaset, eli kuutit, ovat muista norpan alalajeista poiketen harmaita. Saimaannorppa syö kaloja, mieluiten muikkuja ja siikoja. Se on nopea ja sukkela liikkumaan järvissä. Monet norpat kuolevat kalaverkkoihin. Saimaannorppa kuuluu läntisen Euroopan uhanalaisimpiin eläimiin.

Saimaannorpasta on tullut suomalaisen luonnonsuojelun tunnusmerkki ja Suomen luonnonsuojeluliiton tunnuseläin. Saimaannorppa on nykyään rauhoitettu. Saimaannorppa on kansainvälisestikin tunnettu, ja sitä on siksi käytetty hyväksi Saimaan alueen matkailussa.

(muokattu: <https://fi.wikipedia.org/wiki/Saimaannorppa>)

Merikotka

Merikotka on Suomen suurin petolintu. Merikotkan pelastaminen on luonnonsuojelun menestystarina. Kun vuonna 1975 kuoriutui ainoastaan neljä poikasta, vuonna 2016 luku oli jo 468. Merikotka on Suomessa rauhoitettu. Merikotka pesii Suomessa lähinnä rannikkoalueilla ja saaristoissa.

Merikotka pyrkii yllättämään saaliinsa väijymällä pitkään korkealla paikalla tai lentämällä matalalla metsän yli rantaan. Sen näkö on hyvä. Poikasilleen merikotka kantaa aluksi kalaravintoa. Vähitellen ne siirtyvät syömään mm. lokinpoikasia, sorsalintuja ja minkkejä.

Merikotkaa ovat 1950-luvulta alkaen uhanneet ympäristömyrkyt, kuten DDT, PCB, dioksiini ja metyylielohopea. Myös lyijy on vaaraksi merikotkalle. DDT:n ja PCB:n käyttö on nykyisin kielletty Itämerellä. Myrkkujen vaikutukset ovat vähentyneet, mutta eivät poistuneet. Viime vuosina käynnistyneen laajamittaisen tuulivoiman suunnittelun ja rakentamisen pelätään muodostavan uuden uhkatekijän merikotkalle. Huonosti suunnitellut ja väärin sijoitetut tuulivoimalat voivat surmata merikotkia ja autioittaa pesimäpaikkoja.

(muokattu: <https://www.fi/elainlajit/merikotka/>)

PCB, Polychlorinatedbiphenyl – полихлорированные бифенилы (ПХБ) относятся к группе стойких органических загрязнителей (СОЗ), мониторинг которых в воздухе, воде и почве является обязательным в развитых индустриальных странах вследствие их высокой опасности для окружающей среды и здоровья населения. ПХБ использовались в том числе смазки, клеи, мастики, краски и противопылевые вещества. ПХБ обладают довольно высокой токсичностью.

DDT – ДДТ, инсектицид, применяемый против комаров. Запрещён для применения во многих странах. Высокотоксичен для холоднокровных животных, насекомых и мелких теплокровных; токсичен для большинства теплокровных животных и человека. Способен накапливаться в организме животных, человека. Особенно пагубное действие он оказывает на размножение птиц (накапливается в скорлупе яиц).

Sanasto

ahma	росомаха
autioittaa	опустошать, истреблять
hauki	щука
havupuu	хвойное дерево
havumetsävyöhyke	зона хвойных лесов
herkkutatti	белый гриб, боровик
hyönteinen	насекомое
ilves	рысь
kahlaaja	кулик
kangas	1. пески, покрытые вереском; 2. ткань, материя; 3. холст
kataja	можжевельник
kielo	ландыш
kiiski	ерш
kimalainen	шмель
kuha	судак
kuutti	белёк (детеныш тюленя)
lahna	лещ
laidun (laitume-)	выгон, пастбище

lokki
luonnonsuojelu
lyijy
merikotka
minkki
muikku
myyrä

ΦE *myyräntyö

*ΦE** onnen myyrä

nisäkäs
niukka
norppa
perhonen
peto
poikanen
päästäinen
rauhhoittaa

relikti
rousku
sekametsä
sekajuna
sekakala
sekakansa
sekakieli
sukkela

surmata
säarki
sääski
tunturisopuli
tuulivoimala
uhanalainen
voikukka
vyöhyke
väijyä
ympäristömyrkky

чайка
охрана природы
свинец
орлан, морской орел
норка
ряпушка
крот

подрывная (вредительская) работа
счастливец

млекопитающее
скудный, убогий, бедный
нерпа, кольчатый тюлень
бабочка
хищник

1. детеныш. 2. мальчонка
землеройка

1. успокаивать, 2. запрещать охоту,
объявлять заповедным

реликт
волнушка, груздь
смешанный лес
товарно-пассажирский поезд
мелкая рыба
смешанный народ
смешанный язык

1. бойкий, проворный,
2. остроумный

убивать
плотва
комар

лемминг
ветряная электростанция
находящийся под угрозой

одуванчик
пояс, зона
подстергать, охотиться
экологические токсины

Tehtävä 2*Vastaa kysymyksiin.*

1. Mitä kuuluu Suomen luontoon?
2. Onko Suomessa lehtipuita?
3. Mitkä ovat Suomen kansalliskukka ja -puu?
4. Mitä petoeläimiä asuu Suomessa?
5. Onko Suomessa jääkarhuja?
6. Mistä poro on tunnettu maailman ympäri?
7. Onko Suomessa kalarikkaita järviä?
8. Miksi Suomi on hyönteisten paratiisi?
9. Asuuko norppa valtameressä?
10. Millainen norppa on?
11. Minkä järjestön symboli Saimaannorppa on?
12. Mitä uhkaa merikotkalle?
13. Mitä luonto merkitsee sinulle?
14. Millainen vaikutus luonnolla on ihmiseen ja jopa mielialaan?

Tehtävä 3*Käännä venäjäksi.*

olla metsän peitossa; pärjätä rannikkovesissä; runsaslukuiset nisäkkäät; iso osa vuodesta; kauppasieni; ekologisesti tärkeä; menestystarina; yllättää saalii(nsa); vaikutus vähentyy; käyttö on kielletty.

Tehtävä 4*Suomenna ja keksi lauseet.*

Планировать ветроэнергетику; опустошать места гнездовья; быть опасным для птицы; начать крупномасштабное использование энергии ветра; в последние годы; находиться под охраной; стать символом Общества охраны природы Финляндии.

Tehtävä 5*Täydennä lauseet ja käännä ne venäjäksi.*

1. Suomen luonto koostuu
2. Mustikka, puolukka, voikukka ovat
3. Monet sisävesikalat
4. Hyönteiset ovat ... tärkeitä.
5. Merialueet ovat ... ja ...
6. Kauppasieniksi vähän yli 30 lajia.
7. Merikotka poikaisilleen.
8. Saimaannorppa syö kaloja, ... muikkuja ja ...
9. Monet norpat kuolevat ...
10. Merikotka ... Suomessa ...

Tehtävä 6

Käännä venäjäksi.

Luonto-Liitto on suomalainen valtakunnallinen lasten ja nuorten ympäristönsuojelu- ja luonnonharrastusjärjestö, joka perustettiin vuonna 1943. Sillä on noin 7 000 jäsentä. Luonto-Liitto pyrkii edistämään ympäristökasvatusta sekä metsien, ilmaston, Itämeren ja suurpetojen suojelua. Järjestön tavoitteena on yhteiskunta, jossa arvostetaan luonnon moninaisuutta ja sen itseisarvoa. Luonto-Liitto on puoluepoliittisesti sitoutumaton järjestö. Luonto-Liitto järjestää koulutusta, leirejä, retkiä ja erilaisia tapahtumia. Lastentoimintaan kuuluvat luontokerhot, ympäristöetsivätoiminta, luontoleirit ja erilaiset luontoaiheiset lastentapahtumat. Luonto-Liitto järjestää myös koulukiertueita erilaisista ympäristöteemoista sekä ympäristö- ja kulutusteemaisia kampanjoita ja tapahtumia, muun muassa Älä osta mitään -päivää.

(muokattu: <https://fi.wikipedia.org/wiki/Luonto-Liitto>)

Tehtävä 7

Suomenna.

1. В обязанности граждан входит сохранять природу и окружающую среду; бережно относиться к природе и природным богатствам.
2. Этим правом можно пользоваться только при условии, что это не наносит вреда природе и не беспокоит других.
3. Можно собирать неохраняемые виды цветов, диких лесных ягод и грибов там же, где разрешено находиться и передвигаться.
4. Старейшей и самой крупной природоохранной организацией Финляндии является Общество охраны природы Финляндии (Suomen Luonnonsuojeluliitto), основанное в 1938 году и имеющее около 180 местных отделений.
5. Вторая крупная природоохранная неправительственная организация – Финская Природная Лига (Luonto-Liitto), созданная в 1943 году и являющаяся политически независимым органом.
6. В 1924 году было организовано Всероссийское общество охраны природы.
7. «Гринпис» – это международная независимая неправительственная экологическая организация, созданная в 1971 году

в Канаде. В 1992 году организация открылась в России. Официальные представительства работают в Москве и Санкт-Петербурге.

8. Мы не всё сможем спасти, что хотим – но лучше сохранить хоть что-то.
9. Символ Всемирного фонда дикой природы – большая панда. Во время пребывания панды Чи-Чи в лондонском зоопарке, в 1961 году, её увидел один из основателей Всемирного фонда дикой природы – учёный и художник сэр Питер Скотт. Он сделал рисунок панды и решил, что изображение этого животного станет прекрасным символом фонда.
10. Офисы Фонда открыты в Москве, Краснодаре, Владивостоке, Красноярске, Мурманске и Архангельске.

Tehtävä 8

Montako merkitystä sanalla on? Tee lauseet, joissa esiintyy sana erilaisessa merkityksessä. Löydä venäjänkielisiä vastineita.

poro, kangas, myyrä, jänis, kana, lintu

Tehtävä 9

Käännä venäjäksi sanontoja. Sano niiden venäjänkielisiä vastineita.

1. Koiranelämää, koiranvirka, koiranilma, koiranleuka
2. Jos jos -sanaa ei olisi, niin lehmätkin lentäisivät.
3. Poinen kuin peipponen
4. Petolinnut eivät laula.
5. Korpin munasta voi kuoriutua vain korppi.
6. Kateus vie kalatkin vedestä.
7. Sokea kanakin jyvän löytää.
8. Kasvata omaa unelmaa.
Kastele usein uskolla.
Ravitse tiuhalla toivolla.
Vaali rakkaudella. (*Maria Alstedt*)
9. Paras aika istuttaa puu oli kaksikymmentä vuotta sitten. Toiseksi paras aika on nyt. (kiinalainen sanalasku).
10. Jos kitket sen ja se kasvaa takaisin, se on rikkaruoho.

Tehtävä 10

Lue katkelma kansansadusta "Käki lainapuvussa". Täytä aukot sanoilla laatikosta. Muista aika- ja persoona-muodot.

ennustaa	kukkua (x2)	kuulla	käskeä	laskea(x2)
mennä	olla (x2)	päästä	tietää (x2)	tuntea

Siitä lähtien me käet _____ aamuin illoin. Yhä vielä nuoret neidot _____ omansa ja _____ kukunnastamme prinsessa Nuppusuun äänen. Innokkaasti he _____ kukuntojen määrän jotta saavat _____, kuinka monta vuotta vielä _____ ennen kuin he _____ naimisiin. Kultaa ja kevättä me _____ muillekin ihmisille. Monet _____ kukunnasta, milloin kevät koittaa ja mikä _____ ihmisen elinvuosien määrä. Kalastajakin _____ äänestäni, milloin _____ paras aika _____ koukut veteen. Kun me _____: -Käk' kukkuu, käy koukkuun! _____ saaliin tulo varma.

Tehtävä 11

Tee esitys a) kirjallisuusteoksista, joissa päähahmona olisi eläin tai kasvi; b) uhanalaisesta eläimestä tai kasvista; c) Luonnonsuojeluliitosta Venäjällä.

VÄHÄN KIELIOPIIA

Terävine huippuineen

Падеж комитатив, так называемый сопроводительный падеж, имеет показатель *-ne*, который всегда присоединяется к основе имени существительного или прилагательного во множественном числе. Существительные в комитативе употребляются только с притяжательными суффиксами: *minun koirani* «моя собака» → *koiri-* (Plur.) + *-ne-* + *-ni* → *koirineni* «с моей собакой»; *minun kissani* «моя кошка» → *kissoi-* (Plur.) + *-ne-* + *-ni* → *kissoineni* «с моей кошкой»; *minun ystäväni* «мой друг» → *ystävi-* (Plur.) + *-ne-* + *-ni* → *ystävineni* «с моим другом».

К прилагательным местоимениям притяжательные суффиксы не присоединяются: *minun hauska koira* «моя смешная собака» → *hauskoine koirineni* «с моей смешной собакой»; *nuori tyttö* → *nuorine*

tyttöinesi «с твоей молодой дочерью»; terävä huippu «острая вершина» → tunturi terävine huippuineen «сопка с острой вершиной». На русский язык конструкции с комитативом переводятся с помощью союза «с». Поскольку форма комитатива употребляется только во множественном числе, без контекста порой нельзя однозначно сказать, идет ли речь об единственном или множественном числе: äiti larsineen «мать с ребенком или с детьми».

Конструкции с комитативом могут заменяться словосочетанием существительное с предлогом kanssa «с»:

mies vaimoineen = mies vaimonsa kanssa
мужчина со своей женой

Matkustin perhe/ine/ni Suomeen. = Minä perheeni kanssa.
Я с семьей поехал в Финляндию.

Norja vuonoineen on suosittu turistikohde kesäisin. =
Norja ja sen vuonot.

Норвегия и ее фьорды являются популярным местом туризма каждое лето.

Tehtävä 12

Käytä komitatiivia.

1. Hän oli teatterissa nuoren viehättävän naisen kanssa.
2. Ukko oli kävelyllä sydämellisten ja ystävällisten apulaisten kanssa.
3. Ukko ja akka asuivat mökissään koiran ja kissan kanssa.
4. Ylioppilaat menivät päättäjäisiin isiensä, äitiensä ja tuttaviansa kanssa.
5. Tuntureilla asuvat saamelaiset ja heidän poronsa.
6. Meitä kiinnostaa Jäämeri ja sen hyödylliset kaivannaiset.
7. Pietari ja sen yöttömät yöt ovat jääneet mieleen koko iäksi.
8. Venetsia ja sen koreat kanavat ja sirot sillat houkuttelevat turisteja ympäri vuoden.
9. Tallinna ja sen kapeat kadut ja vanhanaikaiset lyhyt kiinnostavat vanhuuden ystäviä.
10. Suomen kieli ja sen vaikea kielioppi on hyvä haaste monille opiskelijoille.

Tehtävä 13

Pane suluissa olevat sanat komitatiiviin.

1. Lähdimme merelle (lapset) ...
2. Älä tule juuri siivottuun huoneeseen (likaiset kengät)!
3. Nainen vei löytämänsä lompakon (henkilötodistus, pankkikortit ja rahat) ... löytötavaratoimistoon.
4. Sinä näytät ihan hassulta (iso hattu) ja (aurinkolasit) ... sisätilassa.
5. Rooma (leveät aukiot) ja (kauniit vanhat rakennukset)
... on hyvin viehättävä.
6. Turku (saaristo) ... on kesällä vilkaista turistiseutua.
7. Italialainen mies (kaunis vaimo ja vilkkaat ja huutavat lapset) lähti meriristeilylle.

Tehtävä 1

Lue teksti ja laadi avainsanaluettelo.

**Suomen merenkulkija Nordenskiöld
Финский мореплаватель Норденшёльд**

Nordenskiöld päätti yrittää löytää Koillisväylän. Tutkimusretkeä varten Nordenskiöldin laiva Vega varustettiin Saksassa arktisiin oloihin soveltuvalla apukoneella. Lisäksi hankittiin kronometrejä näyttämään Greenwichin aikaa, joka oli hyväksytty kansainväliseksi perusajaksi. Sekstantilla, joka oli oktantin ja kvadrantin jälkeläinen, pystyttiin mittaamaan tarkemmin taivaankappaleiden kulmakorkeus laivan sijainnin määrittämiseksi. Kaiken kaikkiaan navigaatiomittauksista ja kartoituksesta oli tullut tarkempia, ja Nordenskiöld kykeni saavuttamaan tavoitteensa ensimmäisenä Koillisväylän läpi purjehtineena merenkulkijana.

Kesäkuun 22. päivänä 1878 Vega ja kolme tukialusta lähti matkaan Karlskronasta Ruotsista. Niissä oli myös kauppatarvikevaraa Jenisein kauppaa varten. Nordenskiöld oli Vega-retkikunnan johtaja, ja Vegan kapteenina oli ruotsalainen meriupseeri Louis Palander (1842–1920), joka vastasi myös navigoinnista. Retkikuntaan kuului useita tiedemiehiä, sillä sen tavoitteena olivat yhtä lailla luonnon kuin maantieteen tutkiminen. Laivat olivat vain 120 meripeninkulman päässä Beringinsalmesta, kunnes ne juutuivat jäihin ja joutuivat talvehtimaan kymmenen kuukautta siellä, mihin matkateko oli pakottanut retkikunnan pysähtymään. Laivat pääsivät jäistä heinäkuun lopulla 1879 ja Vega jatkoi matkaansa. Näin se purjehti ensimmäisenä koko Koillisväylän läpi. Ensimmäinen Tyynenmeren satama, johon Nordenskiöld poikkesi, oli Alaskassa oleva Port Clarence. Sieltä matka jatkui Jokohamaan Japaniin, Kantonin Kiinaan, Ceyloniin eli nykyiseen Sri Lankaan ja Suezin kanavan halki Välimerelle ja sieltä Atlantille. Voittoa retkikunta palasi kotiin Tukholmaan 24. huhtikuuta 1880. Koillisväylän läpi purjehtiminen ei ollut Nordenskiöldin ja Palanderin ainoa uroteko, eikä sekään, että he osoittivat, että riittävän vahvalla aluksella muutkin

pystyisivät samaan. Tämän lisäksi heidän suuriin saavutuksiinsa kuului myös se, että he purjehtivat ensimmäisinä koko Euraasian ympäri. Heidän ja retkikunnan tiedemiesten myöhemmin kirjoittamat artikkelit ja muistiinpanot edistivät huomattavasti maantiedettä, kartografiaa, hydrografiaa, merien kartoitusta, magnetismin tuntemusta, paleontologiaa, mineralogiaa ja biologiaa. Osoituksena retken huolellisesta valmistelusta oli, ettei retkikunta menettänyt ainoatakaan miehistönsä jäsentä eikä laivaa. Palkinnoksi Nordenskiöld korotettiin vapaaherraksi ja Palander aateloitiin ja sai nimen Palander af Vega.

(muokattu kirjasta Merenkulun historia)

Selityksiä

Комментарий

Greenwichinaika – гринвичское время, среднее солнечное время меридиана, проходящего через прежнее место расположения Гринвичской королевской обсерватории около Лондона. В 1880 году было законно принято во всей Великобритании. Почасовой временной сигнал из Гринвичской обсерватории был впервые транслирован 5 февраля 1924 года.

Sekstantti – Секстант, навигационный измерительный инструмент, используемый для измерения высоты Солнца и других космических объектов над горизонтом с целью определения географических координат точки, в которой производится измерение.

Vega – парусно-паровой барк, китобойное судно «Вега», на котором шведская арктическая экспедиция Н. А. Э. Норденшельда в 1878–1879 годах впервые прошла Северо-восточным проходом вдоль северного побережья Европы и Азии из Атлантического океана в Тихий и, обогнув Евразию, вернулась в Швецию (с одной зимовкой).

Nordenskiöld, Nils Adolf Erik – Норденшёльд Нильс Адольф Эрик (1832–1901), шведский (финский) геолог и географ, исследователь Арктики, мореплаватель, историко-картограф.

Sanasto

aateloida	возводить в дворянство
edistää + part.	способствовать чему-либо,
edistää kaupankäyntiä	способствовать торговле
juuttua	застрять, увязнуть
jälkeläinen	потомок
kartoitus	картография
Koillisväylä	Северо-восточный проход
korottaa	производить в кого-то
menettää	терять
merenkulkija	мореплаватель
meripeninkulma	морская миля
muistiinpanot	записи, записки, заметки
navigaatiomittaus	навигационное измерение
osoitus	проявление; выражение; знак
palkinto	награда, премия
poiketa	заходить; завернуть
purjehtia	плавать на яхте, ходить под парусами
retkikunta	исследовательская экспедиция, команда
saavuttaa tavoitteen(nsa)	достичь цели
saavutus	достижение
salmi	пролив
sijainti	географическое положение
taivaankappale	астрономический объект, или небесное тело
talvehtia	зимовать
tukialus	судно (носитель)
tutkimusretki	исследовательское путешествие
vapaaherra	барон
varustaa	снабжать, оснащать, оборудовать

Tehtävä 2

Vastaa kysymyksiin.

1. Mitä Nordenskiöld päätti löytää?
2. Mikä oli laivan nimi?
3. Mikä se retki oli luonteeltaan?
4. Milloin Vega lähti matkaan?
5. Miksi retkikunta talvehti? Kuinka kauan se pysähdys kesti?
6. Mikä oli retken reitti?
7. Mitä tiedät Nordenskiöldistä ja Palanderista?
8. Miten purjehdusretki oli valmistettu? Perustele vastaus.
9. Ketkä kuuluivat retkikuntaa?
10. Mikä on purjehdusmatkan merkitys merenkulkuhistoriassa?

Tehtävä 3

Käännä venäjäksi ja keksi lauseet.

hyväksyä kansainväliseksi perusajaksi; kaiken kaikkiaan; lähteä matkaan; yhtä lailla; päästä jäistä; Tyynimeri; poiketa satamaan; ainoa uroteko.

Tehtävä 4

Suomenna ja keksi lauseet.

Способствовать развитию картографии и навигационного искусства; заботливая подготовка; обойти вокруг Евразии; относиться к выдающимся достижениям; в 120 морских милях от Берингова пролива; пройти по Северо-восточному морскому пути; изучение природы; член экипажа.

Tehtävä 5

Täydennä lauseet ja käännä ne venäjäksi.

1. Nordenskiöldin laiva Vega varustettiin Saksassa soveltuvalla apukoneella.
2. Greenwichin aika kansainväliseksi perusajaksi.
3. Nordenskiöld kykeni
4. Nordenskiöld poikkesi
5. palasi kotiin Tukholmaan 24. huhtikuuta 1880.
6. He purjehtivat ensimmäisinä ympäri.
7. Retkikunta ei menettänyt

Tehtävä 6

Käännä venäjäksi.

Luonnonhistoriallinen tutkimus ja näytteiden kerääminen oli keskeistä kaikilla 1800-luvun tieteellisillä maailmanympäripurjehduksilla. Tutkimusmatkoihin osallistui kasvien, lintujen, kalojen, matelijoiden ja melkeinpä kaikkien luonnontieteiden osa-alueiden tutkijoita. Alexander von Humboldt (1769–1859), preussilainen luonnontieteilijä ja tutkimusmatkailija, otti osaa useisiin Keski- ja Etelä-Amerikkaan suuntautuneisiin retkikuntiin vuosina 1799–1805. Rannikkoalueita, jokia ja sisämaan maantiedettä tutkiessaan Humboldt keräsi eläin-, kasvi- ja mineraalinäytteitä ja teki tieteellisiä havaintoja muun muassa maamagnetismista. Hän löysi myös Etelä-Amerikan länsirannikolta kylmän merivirran, joka virtaa Chilen eteläkärjestä Perun rannikon pohjoisosiin. Virta, joka nykyisin tunnetaan Humboldtin nimellä, on tutkimuksen kannalta eräs kaikkein antoisimmista meriekosysteemeistä. Humboldtin suuri merkitys ei kuitenkaan ollut aineiston keräämisessä ja sen tarkassa kuvaamisessa, vaan eri tieteiden yhdistämisessä fyysisen maailman yhtenäiseksi yleisesitykseksi.

(muokattu kirjasta Merenkulun historia)

Tehtävä 7

Suomenna

История мореплавания началась 5000 лет тому назад. Первые государства, которые предприняли попытки осуществлять походы по рекам, морям и океанам, были Египет и Месопотамия. Затем мореходством заинтересовались другие государства, такие как Восточная Азия, Южная Америка, Океания и Китай.

Первые мореплаватели – это финикийцы, которые проживали в то время в государстве Карфаген (современная территория Туниса). В те давние времена эти народности осуществляли мореходство по Средиземному морю, а финикийские купцы образовали колонии на юге Франции, на Кипре, в Сардинии и Сицилии, в Северной Африке и Испании, у народов Крита, Македонии и Греции. История мореплавания зародилась из-за желания правителей и отдельных людей исследовать и завоевать чужие земли, а также улучшить свое экономическое и финансовое состояние посредством купли-продажи различных товаров другим государствам. Все эти нужды, а также желания правителей и царей расширить территории своих владений, стали предпосылками для дальнейшего развития судоходства и кораблестроения.

(Lähde: http://usea.info/?Moreplavanie:Istoriya_moreplavaniya)

Tehtävä 8

Selitä seuraavien sanontojen merkitys:

hyvä merimies; tyypillinen merimies; lihava pursimies; merirosvo; musta lippu; ryöstää kauppalaivoja; hän on mennyt merenpohjaan; aavelaiva Lentävä Hollantilainen; myynyt sielunsa paholaiselle;

Ei kannata lähteä merta edemmäs kalaan.

Ei kala miestä hae, jollei mies kalaa.

Kateus vie kalatkin järvestä.

Pieni laiva tekee pieniä aaltoja ja suuri laiva suuria aaltoja

Tehtävä 9

Käännä venäjäksi

Aarresaari – mestarin piraattikieli

Robert Louis Stevensonin kirjoittama romanttinen merirosvoromaani vie lukijansa huikean jännittävään merten maailmaan – purjelaivoineen, merirosvoineen ja aarteen etsintöineen. Kirjana Aarresaari on jännittävä, kielellisesti taidokas ja rakenteeltaan mestarillinen. Kaikkien muiden ansioidensa ohessa tämä kirja sisältää merkittävän määrän purjehtimiseen ja piraatteihin liittyvää autenttista kieltä. Stevenson toki itse eli huomattavasti myöhemmin, kuin Karibian piraatit. Hän kuitenkin itsekin vietti seikkailevaa elämää maailman merillä purjehtien vuosien ajan ja oppi näin aidon merenkulkijoiden kielenkäytön.

(Lähde: <http://www.tunturisasi.com/kolumbus/piraattisanasto.htm>)

Tehtävä 10

Tee esitys a) kuuluisasta merenkulkijasta; b) merirosvosta; c) taulusta, jonka aiheena on merimaisema.

VÄHÄN KIELIOPPIA

Verbiketju

Pyrkiä yllättämään saaliinsa lentämällä

Глагольная цепочка

В русском языке глагольная цепочка представлена как глагол + глагол:

хотеть учиться; идти купаться; сидеть и смотреть; запрещать фотографировать.

В финском языке форма второго глагола зависит от 1) лексического значения (семантики) первого глагола и от 2) его структуры:

Verbi + A-infinitiivi

- Инфинитив в словарной форме (A-infinitiivi) выступает после глаголов
- со значением долженствования «надо, нужно»:

*pitää, täytyy, kannattaa,
on pakko/ ei tarvitse (Neg.) + verbi*

Sinun **pitää** hankkia koira.

Тебе надо взять собаку.

Kaikkien **kannattaa** osallistua yhtä intensiivisesti.

Всем надо участвовать так же активно.

Minusta **piti** tulla kääntäjä.

Я должен был стать переводчиком.

Meidän **täytyy** voida pysähtyä.

Нам надо уметь останавливаться.

- со значением желания, возможности, попытки совершить что-либо:

aikoa намереваться

ajatella думать

alkaa начинать

antaa давать

epäroidä сомневаться

haluta хотеть

hävetä стыдиться

kiinnostaa интересоваться

luvata разрешать

maltaa мочить (физически
и морально)

pelätä бояться

saattaa случаться

tahtoa хотеть

viitsiä мочить (физически)

voida мочить, быть в состоянии

yrittää пытаться

Эти глаголы указывают лишь на интенцию, фиксируют желание совершить что-либо.

Minä **haluan** opiskella suomea.

Я хочу учить финский язык.

Koira **yrittää** aina kerjätä ruokaa.

Собака старается всегда выпросить еду.

Yritän ymmärtää sinua.

Я попытаюсь понять тебя.

Penkkiurheilijoita **kiinnostaa** nähdä Englanti ja Ranska vastakkain.

Зрителям интересно увидеть противоборство Англии и Франции.

- со значением разрешения, дозволения

antaa позволять

sallia разрешать

suoda позволять, предоставлять, допускать

luvata разрешать

Anna minun auttaa sinua.

Позволь мне помочь тебе.

Etikeetti **ei salli** miehen olla sisätiloissa hattu päässä.

Правила приличия не позволяют мужчине находиться в помещении в головном уборе.

Voitosta **ei saa antaa** sokaista.

Победа не должна ослепить.

Sinä **annat** tuollaista tapahtua.

Ты позволишь такому случиться.

- с безличными глаголами. Безличные глаголы могут обозначать состояние человека и явления природы. В предложениях с безличным глаголом нет подлежащего.

hermostuttaa нервировать, расстраивать

huvittaa забавлять, привлекать

hävettää вызывать чувство стыда, стыдиться

inhottaa возбуждать отвращение, быть противным

jännittää волновать, тревожить

kauhistuttaa ужасать

kyllästyttää надоедать

väsyttää утомлять, изнурять

Meitä **väsytti** kuunnella hänen lupauksiaan.

Мы устали слушать его обещания.

Minua **hermostuttaa** kuunnella häntä päivittäin.

Меня нервирует слушать его ежедневно.

Huvittaisiko teitä lähteä teatteriin?

Ка квам (нравится) идея пойти в театр?

Poikaa **kauhistutti** kertoa totuus.

Его ужасала мысль рассказать правду.

- после конструкций (в утвердительных и отрицательных предложениях)

<i>X:lla on oikeus tehdä jotakin</i>	X имеет право что-то сделать
<i>on tavoite ...</i>	X имеет цель ...
<i>on aikomus ...</i>	X имеет намерение ...
<i>on toivo ...</i>	X имеет надежду ...
<i>on aikaa</i>	X имеет время ...
<i>on vapaat kädet</i>	X имеет свободу действий ...
<i>on halu</i>	X имеет желание ...

- в конструкциях с прилагательным со типа *Tämä on hyvä idea tehdä jotakin* «Это хорошая идея сделать что-нибудь».

<i>Tämä/Nyt on hyvä/ sopiva paikka/ ikä</i>	<i>tehdä jotakin</i>
Это хорошее/подходящее место/возраст	сделать что-нибудь.
<i>Tämä/Nyt on oikea /väärä aika/ ajankohta</i>	<i>tehdä jotakin.</i>
Это подходящее/неподходящее время/ момент	сделать что-нибудь.
<i>Tämä/Nyt on sopimaton hetki/ päivä</i>	<i>tehdä jotakin.</i>
Это неподходящий момент/день	сделать что-нибудь.
<i>Tämä/Nyt on liian + Adj</i>	<i>tehdä jotakin.</i>
Это слишком+ прилаг.	сделать что-нибудь.

- после глагола *olla* для передачи значения действия, близкого к своему завершению. На русский язык можно передавать с помощью наречий *чуть* или *почти*.

Olin kuolla raivosta.

Я чуть не умер от ярости.

Olin vähällä kaatua.

Я чуть было не упал.

Tehtävä 11

Täytä aukot sanoilla laatikosta ja käännä lauseet venäjäksi.

rasittaa	tahtoa	yrittää (x2)	ärsyttää
voida	pelottaa	haluta	

1. Häntä ... katsella omaa naamaansa lehdissä.
2. Hänestä ... tulla sensaatio.
3. Minä ... purjehtia maailman ympäri.
4. Mattia ... mennä ulos.
5. Lapset ... pärjätä itse.
6. Pelastajat ... ankkuroida laivan
7. Minä ... olla rauhassa.
8. Minua ... istua melussa.
9. Minä ... sanoa hänelle ilkeät sanat.

Tehtävä 12

Suomenna.

1. Я хотел бы стать знаменитым.
2. Мне стыдно идти просить прощения.
3. Пекке неприятно рассказывать правду.
4. Ему страшно интересно отправиться туда снова.
5. Мальчика ужасала мысль о том, что надо рассказать правду.
6. Я не знал, что делать.
7. Главный редактор имеет право заставить сотрудников выполнить работу.
8. Директор потерял всякую надежду заставить сотрудников работать.
9. Нам было страшно подумать об этом.
10. Всегда надо попробовать что-нибудь сделать.
11. Он обещал сделать все, что в его силах.
12. Ребенок смог сидеть смирно только пару минут.
13. Я не могу больше ждать.
14. Лето – лучшее время для путешествий.
15. Сейчас не время ссориться.

Verbi + MA/MÄ-infinitiivi

Третий инфинитив (-**ma**/**-mä**) имеет пять падежных форм.

Istun lukemassa

Я *с*ижу **и** читаю.

-**massa**/**-mässä**

Глагольные формы в третьем инфинитиве в инессиве (inessiivi) *-massa/-mässä* выступают при глаголе, обозначающем фиксированное, статичное состояние. К таким основным глаголам относятся, например, *olla* быть, *istua* сидеть, *seisoa* стоять и два глагола движения *käydä* ходить, *pistäytyä* заглянуть, забежать. Оба действия, обозначаемые глаголами, происходят одновременно и не завершены на момент речи. На русский язык такие конструкции, как правило, переводятся с помощью сочинительного союза «и». Иногда незавершенность действия на момент речи передается при помощи наречий *nyt* сейчас; *silloin* тогда; *juuri silloin kun* как раз в то время и т. п.

Antti **on** luistelemassa.

Антти катается на коньках. (в момент речи)

Pistäydyin katsomassa postia.

Я забежал проверить почту.

Näin sinut pihalla istuskelemassa.

Я видел, что ты сидел во дворе.

Olemme perustamassa yritystä.

Сейчас мы создаем фирму.

Kävimme kaupassa ostamassa maitoa.

Мы пошли в магазин за молоком.

Tulen ostamasta leipää. Kiellän puhumasta

Возвращаюсь, купив хлеб. Запрещаю говорить.

-**masta**/**-mästä**

Глагольные формы в элативе (elatiivi) *-masta/-mästä* употребляются

- с глаголами движения, обозначающими возвращение, например, *tulla, lähteä* (пой), *palata* возвращаться. Подобные конструкции переводятся на русский язык придаточными времени или деепричастным оборотом прошедшего времени (с суффиксом *-в, -вши/-вшии*, например, купив, позанимавшись).

Hän **tulee** pian syömästä.

Скоро он вернется после того, как поест.

Lapset **palaavat** koulusta opiskelemasta.

Дети возвращаются из школы, позанимавшись.

- с глаголами, обозначающими запрет, отказ, прекращение, предупреждение от исполнения действия.

<i>estää</i>	(вос)препятствовать, сдерживать
<i>estyä</i>	не осуществляться, быть не в состоянии
<i>kieltää</i>	запрещать
<i>kieltäytyä</i>	отказываться
<i>lakata</i>	прекращать
<i>pelastaa</i>	спасать
<i>pelastua</i>	спасаться, избавляться
<i>pelastautua</i>	спасаться
<i>varoa</i>	остерегаться
<i>varoittaa</i>	предостерегать, предупреждать
<i>väittää</i>	возражать
<i>välttyä</i>	избегать, избавляться

Olen **estynyt** tulemasta.

Я не могу прийти.

Varon syömästä raakaa kalaa.

Я остерегаюсь есть сырую рыбу.

Isä **estää** minua tulemasta sinun kanssasi matkalle.

Отец не разрешает мне ехать с тобой.

Äiti **kieltää** minua menemästä festivaaleille.

Мать запрещает мне ехать на фестиваль.

Lakkaa soittamasta kitaraa!

Прекрати играть на гитаре!

Varo ajamasta liian kova.

Будь острожен: не превышай скорость.

Tulen ostamaan leipää. Pyydän auttamaan.

Иду купить хлеб. Прошу помочь.

-maan/-mään

Глагольные формы в иллативе (illatiivi) *-maan/-mään* употребляются

- с глаголами движения:

lähettää отправлять

lähteä отправляться

mennä идти

Hän **lähetti** minut hakemaan ruokaa kaupasta.

Он отправил меня купить продукты в магазине.

Lähdetkö pelaamaan tennistä?

Ты пойдешь играть в теннис?

- с глаголами, обозначающими начало действия:

ruveta начинать, приступать

ryhtyä приниматься, браться за что-либо

alkaa начинать (в разговорной речи)

Hän **rupesi** laittamaan ruokaa.

Он принялся (начал) готовить еду.

Juha **ryhtyi** opiskelemaan.

Юха взялся за учебу (=стал учиться).

- с глаголами, обозначающим призыв, приказ, просьбу к осуществлению действия:

apoa просить

kehottaa призывать, велеть, просить

käskeä приказывать

komentaa приказывать, командовать

pyytää просить

vaatia требовать

Opettaja **kehottaa** meitä harjoittelemaan enemmän.

Преподаватель велит нам больше заниматься.

Opettaja **vaati** minua tekemään harjoituksen uudestaan.

Учитель потребовал, чтобы я заново выполнил упражнение.

Äiti **komensi** lapset nukkumaan.

Мама велела детям спать.

- часто с глаголами, основа которых оканчивается на *-u/-y*:

<i>alentua</i>	снисходить, унизиться
<i>asettua</i>	расположиться, устроиться (что-либо сделать)
<i>joutua</i>	попадать, угодить, быть вынужденным, приходиться (что-либо сделать)
<i>erikoistua</i>	специализироваться
<i>erehtyä</i>	ошибаться, заблуждаться
<i>kiinnostua</i>	заинтересоваться
<i>kokoontua</i>	собираться
<i>kyllästyä</i>	надоедать, пресыщаться
<i>mahtua</i>	вмещаться
<i>onnistua</i>	удаваться
<i>pystyä</i>	мочь, быть в состоянии
<i>tottua</i>	привыкать
<i>väsyä</i>	утомляться, уставать

Hän **alentui** pyytämään anteeksi.

Он снизошел до того, что попросил прощения.

Kaikki eivät **mahdu** istumaan, tuoleja ei ole tarpeeksi.

Всем не будет места сесть. Не хватает стульев.

Maija **kiinnostuu** tutkimaan tähtiä.

Майя интересуется исследованием звезд.

- часто с глаголами, основа которых оканчивается на *-i* или *-e*:

<i>oppia</i>	научиться, обучиться
<i>ehitä</i>	успевать
<i>harjoitella</i>	тренироваться, упражняться (<i>harjoittele-</i>)
<i>opiskella</i>	учиться, заниматься, изучать (<i>opiskele-</i>)
<i>houkutella</i>	привлекать, манить, уговаривать (<i>houkuttele-</i>)
<i>motivoida</i>	мотивировать, заинтересовать, пробудить интерес

Voitto kisoissa **motivoi** joukkueen harjoittelemaan enemmän.

Победа на играх пробудила у команды интерес больше тренироваться.

Hän **ehi** matkustamaan paljon.

Он успел побывать во многих путешествиях.

Potilas **harjoittelee** jo kävelemään.

Больной учится уже ходить.

- с глаголами

auttaa помогать

helpottaa облегчать

jättää оставлять, оставить

jäädä оставаться

Lamppu **jäi** palamaan.

Лампа не потушена.

Isä **auttoi** poikaa rakentamaan hiekkalinnaa.

Отец помогал сыну построить замок из песка.

- в составном именном сказуемом, в котором именная часть выражена прилагательным.

etevä способный, талантливый

ahkera старательный, усердный

haluton не желающий, безразличный, апатичный

hidas медленный

huono плохой

hyvä хороший

innokas страстный, ретивый, рьяный

Hän on **etevä** laskemaan.

Он прекрасно решает задачи.

Olen **huono** laulamaan.

Я плохо пою.

Olen **haluton** menemään lääkäriin.

Я не хочу идти к врачу.

Hän on **kova** lukemaan (=lukee paljon) kirjoja.

Он много читает книг.

Hän on **kova** tanssimaan (=käy usein tanssimassa)

Он часто ходит танцевать.

Tehtävä 13

Täytä aukot sanoilla laatikosta. Käytä 3. infinitiivin (-massa/-mässä, -maan/-mään, -masta/-mästä) muotoja. Käännä lauseet venäjäksi.

ajaa	katsoa (2)	maksaa	pelata (2)	uida
hakea	kertoa (2)	matkustaa	pukeutua	valmistaa
harrastaa	laittaa	mennä (2)	saada	ymmärtää
häiritä	levätä	odottaa	syödä (2)	
istua	lähteä	opiskella	tehdä (3)	

1. Kansa alistui _____ niin kuin kuningas käski.
2. Astuin jonoon _____ vuoroani.
3. Kaikki kokoontuivat olohuoneeseen _____ televisiota
4. Lasse on autokoulussa ja harjoittelee _____ autoa.
5. Erehdyin _____ väärään huoneeseen.
6. Tehdas erikoistuu _____ maitotuotteita.
7. Piirros helpottaa _____ asiaa.
8. Jouduin _____ leikkaukseen.
9. Olen kyllästynyt _____ ruokaa.
10. Pystytkö itse _____?
11. Ryhdyin _____ urheilua.
12. Olitko eilen _____?
13. Voisitko tulla pois sieltä _____ heitä?
14. Olen tottunut _____ kahdesti päivässä.
15. Minä haluan lähteä _____.
16. Oletko sinä menossa _____ jalkapalloa?
17. Hän istuu _____ televisiota.
18. Missä sinä käyt _____?
19. Palaan _____ jalkapalloa seitsemältä.
20. Milloin Maija palaa _____ Espanjasta.
21. Mitä sinä istut täällä _____?
22. Äiti auttoi lasta _____.
23. Onnistuin _____ matkalipun alennuksella.
24. Asiakas kieltäytyi _____.
25. Lapset kyllästyivät _____ paikoillaan.
26. Hän on hyvä _____ vitsejä.
27. Kävisitkö _____ postin?
28. Hän kykynee _____ sen.
29. Hän on innokas _____ elokuvaan.
30. Kiellän sinua _____ tästä kenellekään.

1. Утром дети пошли кататься с горки.
2. Они катались с горки несколько часов.
3. Затем дети пошли домой перекусить.
4. Они ели около часа.
5. Затем дети пошли кататься на лыжах.
6. Ребята катались на лыжах два часа.
7. Затем они вернулись домой выпить горячее молоко и съесть кусок черного хлеба.
8. На следующий день детям надо было идти в школу учиться.
9. Учитель спросил: Чем вы вчера занимались?
10. Дети ответили: Мы гуляли целый день, катались с горки и ходили на лыжах.

Menen kävelemällä. Opin puhumalla.

Иду пешком. Учю, говоря

-malla/-mällä

Глагольные формы в адессиве (adessiivi) *-malla/-mällä* описывают, каким образом производится основное действие. На русский язык эта конструкция передается, как правило, деепричастным оборотом несовершенного вида (с суффиксами *-а,-я*, например, *разговаривая, крича*) со значением образа действия. Эти конструкции отвечают на вопрос *как? каким образом?*

Oppisit suomea nopeammin puhumalla useammin.

Ты выучишь финский язык быстрее, (каким образом?) чаще и больше говоря.

Menen kouluun kävelemällä.

Яидувшколу (как?) пешком.

Pääsin kokeen läpi opiskelemalla ahkerasti.

Я сдал экзамен, (каким образом?) старательно готовясь к нему.

Liisa **laihdutti** syömällä terveellisemmin.

Лийса похудела, (каким образом?) употребляя более здоровую пищу.

Tehtävä 15

Käytä 3. infinitiivin adessiivin (-malla/-mällä) muotoa. Käännä venäjäksi.

1. Nopeimmin voi matkustaa _____ (lentää).
2. Vietän viikonloppuni _____ (kirjoittaa) kirjoitää.
3. Kieliä oppii parhaiten _____ (lukea) ja _____ (puhua).
4. Ei _____ (lukea) uimaan opi.
5. Minä haluan ruveta opettelemaan soittamaan kitaraa _____ (käydä) kurssilla.
6. Hän kannattaa terveyttään _____ (uida).
7. Tulin _____ (kävellä) ja hän tuli bussilla.
8. Opitko paremmin _____ (lukea) vai _____ (kuunnella)?
9. Mummo sai Maijan viihtymään _____ (jutella) hänen kanssa, _____ (lukea) hänelle, _____ (tehdä) hänen mieliruokaansa, _____ (kertoa) valokuvista.
10. Minä _____ (pakottaa) pakotin itseni opiskelemaan suomea.
11. He ylittivät kanaalin _____ (uida).
12. Mestariksi voi tulla vain _____ (harjoitella).
13. Oppilas oppii tehokkaimmin _____ (tehdä) itse sekä _____ (osallistua) aktiivisesti pari- ja ryhmätyöskentelyyn.
14. Riidat sovitaan _____ (puhua), _____ (keskustella) ja _____ (tehdä) kompromissin.

Tehtävä 16

Suomenna.

1. Путешествуя по бескрайней дальневосточной тайге, географ В. Арсеньев изучал богатую флору и фауну этого края.
2. Он запоминал иностранные слова, громко читая их.
3. Команда отметила победу, весело празднуя.
4. Касаясь кнопки звонка, вы услышите его трель.
5. Он пересек океан, плывя на небольшом паруснике.
6. Путешествуя по миру, мы узнаем его.
7. Улыбаясь, мы создаем хорошее настроение.
8. Прощая людей, мы учимся доброте.

Työ jää **tekemättä**

Работа осталась **несделанной**

-matta/-mättä

Глагольные формы в абессиве (abessiivi) **-matta/-mättä** указывают на невыполнение действия. Эти конструкции выступают при статичных глаголах *istua* сидеть, *olla* быть, *jäädä* оставаться,

Maito **jäi** ostamatta.

Молоко не куплено.

Olin koko aamupäivän syömättä mitään.

За все утро я ничего не съел.

Эти конструкции позволяют описать, каким образом осуществлялось действие:

Matti **puhui** mainitsematta nimiä.

Матти выступал, не называя имен.

Arvid **meni pois** puhumatta sanaakaan.

Арвид ушел, не сказав ни слова.

На русский язык **-matta/-mättä** конструкция передается кратким страдательным причастием в отрицательной форме (*tekemättä не сделано, sanomatta не сказано*) или отрицательной формой деепричастного оборота (*не называя, не сказав*).

Tehtävä 17

Käytä 3. infinitiivin abessiivin muotoa. Käännä venäjäksi.

1. Et voi oppia suomea _____ (puhua) sitä.
2. Et voi laihduttaa _____ (olla) aktiivista.
3. Voisitko olla _____ (nauraa) ja _____ (hymyillä)
4. Minulta jäi se elokuva _____ (nähdä).
5. Tätä emme voi olla _____ (tietää).
6. Paras tapa vaikuttaa on olla _____ (ostaa) mahdollisimman paljon.
7. _____ (Ostaa) oleminen on samalla mielenilmaus ilmastomuutosta vastaan.
8. Todellisuudessa ei ole yhtäkään hyvää syytä jättää _____ (matkustaa).

9. Maksoitko työn etukäteen ja jätitkö sopimuksen _____ (kirjoittaa)?
10. Moni ulkomaalainen jättää parkkisakon _____ (maksaa).
11. Nobel-kirjailijan suomentaja on elänyt tämän rinnalla vuosikymmeniä, koskaan _____ (tavata) kirjailijaa.

Tehtävä 18

Suomenna.

1. Мы вернулись, ничего не купивши.
2. Роман остался не написанным.
3. Они расстались без слез и упреков.
4. Трудно описывать дружбу, не имея друзей.
5. Ты можешь не держать руки в карманах?
6. Он сказал так, не подумав.
7. Не получив ответа, Ансси пошел к директору.
8. Я так и не выпила кофе за весь день.

Tehtävä 1

Lue teksti ja laadi avainsanaluettelo.

Suomen teollisuus on Suomen talouden osa-alueista toiseksi suurin palvelutuotannon jälkeen. Suomen teollisuuteen kuuluvat metalliteollisuus, kemianteollisuus, kaivostoiminta, tekstiili- ja nahkateollisuus sekä teknologiateollisuus. Teknologiateollisuus on kasvanut nopeasti ja on nykyään suurin teollisuuden ala. Siihen lasketaan elektroniikka- ja sähköteollisuus, kone- ja metallituoteteollisuus sekä metallien jalostus.

Metalliteollisuuden osa-alueista meriteollisuus on yksi Suomen keskeisistä teollisuudenaloista. Suomalaisella laivanrakennuksella on pitkä historia. Meriteollisuus muodostuu telakoista, meriteknisen alan kokonaistoimittajista, suunnittelutoimistoista, järjestelmä-, laite- ja materiaaltoimittajista sekä offshore-teollisuudesta. Offshore-teollisuus valmistaa esimerkiksi merenalaisille öljy- ja kaasukentille etsintä- ja tuotantokalustoa.

Metsäteollisuus tuottaa nykyisin noin viidesosan Suomen vientituloista, hiukan pienemmän osan koko teollisuustuotannosta ja noin 15 % teollisuuden työpaikoista. Suomen metsäteollisuuden käyttämä raakapuu korjataan pääosin kotimaasta, mutta noin 10 % siitä tuodaan ulkomailta, valtaosin Venäjältä mutta myös Baltian altaan alueelta ja Ruotsista. Metsäteollisuudessa kasvualueita ovat muun muassa rakentaminen ja sisustaminen, pakkaukset ja pehmopaperit sekä biopohjainen energia.

Biotalouden uusia tuotteita syntyy bioenergiasta, biopolttoaineista ja biokemikaaleista sekä yhdistämällä puuta ja kuitua muihin materiaaleihin. Informaatioteknologian avulla kehitetään älykkäitä paperi- ja pakkaustuotteita sekä rakennusmateriaaleja. Esimerkkinä jo tuotannossa olevista älykkäistä tuotteista ovat RFID-tarrat. Nanomittakaavan teknologioilla tuotteet saavat uudenlaisia ominaisuuksia. Nykyisten tuotteiden rinnalle syntyy uusia sovelluksia esimerkiksi elintarvike- ja lääketieteellisuuteen.

Kemiallinen metsäteollisuus valmistaa paperia ja kartonkia sekä sellua. Suomessa toimii 25 paperitehdasta, 14 kartonkitehdasta ja 15 sellutehdasta. Sahateollisuus on suurin osa-alue. Saha- ja levyteollisuus ovat pitkälle automatisoituja. Helsingin pörssissä kolme suurta metsäyhtiötä ovat Stora Enso, UPM-Kymmene ja Metsä Board.

Suomessa on peltoa 2,3 miljoonaa hehtaaria ja pinta-alasta maatalousmaan osuus on 8 prosenttia. Suomessa viljelykasveja ovat nurmikasvit, ohra ja kaura. Suomi on yksi maailman suurimmista kauran tuottajamaista. Suomessa on maitotaloutta. Karjataloudessa eniten tuotetaan maitoa, josta pieni osa jalostetaan muun muassa voiksi ja juustoksi. Lihatuotteista merkittävimmät ovat sianliha, siipikarja ja naudanliha. Myös kananmunat ovat merkittävä osa tuotantoa. Poro- ja hevoshoidon merkitys elinkeinona on suurin Pohjois-Suomen syrjäisimmissä ja harvaan asutuissa kunnissa.

Ennen EU-jäsenyyttä suomalaisten viljelijöiden elintaso pyrittiin turvaamaan kansallisen hinta- ja tukipolitiikan avulla. Kotimaisten tuotteiden kysyntä turvattiin tuontirajoituksilla, ja mahdollinen ylituotanto vietiin vientitukien turvin ulkomaille. Jäsenyysneuvotteluissa Suomi vaati koko maata pohjoisen tuen sekä epäsuotuisten alueiden tuen (ANC) piiriin. Tämä hyväksyttiin vain maan pohjoisosan osalta. Jäsenyyden myötä maataloustuotteiden markkinahinnat laskivat. Maataloustuotanto ei silti romahtanut.

(muokattu: https://fi.wikipedia.org/wiki/Suomen_teollisuus)

Selityksiä

Комментарий

RFID (radiofrequencyidentification, radiotaajuinenetätunnistus) – способ автоматической идентификации объектов, в котором посредством радиосигналов считываются или записываются данные, хранящиеся в так называемых транспондерах, или RFID-метках. Первая демонстрация современных RFID-чипов была проведена в 1973 году. Первый патент, связанный собственно с названием RFID, был выдан Чарльзу Уолтону в 1983 году. RFID-технологии применяются в самых разнообразных сферах человеческой деятельности (например, транспортные платежи, логистика, импланты, дистанционное управление и т. д.)

ANC (Areasfacing Naturalorotherspecific Constraints, epäsuotuisetalueet) – районы с неблагоприятными условиями для ведения хозяйства. К таким районам относятся территории с неблагоприятными природными и географическими условиями. Районирование территории проводится с учетом природных факторов (холод, тепло, увлажнение, высота местности, стихийные явления); зональных факторов (продолжительность дня и ночи, т. д.). В порядке компенсации правительство Финляндии выплачивает надбавки на естественные факторы (Luonnonhaittakorvaus, ЛНК) и так называемое «северное пособие» (Pohjoinen tuki) за проживание в районах Крайнего Севера и приравненных к ним местностях).

Sanasto

ala	отрасль, область, зона
teollisuudenala	отрасль промышленности
biokemikaalit	биохимикаты
biopohjainen	на биологической основе, биологического происхождения
biopolttoaine	биотопливо
elinkeino	промысел
harjoittaa elinkeinoa	заниматься промыслом
elintarviketeollisuus	пищевая промышленность
elintaso	уровень жизни
etsintä	поиск, (геологическая) разведка
etsintäkalusto	разведочное оборудование
informaatioteknologia	информационные технологии
jalostaa + -ksi (Transl.)	перерабатывать на что-нибудь
jalostaa maito voiksi ja juustoksi	перерабатывать молоко на масло и сыр
kaivostoiminta	добывание и разработка руды
karjatalous	животноводство
kartonki	картон, картонная упаковка
kaura	овес
kenttä	поле
kaasukenttä	месторождение газа
öljykenttä	зд. месторождение нефти
keskeinen	основной, важный, существенный

kuitu	волокно
laivanrakennus	судостроение, кораблестроение
merenalainen	подводный
nurmikasvi	травянистое растение
ohra	ячмень
ominaisuus	отличительная особенность, характерная особенность
pakkaus	упаковка
palvelutuotanto	сфера услуг (часть экономики, которая включает в себя все виды коммерческих и некоммерческих услуг)
pehmpaperi	санитарно-гигиеническая бумага (СГБ), или тисью
poronhoito	оленоводство, разведение оленей как отрасль сельского хозяйства
pääosin	главным образом
pörssi	биржа
raaka-aine	древесное сырье
romahtaa	обрушиться, рухнуть
saha	пила
sahateollisuus	лесопильная промышленность
sellu	древесная масса
sellutehdas	целлюлозный завод
siipikarja	домашняя птица
sisustaminen	отделка, проведение отделочных работ
sovellus	применение, приспособление
tarra	наклейка, этикетка
telakka	док
teollisuus	промышленность
levyteollisuus	древесно-стружечная промышленность
lääketeollisuus	фармацевтическая промышленность
teollisuustuotanto	промышленное производство
toiseksi suurin	второй по величине
tuki	поддержка, субсидия
tulot	доход
tuonti	импорт

tuontirajoitukset	импортные ограничения
tuotantokalusto	производственное оборудование
tuottaja	производитель
uudennlainen	совершенно новый, другой
vienti	экспорт
vientituki	экспортные субсидии
viljelykasvi	зерновая культура (растение)
yhdistää	(с)комбинировать
ylituotanto	перепроизводство
älykäs tuote	интеллектуальный продукт

Tehtävä 2

Vastaa kysymyksiin.

1. Mitä kuuluu Suomen teollisuuteen?
2. Mitä lasketaan teknologiateollisuuteen?
3. Mitä tiedät Suomen laivanrakennuksesta?
4. Mitä Offshore-teollisuus valmistaa?
5. Mitkä ovat Suomen metsäteollisuuden kasvualueita?
6. Mitä tiedät biotaloudesta?
7. Mitkä ovat nanomittakaavan teknologioita?
8. Kuinka iso Suomen maatalousmaan osuus on?
9. Mitä Suomessa viljellään?
10. Missä harjoitetaan poronhoitoa?
11. Miten EU-jäsenyys on vaikuttanut Suomen hintapolitiikkaan ja maataloustuotantoon?

Tehtävä 3

Käännä venäjäksi.

teollisuus muodostuu; Suomen teollisuuteen kuuluvat; jalostaa voiksi ja juustoksi; pyrkii turvaamaan; laskea markkinahinnat; viedä ulkomaille; tuottaa maitoa; yksi maailman suurimmista kauran tuottajamaista.

Tehtävä 4

Suomenna ja keksi lauseet.

Второй по величине; в том числе; иметь давнюю историю; импортировать из прибалтийских стран; высоко автоматизированный; комбинировать древесину с другими материалами; национальная политика в отношении цен и субсидий; производить разведочное оборудование; подводные нефтегазовые месторождения.

Tehtävä 5

Avaa sulut ja käännä venäjäksi.

Suomen talous kasvaa hyvää vauhtia

Suomen talous kasvaa tänä ja ensi vuonna tasaisen varmasti, samassa _____ (vauhti) euroalueen kanssa, arvioi Euroopan komissio. Kevään _____ (talousennuste) komissio ennakoi, että Suomen talous kasvaa tänä vuonna 2,5 prosenttia ja ensi vuonna 2,3 prosenttia. Luvut ovat lähellä koko euroalueen _____ (mon. kasvuluvut).

Suomen _____ (talous) tukevat yksityinen kulutus, yleinen luottamus, investoinnit, kasvava työllisyys ja matalat korot. Vienti kasvoi viime _____ (vuosi) vajaa kahdeksan prosenttia.

EU-maiden _____ (talous) menee aiempia vuosia paremmin. Talouden elpyminen tarttui _____ (kaikki jäsenmaat).

Isoin riski _____ (talous) on komission mukaan protektionismi eli halu suojata _____ (oma talous). Yhdysvaltain ilmoitus ylimääräisistä tuontitulleista aiheuttaa _____ (epävarmuus).

–Siitä (protektionismista) ei saa tulla uutta normaalia, sillä se vahingoittaisi juuri _____ (ne kansalaiset), joita _____ (me) pitää suojella eniten, talouskomissaari varoittaa.

Tehtävä 6

Täydennä teksti suluissa annettujen nimien taivutusmuodoilla. Käännä teksti venäjäksi.

_____ (Lappi) kaavaillaan jopa sataa tuulivoimalaa kolmelle eri alueelle. Suunnitelma on vasta _____ (esiselvitysvaihe). Se valmistuu vuoden loppuun mennessä _____ (Ylitornio), _____ (Pelto) ja _____ (Rovaniemi) alueelle. _____ (Voimalat) olisi matkaa kuntakeskuksiin 50–60 kilometriä. Ne toimivat markkinaehtoisesti ilman valtion _____ (energiatuki). Työllisyysvaikutukset olisivat kunnissa _____ (iso):

Ylitornio 1 450 _____ (rakentamisaika) ja 200 henkeä _____ (ylläpito). _____ (Rovaniemi) vastaavat arviot ovat 400 ja 60 ja _____ (Pelto) 150 ja 20 henkeä. Yhteensä rakentaminen työllistäisi kaksi tuhatta _____ (henki).

Hankkeella on huomattava merkitys alueen _____ (kunnallistalous).

Hanke vaatii ympäristövaikutusten _____ (arviointi) sekä _____ (mon. muu) _____ (mon. selvitys), esimerkiksi melu- ja välkevaikutuksista ja ja voimaloiden vaikutuksista _____ (porotalous) ja _____ (matkailu).

VÄHÄN KIELIOPPIA

Nimien taivutus

Склонение собственных имен, а также названий финских городов и улиц происходит в зависимости от структуры слова, словосочетания, географического места их употребления и даже желания носителя. Например, Ристо Хейкки Рюти (Risto Heikki Ryti), финский государственный и политический деятель, Президент Финляндии (1940–1944); премьер-министр Финляндии (1939–1940), пожелал, чтобы его фамилия склонялась не по общепринятым в финском языке правилам чередования ступеней согласных в зависимости от открытости/закрытости слога Ryti → Rydin, а оставалась несклоняемой Ryti → Rytin.

В большинстве случаев собственные имена склоняются так же, как и нарицательные:

Нарицательное имя	собственное имя (фамилия)	Генитив (Чей?)
teräs сталь	Teräs	Teräksen
tammi дуб	Tammi	Tammen
ruutu квадрат, клетка	Ruutu	Ruudun

Если составное имя существительное (компонит), в котором первым компонентом является прилагательное, а вторым существительное, является фамилией человека, например, *Uusitupa* – *uusiadj.* новый; *tupa* – *subst.* изба, то первый компонент компонита не склоняется:

gen. *Uusituvan* Ууситупы;

ades. *Uusituvalla* у Ууситупы.

В топонимах (названиях стран и населённых пунктов) изменяются оба компонента:

Iso-Britannia Великобритания

gen. *Ison-Britannian* Великобритании

ades. *Isolla-Britannialla* у Великобритании

Uusi-Seelanti Новая Зеландия

gen. *Uuden-Seelannin* Новой Зеландии

ades. *Uudella-Seelannilla* у Новой Зеландии

Если в топониме в качестве первого компонента выступает прилагательное *autio* пустынный или *pyhä* святой, то он не склоняется: *Autioniemi – Autioniemessä*; *Pyhämaa* (название общины в Финляндии) – *Pyhämaassa*.

Если в словосочетании присутствуют имя и фамилия, например, книга Терхо Итконена и улица Минны Кант, то на финском языке склоняется только фамилия: *Terho Itkosen kirja*, *Minna Canthin katu*.

Чередование согласных в топонимах происходит согласно правилам открытого и закрытого слогов (сильная/слабая ступень)

Marokko – Marokossa в *Марокко*

Riika – Riiassa в *Риге*

Kalkutta – Kalkutassa в *Калькутте*

Mekka – Mekassa в *Мекке*

Запомнить:

Kypros Кипр – *Kyproksella* на Кипре

Rimini Римини – *Riminiillä* в Римини

SriLanka Шри Ланка – *SriLankalla* в Шри Ланке

Mallorca Майорка – *Mallorcalla* на Майорке

Как объясняют финские лингвисты, скорее всего названия этих географических мест ассоциируются с пляжем (*hiekkaranta – hiekkarannalla* на пляже), в склоняемой форме которого присутствует окончание внешнеместного падежа (-*lla/-llä*).

В финских топонимах, в которых второй компонент

1. *-järvi* озеро; *-joki* река; *-niemi* мыс; *-salmi* пролив; *-vesi* вода, будут использоваться внешнеместные падежи (-*lla/-llä*, *-lle*, *-lta/-ltä*). Компонент, связанный с водным пространством, чаще всего склоняется в внешнеместных падежах.

Eurajoki: -joella

Naapajärvi: -järvellä

Naapavesi: -vedellä

Hankasalmi: -salmella

Jalasjärvi: -järvellä

Kesälahti: -lahdella

Isojoki: Isollajoella

Ho: Suolahti: -lahdessa; Riihimäki: -mäellä, -mäessä

2. *-mäki* гора; *-lahti* залив, *-ranta* берег, *-saari* остров, *-salo* лес; *-suu* устье будут использоваться внутреннеместные падежи (*-ssa/-ssä, Vvn, hVn; -sta/stä*). Компонент, связанный с сушей, чаще склоняется во внутреннеместных падежах.

Pietarsaari: *-saassa*

Pyhäranta: *-rannassa, Pyhässä*

Taivassalo: *-salossa*

Tammisaari: *-saassa*

Tehtävä 7 *Taivuta. Missä-sijassa.*

Iso Roobertinkatu; Uusikaupunki; Pyhäjärvi; Hanko; San Francisco; Vanhakaupunki; Mustameri; Tukholma; Göteborg; Palestiinalaisalue; Vähä Palojärvi; Palanutmäki; Sininenkallio; Pyhäsalmi; Kalajoki; Espoo; Kokemäki; Konnevesi; Kuusankoski; Särkisalo; Rovaniemi; Mustasaari; Kärsämäki

Tehtävä 8 *Täydennä teksti suluissa annettujen nimien taivutusmuodoilla.*

Retkibussimme lähtee _____ (Rovaniemi), pysähtyy _____ (Kalavesi) ja jatkaa matkaa _____ (Pyhäranta). _____ (Ikaalinen) järjestetään vuosittain Sata-Häme soitapahtuma, _____ (Kaustinen) taas kansanmusiikkijuhlat. Ystäväni on syntynyt _____ (Uusikaupunki) mutta asunut jo kauan _____ (Rovaniemi).

Tehtävä 9 *Jaa alla oleva kirjainjono osiin, että saat kymmenen suomen kielen adverbia.*

vähänpianvastanyttaasvainpoisjopaenääaivan

Tehtävä 10 *Jaa alla oleva kirjainjono osiin, että saat kymmenen Suomen kaupunkia*

porikemisavonlinnakokkolalieksakuopiojoensuujärvenpäälahtisodank ylä

Tehtävä 11 *Suomenna*

«Валио» – финская промышленная компания, которая производит сыры, молоко, масло, йогурты и соки. Ассортимент продукции

«Валио» насчитывает более 800 наименований. Компания располагается подразделениями в России, Швеции, странах Балтии, Бельгии и США. Помимо этих стран, ключевыми рынками также являются другие страны Европы, компания активно развивается на рынках Китая и Ближнего Востока.

Компания «Валио» начала экспорт своих товаров в Россию в 1908 году. Финское масло так быстро завоевало хорошую репутацию, что его начали есть при императорском дворе. Новое финское предприятие «Валио» превратилось в поставщика императорского двора уже в 1911 году.

Большой удачей для компании «Валио» было и то, что она получила возможность поставлять молочные продукты во время московской Олимпиады в 1980 году. В России компания «Валио» обеспечивает работой 380 человек, общая численность ее сотрудников составляет 2 тысячи.

Tehtävä 12

Lue teksti ja laadi avainsanaluettelo.

Suomen talous Экономика Финляндии

Suomi on teollisuusmaa, joka kuuluu Euroopan talousalueeseen ja käyttää yhteisvaluutta euroa sekä noudattaa Euroopan keskuspankin rahapolitiikkaa. Suomen talous on avoin eli maa käy kauppaa ulkomaiden kanssa, ja vienti muodostaa bruttokansantuotteesta merkittävän osan. Suomen valtio omistaa pääasiassa rautatiet ja suuria teollisuusyrityksiä, joita kutsutaan valtionyhtiöiksi. Suomen valtiolla on myös alkoholin vähittäiskauppa-, veikkaus- ja rahapelimonopolit.

Suomessa toteutetaan niin kutsuttua pohjoismaista mallia, eli hyvinvointivaltiota, jonka kansalaisilla on korkea elintaso ja hyvin järjestetty sosiaaliturva. Verotus on kireää, mutta kaikki saavat julkisia palveluita edullisesti tai maksutta. Suomessa on vahvat työmarkkinajärjestöt, joilla on itsenäistä valtaa sopia palkoista ja työehdoista. Valtio osallistuu työmarkkinaneuvotteluihin. Suomella on merkittävät metsävarat, jotka johtivat metsäteollisuuden kehittymiseen. Informaatioteknologia, matkapuhelimet ja telekommunikaatiopalvelut edistävät Suomen talouskasvua. Suomi liittyi Euroopan unioniin 1995 ja euroon 2001.

Suomessa valtio on mukana monenlaisessa liiketoiminnassa. Sillä on omistuksia monissa entisissä valtion yrityksissä, kuten Finnairissa, Fortumissa ja TeliaSonera Finlandissa (ent. Sonera). Lisäksi se omistaa

kokonaan yrityksiä, kuten VR-Yhtymän, jolla on monopoli rautateiden matkustajaliikenteessä.

Suomen Pankki on Suomen keskuspankki, ja se on jäsenenä Euroopan keskuspankkijärjestelmässä (EKPJ).

Viennillä on suuri merkitys Suomen taloudelle. Noin 60 prosenttia Suomen kansainvälisestä kaupasta on Euroopan unionin sisäistä kauppaa. Suomen osuus on EU-maiden pienimpiä. Suomen tärkeimmät kauppakumppanit ovat Saksa, Venäjä, Ruotsi, Alankomaat, Kiina, Yhdysvallat, Iso-Britannia ja Ranska.

Tärkeimpiä vientituotteita olivat kemian teollisuuden tuotteet, kuten polttoaineet, ja metsäteollisuuden tuotteet. Myös metallit ja metallituotteet, koneet ja laitteet sekä sähkö- ja elektroniikkateollisuuden tuotteet muodostivat huomattavan osan viennistä.

(lähde: https://fi.wikipedia.org/wiki/Suomen_talous)

Selityksiä

Комментарий

VR-Yhtymä – государственная железнодорожная компания Финляндии. Занимается грузовыми и пассажирскими железнодорожными перевозками. Компания основана в 1862 году, после открытия первой в стране линии Хельсинки – Хямеэнлинна. Одна из самых важных магистралей Финляндии, между Хельсинки и Санкт-Петербургом, была спроектирована в 1867-м, и заложена в 1868 году, по указанию императора Александра Второго. Сотрудничество Финских и Российских железных дорог началось со времен их создания и прерывалось только во время Финской войны и Великой Отечественной войны.

Sanasto

bruttokansantuote, BKT
Euroopan keskuspankki
hyvinvointivaltio

keskuspankkijärjestelmä
kireä
käydä kauppaa

валовой внутренний продукт, ВВП
Европейский центробанк
государство всеобщего благо-
состояния
система центральных банков
жесткий, жестокий
вести торговлю, торговать

noudattaa	соблюдать, следовать
omistus	владение, собственность
sisäinen	внутренний
sosiaaliturva	социальное обеспечение
talousalue	экономическая зона
valtionyhtiö	государственная компания
veikkaus	игра в спортлото
verotus	налогообложение
vähittäiskauppa	розничная торговля

Tehtävä 13

Vastaa kysymyksiin.

1. Mikä Euroopan talousalue on? Montako maata siihen kuuluu?
2. Mitä avoin talous on?
3. Mitä Suomen valtio omistaa?
4. Mitkä monopolit kuuluvat Suomen valtiolle?
5. Mihin järjestelmään Suomen keskuspankki kuuluu? Mitä tiedät tästä järjestelmästä?
6. Kerro Suomen kansainvälisestä kaupasta.
7. Mitkä ovat Suomen tärkeimmät kauppakumppanit?
8. Mitkä ovat Suomen tärkeimpiä vientituotteita?

Tehtävä 14

Suomenna ja keksi lauseet.

Входить в Европейское экономическое пространство; соблюдать денежную политику Центробанка; значительная доля ВВП; самостоятельно принимать решения о зарплате и условиях труда; владеть сетью железных дорог; пассажирское сообщение; игра в спортлото; доля внутренней торговли.

Tehtävä 15

Yhdistä samaa merkitsevät sanat toisiinsa.

tarunhohteinen	pitää hallussa
ruveta	halpa
tuote	ottaa osaa
kireä	legendaarinen
merkittävä	ottaa työhön
malli	laaja
osallistua	luja

omistaa	tyyppi
työllistää	alkaa
vahingoittaa	haitata
edullinen	huomattava
iso	tavara

Tehtävä 16

Muodostaa annetuista sanoista lauseita. Taivuta sanat oikeassa muodossa.

1. Vesivoimarakentaminen – olla – pitkät – perinteet – Suomi – historia.
2. Ensimmäinen – voimala – avata – 22. syyskuuta 1891 – Tampere.
3. Pääsyy – vesivoima – laajamittainen – rakentaminen – olla – tuolloin – voimakkaasti – lisääntyvä – teollisuus – energiantarve – sekä kasvava – yhteiskunta.
4. Yhteensä – Suomi – olla – tämä – hetki – yli – 220 – vesivoimalaitos.
5. Imatrankoski – olla – Suomi – ja – koko – Pohjois-Eurooppa – mahtavin vesiputous.
6. 1960-luku – jälkeen – uusi – vesivoimarakentaminen – Suomi – vähentyä – luonnonsuojelu – myötä.
7. Olla – vesivoima – ympäristöystävällinen?
8. Vesivoima – olla – tärkeä – osa – Suomi – teollisuus ja talous – kasvattaminen.
9. Voida – vesivoima – luopua?
10. Täydellinen + vesivoima – luopuminen – mennä – Suomi – vielä – pitkä – aika.

Tehtävä 17

Tee essee a) suomalaisesta yrityksestä, b) huomattavasta suomalaisesta liikemiehestä.

Tehtävä 18

Mikä tekeminen ja mikä substantiivi kuuluvat yhteen ja miksi? Yhdistä oikeat parit. Sanaliitot on otettu oppikirjan teksteistä.

Malli: pakata – laukku

Selitys: Tyypillisesti me pakkaamme laukun, kun lähdemme matkalle.

sisältää	maa-alue
käyttää	puumerkki

kasvaa	suo
tuottaa	luonto
koostua	järjestö
valmistaa	merikotka
löytää	lämpötila
edistää	kivi-laji
louhia	koulutus
mitata	vuori
raapustaa	saalis
järjestää	vesi
muistuttaa	kulmakorkeus
perustaa	maantiede
kantaa	ravinto
uhata	paperi
ojittaa	valuutta
ylättää	koulutus
rauhoittaa	kaivannaiset
kuljettaa	maito
kohottaa	kivi

Tehtävä 1*Lue teksti ja laadi avainsanaluettelo.*

Kansatiede eli etnologia tutkii ihmisten elämää, kansankulttuuria ja ilmiöitä. Se antaa laajan perspektiivin mm. kulttuuriseen taustaamme ja nykyisyyteemme, maanosamme kansoihin ja etnisiin ryhmiin sekä näiden kulttuuriseen monimuotoisuuteen. Näin tulevat tutuksi suomalaisuuden ohella yhtä lailla esimerkiksi albaanit, romanit kuin saamelaisetkin.

Kansatiedetarkastelee laaja-alaisesti erilaisia ilmiöitä ja niiden luonnetta. Se tutkii ruoka- ja tapakulttuurien piirteitä, esineellistä ympäristöämme unohtamatta. Samalla kansatiede tarkastelee myös ihmisten ja heidän ympäristöjensä välisiä suhteita ja symboleja. Kansatieteen tutkimuskohteena voi olla yhtä lailla esimerkiksi pienen kyläkaupan arjen muutokset kuin se, miten ihmisen suhde vaikkapa luontoyrittäjyyteen on muuttunut vuosien kuluessa. Tutkimuskohteena on siis ihminen osana jotakin ilmiötä, toimintaa tai vuorovaikutussuhdetta. Kansatieteen tutkimuskohteita ovat yhtä lailla kaupunkien kuin maaseudunkin elämänmiljö, urbaani kulttuuri yleensä sekä kulttuurien kohtaaminen.

Nykyisin kansatieteellinen tutkimus kohdistuu yhtä hyvin historiaan ja nykyisyyteen, jopa tulevaisuuteenkin.

Sanana kansatiede on peräisin 1830-luvulta. Kansatieteen ensimmäiset tutkimukset suuntautuivat Venäjälle 1800-luvulta lähtien. Tutkijat analysoivat suomalais-ugrilaisia kansoja. Tutkimusta jatkettiin aina ensimmäiseen maailmansotaan asti. Suomen itsenäistyttyä raja Venäjälle sulkeutui vuosikymmeniksi. Rajat avautuivat osittain vasta 1960-luvulla. 1990-luvulla tutkimusmahdollisuudet Venäjällä avautuivat lähes 1800-luvun tasolle, mutta suomalais-ugrilaiset kansat olivat kokeneet merkittävää taantumista.

1920-luvulla tutkimuksen pääpaino siirtyi Venäjän puolella tehtyjen matkojen tuloksien analysointiin sekä oman alueen tarkkaan tutkimukseen. Näin syntyi maaseudun valloitus kansatieteessä. Uransa 1930 luvulla aloittanut Kustaa Vilkuna suuntasi entisenä talonpoikana tutkimuksensa

maaseudulle. Samalla osa tutkijoista suuntasi voimavarojaan suomalaisen maaseudun elinkeinoihin. Tutkijoille syntyi pelko menettää tieto ajalta ennen esiteollistumista. Tämän aikakauden tutkimuksesta antaa hyvän kuvan Suomen kansallismuseo, jonka kansatieteellinen kokoelma sisältää muun muassa erinomaisen kokoelman käsityökaluja maan eri kolkilta.

Tutkimuksen pääpainona maaseutu oli aina 1960-luvulle asti. Ilmar Talven suuntasi mielenkiintonsa erityisesti teollistuneeseen yhteiskuntaan. Tutkijoiden keskuudessa virisi pelko menettää muistitietoa teollistuvan yhteiskunnan alkutaipaleelta, sillä ajan henkilökohtaisesti kokeneet alkoivat olla vanhoja. Niinpä Ilmar Talve lähetti tutkijoita ja opiskelijoita ympäri Suomea keräämään tietoa ja valokuvia eri ammattialoilla toimivista ihmisistä.

1970-luvulla kaupunkikansatiede sai alkunsa. Kaupunkikansatieteen suurin ongelma on se, että kaupunki eroaa kyläyhteisöstä sen laajuuden vuoksi; suurta kaupunkia on lähes mahdotonta hahmottaa. Kaupungissa on laaja verkosto erilaisia ihmistyyppejä, tuloerot ovat suuria eikä asuinalueillakaan ole yhteisiä piirteitä. On myös kysytty, voiko kaupunkia pohtia yhtenä yksikkönä vai pitääkö kaupunkia tutkia monella eri tasolla. Tutkimus eriytyy sekä erilaisiin kaupunkityyppeihin että erilaisiin kaupunkien sisäisiin alakulttuureihin. Voidaan keskittyä tutkimaan esimerkiksi pienehköjä ”maaseutukaupunkeja” (esimerkiksi Loimaa) tai suurempia kaupunkiyksiköitä, joissa yleismaailmalliset suurkaupungin ilmiöt ovat selvemmin havaittavissa.

(muokattu <https://www.utu.fi/fi/yksikot/hum/yksikot/kansatiede>)

Suomalaisen kansatieteen tärkeitä henkilöitä

Axel Olai Heikel suomalainen kansatieteilijä ja Seurasaaren ulkomuseon perustaja.

Uno Taavi Sirelius Hänet tunnettiin kalastusmenetelmien tutkijana, mutta hän myös käynnisti ryijyperinteen tutkimuksen teoksellaan *Suomalaiset ryijyt*. Sirelius teki ensimmäisen tutkimusmatkansa Venäjälle obinugrilaisten kansojen asuma-alueille yhdessä unkarilaisen etnografin János Jankón kanssa 1896. Hän teki uuden matkan ostjakkien, vogulien ja samojedien pariin Obin ja sen sivujokien varsille 1898–1900. Vuonna 1907 Sirelius teki matkan syrjäänien ja votjakkien pariin Kazanin–Permin alueelle ja vuonna 1911 toisen matkan Arkangelin alueelle.

Ilmar Talve, Turun yliopiston kansatiede, professorina vuodesta 1962 vuoteen 1984.

Elias Lönnrot (1802–1884) oli Suomen kansalliseepoksen Kalevalan sekä Kantelettaren kokoaja, kielentutkija, lääkäri ja suomalaisen kasvitieteen uranuurtaja. Lönnrot oli suomen kielen uudistaja, useiden sanakirjojen toimittaja ja ensimmäisen suomenkielisen aikakauslehden kustantaja sekä toimittaja. Hän julkaisi useita kansaa valistaneita terveystiedejulkaisuja. Lisäksi hän suomensi useita virsiä. Lönnrot kiinnostui opiskeluaikoinaan suomalaisesta runoudesta ja suomen kielestä. Hän teki tämän jälkeen useita runonkeräysmatkoja, joilla keräsi aineistoa muun muassa runonlaulajilta. Lönnrot kokosi runoista yhtenäisen eepoksen, johon hän kirjoitti myös omia runojaan. Hän toimi uransa aikana muun muassa Kajaanin piirilääkäriä ja Keisarillisen Aleksanterin-Yliopiston toisena suomen kielen professorina.

Toivo Vuorela (1909–1982) oli suomalainen kansatieteilijä ja koulutukseltaan filosofian tohtori. Vuosina 1945–1972 Vuorela oli Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kustantamopäällikkönä. Vuosina 1949–1960 hän oli Kotiseudun päätoimittaja ja vuosina 1961–1970 Studia Fennican toimittaja. Vuorela julkaisi useita kansatieteellisiä kirjoja.

Kustaa Vilkuna (1902–1980) oli suomalainen akateemikko, kansatieteilijä, kielitieteilijä ja historiantutkija. Puoluekannaltaan hän oli maalaisliittolainen. Vilkuna oli Urho Kekkosen tukija, ja häntä on jopa luonnehdittu Kekkosen ”harmaaksi eminenssiksi”.

Selityksiä

Комментарий

Suomenkansallismuseo – Национальный музей Финляндии. Музей расположен в Хельсинки. Здание создано архитекторами Г. Гезеллиусом, Э. Саариненом и А. Линдгреном. Своды фойе украшены фресками художника А. Галлен-Каллела.

Seurasaari – остров-музей на западе Хельсинки, первый в Финляндии музей под открытым небом. Основателем музея был А. Гейкель. Цель экспозиций – показать городским жителям традиционную культуру строительства и жизненный уклад каждой провинции страны. На острове проводится неделя фольклорной музыки. Остров знаменит своими ручными белками. Кроме белок, на острове обитают утки, гуси, лебеди, кролики, норки и енотовидные собаки.

Ryijy – рюйю, финский домотканый шерстяной длинный ковер с длинным ворсом. Ковры размещаются на стене. Интерес к рюйю возродился на рубеже XIX–XX веков. Многие финские художники, в том числе А. Галлен-Калела, обратились к созданию домотканых ковров.

Luontoyrittäjäyys – предпринимательство в сфере природопользования. Существуют такие виды деятельности, как добыча полезных ископаемых, использование водных ресурсов, сбор лекарственных растений, рыболовство, добыча объектов животного мира, ремесленные промыслы и туризм.

Eminenssi – высокопреосвященство

harmaa eminenssi серый кардинал; так называют влиятельных людей (особенно в политике), действующих негласно и обычно не занимающих формальных должностей с такими полномочиями.

Sanasto

alakulttuuri	субкультура, сфера культуры внутри господствующей культуры со своими ценностными установками
arki	будни
eriytyä	дифференцироваться, разделяться
hahmottaa	воспринимать, постигать
keskittyä	сосредотачиваться, фокусироваться
kohdistua	быть направленным, быть адресованным
kokoelma	коллекция
kolkka	угол, окраина
kustantaja	издатель
laaja-alainen	широкий, многогранный, обширный
luontoyrittäjäyys	предпринимательство в области природопользования и охраны окружающей среды

miljö	среда, обстановка
ohella: Gen. + ohella	наряду с, вместе с, помимо
ostjakki	остяк, народы, проживающие в Сибири (ханты, кеты, юги и селькупы)
pariin	среди
pohtia	рассматривать, обдумывать
saada alku(nsa)	происходить, начать, приступать к
suuntautua	устремляться, обращаться к, быть направленным
syryjäni	зыряне, коми-зыряне, коренное население Коми, представители финно-угорского народа
taantuminen	упадок, регресс
taival	путь, расстояние
tarkastella	рассматривать
teollistuminen	индустриализация
tiedejulkaisu	научная публикация
tulos	результат, итог
tutkia	изучать, исследовать
uranuurtaja	первооткрыватель, новатор, первопроходец
urbaani	урбанизированный
uudistaja	новатор, реформатор
valistaa	воспитывать, давать образование
valloitus	завоевание, покорение, овладение
verkosto	сеть
viritä	завязаться, зародиться, развернуться
voguli	устаревшее название народа манси, проживающего в Ханты-Мансийском автономном округе.
votjakki	вотяк, удмурт
vuorovaikutus	взаимодействие
yleismaailmallinen	всеобщий, универсальный

Tehtävä 2*Vastaa kysymyksiin.*

1. Mitä kansatiede tutkii?
2. Miksi on tärkeää tietää ruoka- ja tapakulttuuria?
3. Mitkä kansat kuuluvat suomalais-ugrilaiseen kielikuntaan?
4. Mitä on näytteillä Suomen kansallismuseossa?
5. Mitä pelko virisi tutkijoiden keskuudessa 1960-luvulla?
6. Mikä uusi tieteenala syntyi yhteiskunnan teollistumisen jälkeen?
7. Mitä tutkii kaupunkikansatiede?
8. Mitä Axel Olai Heikel tutkii? Mitä tiedät Seurasaaresta?
9. Minkä panoksen Lönnrot teki kansatieteeseen?
10. Kerro Toivo Vuorelan ja Kustaa Vilkunan toiminnasta?

Tehtävä 3*Käännä venäjäksi.*

laaja-alainen ilmiö; esineellinen ympäristö; vuorovaikutussuhde; kansatieteen tutkimuskohteet; pienen kyläkaupan arjen muutokset; kulttuurien kohtaaminen; suomalaisen maaseudun elinkeinot; ympäri Suomea; kyläyhteisö; runonkeräysmatka.

Tehtävä 4*Suomenna ja keksi lauseet.*

Становиться знакомым; в течение многих лет; границы между странами открылись; промышленно развитое общество; сбор информации; фотографирование людей, работающих в разных профессиональных сферах; воспринимать мир; интересоваться поэзией; общие черты; единый эпос.

Tehtävä 5*Tee esitys venäläisen kansatieteen tärkeistä henkilöistä.***Tehtävä 6***Täydennä aukot laatikon sanoilla ja taivuta niitä oikeassa muodossa. Käännä venäjäksi.***Suomalais-ugrilaiset kielet ja niiden puhujat**

erittäin	uhanalaiset	kielellinen	väestöllinen	kannalta
nimittää	puhua	yhdistää	palautua	kantakieli
samalla tavoin	kielikunta	kahdenlaiset	omakieliset	esiintyä
erota	nämä kansat	lukumääräisesti	kaksi ryhmää	tasavallat

Suomalais-ugrilaisia ja samojedikieliä _____ uralilaisiksi kieliksi. Niitä _____ Pohjois-, Itä- ja Keski-Euroopassa sekä Siperiassa. Uralilaisen kielikunnan yli 20 eri kieltä _____ kielisukulaisuus, toisin sanoen ne _____ yhteiseen uralilaiseen _____, joka on ollut olemassa 6000 vuotta sitten. _____ Euroopassa yleisimmin tunnettuun indoeurooppalaiseen _____ kuuluvat kielet, esim. englanti ja ranska, palautuvat yhteiseen alkumuotoon.

Kulttuurisesti uralilaiset kansat _____ toisistaan huomattavasti. Merkittävä osa _____ asuu Venäjän federaatiossa niiden mukaan nimetyissä _____ ja piirikunnissa: Karjalan, Komin, Marin, Mordvan ja Udmurtian tasavalloissa sekä Hanti-Mansian, Jamalo-Nenetsian, Nenetsien, Permin Komin ja Taimyrin autonomisissa piirikunnissa. _____ suurimmat kansat asuvat Suomen, Viron ja Unkarin itsenäisissä tasavalloissa. Uralilaiset kielet jaetaan _____: suomalais-ugrilaisiin kieliin ja samojedikieliin.

Suomalais-ugrilaisten kielten puhujista käytetään _____ nimityksiä, vanhoja ja uusia kansannimiä. Uudet nimitykset (esim. mari) ovat _____ ja kansojen omakseen tuntemia. Vanhat nimitykset (esim. tsheremissi) _____ edelleen etenkin vanhoissa lähteissä ja tieteellisissä yhteyksissä.

Suomalais-ugrilaiset kansat voidaan jakaa kansallisten kielten ja identiteetin _____ neljään eri ryhmään: 1) kansat, joilla ei ole näköpiirissä _____ eikä _____ uhkaa (unkarilaiset, suomalaiset, virolaiset) 2) kansat, jotka ovat mahdollisesti _____ (mordvalaiset, marit, komit, udmurtit) 3) uhanalaiset kansat (hantit, mansit, nenetsit, karjalaiset, vepsäläiset) 4) _____ uhanalaiset kansat (liiviläiset, vatjalaiset, inkeroiset, useimmat samojedi- ja saamelaiskansat).

Tehtävä 7

Etsi tietoa suomalais-ugrilaisista kansoista, niiden lukumäärästä ja asuinpaikasta:

- a) suomalaisista,
- b) unkarilaisista,
- c) saamelaisista,
- d) permiläisistä,
- e) samojedeista.

Tehtävä 8*Suomenna.***Финно-угорское общество**

Финно-угорское общество было основано в 1883 году. Инициаторами его создания были ученые О. Доннер, И. Аспелин, А. Алквист, собиратель карело-финского эпоса «Калевала» Э. Леннрот, поэт Топелиус и другие представители финской интеллигенции. Основная цель общества – развитие знаний о финно-угорских народах, изучение их языков, истории, культуры и быта. Общество организует научные экспедиции. Ежегодное собрание проводится в день рождения М. Кастрена 2 декабря. В настоящее время основной областью деятельности общества является издательская: общество публикует несколько научных изданий.

Общество владеет большим научным архивом, который был передан в Национальный архив. Архив исследований состоит из материалов по языкам и этнографии финно-угорских народов.

Tehtävä 9*Käännä venäjäksi.***Etnografian uranuurtaja Matthias
Alexander Castrén**

Matthias Alexander Castrén (1813–1852) oli Helsingin yliopiston ensimmäinen suomen kielen professori ja uralilaisten kielten tutkimuksen ja etnografian uranuurtaja. Castrénin tutkimukset loivat pohjaa muun muassa fennougriстикalle ja etnolingvistikalle. Hän teki kaksi matkaa Siperiaan, jossa tutki useita alueen kieliä. Hän työsti lopulta peräti 14 siperialaisen kielen kieliopit. Castrén keräsi matkoiltaan myös laajan kansatieteellisen ja arkeologisen kokoelman. Ennen Siperian-matkojaan hän oli tutkinut saamelaisia ja runonlauluperinnettä.

Kulttuurijärjestö M. A. Castrénin seura on nimetty Castrénin mukaan. Seura pyrkii luomaan yhteyksiä ja edistämään vuorovaikutusta Suomen ja Venäjän uralilaisia kieliä puhuvien kansojen välillä, tekemään niiden kulttuuria tunnetuksi Suomessa sekä tukemaan kansojen kulttuuripyrkimyksiä ja kielen käyttöä.

*(muokattu: Hartwig, G. (Georg). "The polar world: a popular description of man and nature in the Arctic and Antarctic regions of the globe".
Löfgrens, Green and Co; Chapter XIII, p. 168)*

Tehtävä 10

Täydennä aukot laatikon sanoilla ja taivuta niitä oikeassa muodossa. Käännä venäjäksi.

monikerroksinen	keskuslämmitetty	kehittely	vaikutus	asut
työnäytökset	arkinen	jäljitellä	kansallispuku	riihivaatteet
riento	koruton	vanhoillinen	pitää	kulkea
toimeentuleva	olla erikseen	kirkkovaate	omaksua	vaatetus
uusinto	kansanpuku	se	museot	syрjäytyä
erilainen	ne	kotitekoinen	vaateparsi	talonpoikaisväestö

Kansanpuku

Kansanpuku on suomalaisella _____ ollut 1800-luvulle asti perinteinen _____. Kansanpuvut olivat pääasiassa _____. _____ on aina nähtävissä alueellisia ja paikallisia erityispiirteitä. Muilla kansoilla kansanpukujen historia voi olla hyvinkin _____.

Perinteiset suomalaiset kansanpuvut _____ vähitellen 1800-luvun lopulla tehdasvalmisteisten kankaiden saatavuuden parantuessa ja hinnan laskiessa. Kansanomainen puku seurasi _____ rahvaan pukeutumisessa. _____ ei näkynyt paikallisia piirteitä. _____ kootut kansanpuvut antoivat 1880-luvulla virikkeitä niiden _____ eli kansallispukujen valmistamisen alkamiselle.

Suomalainen kansanpuku erosi selvästi kaupunkien porvariston ja herrasväen _____. Säätyläisten vaatetuksesta kuitenkin _____ piirteitä myös kansan juhlapukuihin. Hyvin _____ maalaisväestöllä _____ kirkko-, pyhä- ja arkivaatteet. _____ tarkoitettiin juhlavaatteita. Ne olivat arvokkaat ja _____ usein perintönä sukupolvelta toiselle. Pyhävaatteita _____ pyhäpäivinä kodin piirissä. Nuoriso käytti pyhävaatteita lauantai-iltaisain omissa _____. Arkivaatteet olivat tyypillisesti _____ ja _____. Kuluneimpia arkivaatteita käytettiin _____ eli riihessä työskennellessä.

Nykyajan suomalainen kansanpuku on _____ rinnalle 1900-luvulla syntynyt asu, joka _____ rahvaan arkipukeutumista 1700-1800-luvuilla. Kansanpuvut tehdään tietien tahtoen _____ näköisiksi, jotta ne sopivat esimerkiksi _____ ja näytelmien

_____. Kansanpukujen _____ voi näkyä poliittista _____ elitistisinä pidettyjen Suomen Käsityön Ystävien ja Kansallispukuneuvoston valtaa vastaan. Kansanpuku on myös päällä miellyttävämpi, kevyempi ja sopii paremmin nykyajan _____ tiloihin kuin _____ kansallispuku.

Kansanpukuja ovat muun muassa karjalaisten feresi ja Pohjanmaalla yleinen körttipuku.

Selityksiä

Комментарий

Feresi – прямой сарафан, который карельские женщины носили в XIX веке. С сарафаном одевались рубаха и передник. Обычно сарафан был красного цвета. Сарафаны различались по тканям и покрою. Различные передники (по цвету и с использованием кружев) позволяли варьировать стиль одежды.

Körttipuku – одежда кэртвов (пиетистов на севере и востоке Финляндии). Костюм являлся религиозным. Сторонники религиозного костюма особо подчеркивали его кустарное производство, что в соответствии с представлениями времени гарантировало нравственную безупречность владельцев костюма и сохраняло исконный прилежный характер народа.

Tehtävä 11

Avaa sulut ja käännä venäjäksi.

Kansallispuku

Kansallispuku on kokonaisuus, _____ (joka) kuuluvat tietyt _____ (puku) osat, päähineet, kengät ja korut. Kansallispuku on _____ (juhlatilaisuudet) käytettävä kansanpuku tai ____ (se) mukaelma. Paitsi juhlapukuna, _____ (kansallispuku) käytetään esimerkiksi kansantanssi- ja kansanmusiikkiryhmien _____ (esiintymisasut).

Suomessa naisjärjestöt _____ (tehdä) vuonna 1885 ensimmäiset kansallispuvut, jotka _____ (esitellä) julkisesti Venäjän keisarinna vierailun yhteydessä.

Uusia pukumalleja _____ (suunnitella) nykyään pitkälti _____ (historialliset näytteet) pohjalta sekä tutkitun yleisen tietämyksen _____ (peruste). Eri _____ (ajat) valmistetut kansallispuvut kuitenkin kantavat sen ajan _____ (muoti) ja

_____ (käsitukset) mukanaan: esimerkiksi 70-luvulla valmistettujen pukujen hameet ovat _____ (lyhyempi).

Kansallispuku sopii _____ (kaikki juhlatilaisuudet), kuten perhe-, koulu-, kotiseutu- ja perinnejuhliin, ___ (se) voi käyttää _____ (vuotuisjuhlat) kuten jouluna ja juhannuksena sekä _____ (erilaiset järjestöt) ja _____ (yhteisöt) juhlavissa tapahtumissa, joissa kansallispuku voi olla myös _____ (tarjoilijat) asuna, kirkkotilaisuuksissa, ylioppilasjuhlan _____ (puku), _____ (vihkipuku) ja muun muassa kuorojen, kansantanssi- ja pelimanniryhmien _____ (esiintymisasu).

Itsenäisyyspäivän _____ (vastaanotto) kansallispuku on paras mahdollinen juhla-asu. Kansallispuku on sekä _____ (pukeutumisetiketti) mukainen että Suomen _____ (kansallinen identiteetti) korostava.

Tehtävä 12

Tee esitys vepsäläisten ja saamelaisten kansan- ja kansallispuvusta.

VÄHÄN KIELIOPPIA

Pikkusanat

В финском языке к так называемым «коротким словам» относятся наречия и союзы. Они используются в следующих ситуациях:

1. для объяснения ситуации

koska потому что

siitä syystä по той причине

siksi поэтому, потому

Sovin hyvin oppaan työhön, *koska* olen luonteeltani ystävällinen ja tiedonhaluinen.

Работа гида мне подходит, потому что по характеру я дружелюбный и любознательный.

Maija on hyvin kunnianhimoinen, ja *siksi* / *siitä syystä* on sopiva johtajaksi.

Майя очень амбициозный человек, и, потому, подходит для работы руководителем.

vaikka хотя, хоть
silti/siitä huolimatta несмотря на

Hän on reipas, *vaikka* onkin vanha.

Он бодр, *хоть* и стар.

Lähden *vaikka* heti.

Пойду *хоть* сейчас.

Olen kiinnostunut työstä *siitä huolimatta*, että kolmivuorotyö on raskasta.

Я заинтересован в этой работе, хотя работать в три смены очень тяжело.

mutta но, зато

kuitenkin все-таки, все же, однако

Minulla ei ole oppaan koulutusta, *mutta* minulla on palvelualan koulutus, josta tulee hyötyä kaikissa asiakaspalvelutehtävissä.

У меня нет образования гида, *zato* есть образование в сфере оказания услуг, которое пригодится в работе с клиентом.

Vaikka suomi ei ole äidinkieleni, osaan sitä *kuitenkin* erittäin hyvin.

Хотя финский не является моим родным языком, *однако* владею им очень хорошо.

2. для указания времени, количества

harvoin мало, редко

Minä käyn *harvoin* teatterissa, ehkä kerran puolessa vuodessa.

Я *мало/редко* бываю в театре, может раз в полгода.

vasta только, лишь (в утвердительных конструкциях)

Tulen *vasta* ensi viikolla.

Я приду *только/лишь* на следующей неделе.

Tämä on *vasta* alkua.

Это *только / лишь* начало.

ei koskaan никогда, когда-нибудь, когда-либо

Oletteko *koskaan* asunut siellä?

Вы *когда-нибудь* там жили?

En lähde sinne *koskaan*.
Я *никогда* не поеду туда.

vielä еще

En ole vielä valmis.
Я *еще* не готов.

Hän on *vielä* liian nuori.
Он еще слишком молод.

joskus когда-нибудь, когда-то, иногда

Yleensä olen lomalla kesämökillä Pietarin lähellä, *joskus* lähden Karjalaan.

Обычно я отпуск провожу на даче недалеко от Петербурга, *иногда* езжу в Карелию.

aina всегда

Olen *aina* viihtynyt maalla.
Мне всегда нравилось в деревне.

Aina tässä jotain keksitään.
Что-нибудь *обязательно* придумаем.

kerran раз, однажды

Näin *kerran* hänet Matin kanssa.
Я видел его *раз/ как-то /однажды* с Матти.

jo уже

Hän tuli *jo*.
Он пришел *уже*.

Kello on *jo* viisi.
Уже пять часов.

3. для выражения несогласия, сомнения

tika якобы, мол, будто бы, дескать

Kerrotaan, että hän *tika* olisi palannut.
Говорят, что *якобы/ будто бы* он уже вернулся.

Minäkö *tika* sairas!
Говорят, *дескать* я больной.

ehkä может быть, возможно, вероятно

Ehkä minä tulen.

Может быть, я приду.

Ehkä olet oikeassa.

Пожалуй, ты прав.

kai наверно, пожалуй

Kai hän tulee?

Он *ведь* придет?

Pitää *kai* lähteä.

Пожалуй, надо идти.

tuskin едва ли, вряд ли, навряд ли

Tuskin he siihen suostuvat.

Едва ли они на это согласятся.

Tehtävä 13

Valitse oikea sana.

harvoin ♦ ei koskaan ♦ vielä ♦ vasta ♦ jo ♦ usein ♦ joskus
♦ aina ♦ kerran ♦ tuskin ♦ muka ♦ kai

1. Kuinka _____ te lämmitätte saunan?
2. Aiotko sinä _____ tuoda takaisin sitä kirjaa, joka sinä lainasit minulta?
3. Hän sanoi, että hän oli _____ kuullut mitään niin tyhmää.
4. Minä olen _____ halunnut käydä Australiassa.
5. _____ meidän on vähän vaikea ymmärtää sinua.
6. Ei _____ hän kauan ole poissa.
7. Pekka väittää, ettei hän _____ tiennyt.
8. Yrjö ei ole maksanut vuokraa kahteen kuukauteen, ei ole _____ rahaa.
9. Hän sanoi, että minä _____ muka olin luvannut viedä kirjeen postiin.
10. Leena ei ole kotona. Hän on _____ koulussa.
11. Äidillä on pitkä työpäivä. Hän tulee kotiin _____ kello 21.00.
12. Jenni on tunnollinen. Jenni myöhästyy _____ työstä.
13. Kaisa on huolimaton. Kaisa myöhästyy _____ työstä.

14. Eero inhoaa kylmää vettä. Hän _____ ui avannossa.
15. Yleensä käyn pienessä lähikaupassa, mutta _____ menen isoon markettiin.
16. Otatko _____ kahvia?
17. Onko ruoka valmista? – Ei _____.
18. Minä syön _____ aamulla puuroa.
19. Minä en _____ muista sinun puhelinnumeroasi. Minun täytyy _____ katsoa se luettelosta.
20. Kesällä menen _____ pyörällä työhön. Vain sateella käytän bussia.
21. Hän huomasi minut _____ kaukaa.
22. Hän _____ pääsee kävelemään.

Tehtävä 14

Valitse oikea sana.

*ei ikinä ♦ edes ♦ ehkä ♦ aina ♦ jo ♦ mutta ♦ vaikka
♦ koska ♦ siksi ♦ silti ♦ kuitenkin ♦ kuten*

1. Viikonloppuna minä _____ nukun pitkään.
2. Leena on epäkohtelias. Hän ei _____ pyydä anteeksi.
3. Päivi _____ ole matkustanut ulkomaille.
4. Taru on kiire lääkäriin. Hän lähtee pois työstä _____ puoli kolme.
5. En tiedä, koska minä menen kauppaan. Minä menen kauppaan _____ tunnin kuluttua.
6. _____ Larsilla on korkeakoulututkinto ja hän on valmistunut lakimieheksi, hänen on vaikeaa löytää oman alan työtä Ruotsissa, _____ hänen tutkintonsa ei ole riittävän samanlainen kuin vastaava ruotsalainen tutkinto.
7. Jose on _____ hyvin motivoinut etsimään jotain sellaista työtä, jossa hän voi _____ hyödyntää koulutustaan ja ammattitaitoaan.
8. Hän ei voi toimia oikeussalissa asianajajana, _____ hän voi tehdä esimerkiksi avustavia tehtäviä asianajotoimistossa.
9. Hän on opiskellut kauan ja pitää työstään, ja haluaa _____ pysyä alalla.
10. Täällä on mukavaa _____ aina.
11. Lomaile _____ kuninkaalliset.

Tehtävä 15

Kirjoita omia lauseita siitä, millaista työtä toivoisit ja miksi. Käytä pikkusanoja:

*koska ♦ siitä syystä ♦ siksi ♦ vaikka ♦ silti/siitä huolimatta
♦ mutta ♦ kuitenkin*

Malli: Haluaisin työskennellä ihmisten kanssa, *koska* olen hyvin sosiaalinen.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____

Tehtävä 1*Lue teksti ja laadi avainsanaluettelo.*

Suomen kansa voi tarkoittaa seuraavia asioita: Suomen väestö sekä suomalaiset, suomen kieltä puhuva suomalais-ugrilainen kansa

Suomen väestö koostuu Suomen asukkaista, joiden määrä, eli Suomen väkiluku 31. joulukuuta 2017 oli 5 513 130 henkeä. Suomi on yksi Euroopan harvimmin asutuista maista; väestötiheys on suhteellisen alhainen, noin 18 ihmistä neliökilometrillä. Väestö on jakaantunut maantieteellisesti hyvin epätasaisesti – suurin osa suomalaisista elää rannikon tuntumassa, maan etelä- ja lounaisosissa. Yli miljoona asuu pääkaupunkiseudulla. Lapissa asuu vain kaksi ihmistä neliökilometrillä. Suomi on uskonnon ja äidinkielen suhteen varsin homogeeninen maa, 88,0 prosenttia suomalaisista on suomenkielisiä ja 70,9 prosenttia kuuluu evankelisluterilaiseen kirkkoon. Suurimman kielivähemmistön muodostavat suomenruotsalaiset, joita asuu etenkin Uudellamaalla ja Pohjanmaan rannikolla.

Suomessa on yhdeksän yli sadantuhannen asukkaan kaupunkia. Viidestä yli 200 000 asukkaan kaupungista kolme, Helsinki, Espoo ja Vantaa, muodostavat noin miljoonan asukkaan pääkaupunkiseudun.

Suomen kansalliskieliä ovat suomi ja ruotsi. Saamenkielisillä on oikeus käyttää saamen kieltä tuomioistuimissa sekä asioidessaan saamelaisalueen viranomaisten ja eräiden valtion viranomaisten kanssa. Suomen kielilain mukaan kunnat voivat olla yksi- tai kaksikielisiä – määritelmä riippuu kielten puhujamääristä kunnassa. Useimmat kunnat ovat suomenkielisiä. Ahvenanmaan itsehallintolain mukaan kaikki ahvenanmaalaiset kunnat ovat ruotsinkielisiä, vaikka Ahvenanmaalla asuvista äidinkieleltään suomenkielisiä on vajaat viisi prosenttia

Suomen väestö äidinkielittäin on:

Kieli	Väestöosuus
Suomi	88,0 %
ruotsi	5,2 %
venäjä	1,40 %
saame	0,04 %
muut	5,4 %

Suomenkieliset: Suomessa puhuttava suomi jakautuu useisiin murteisiin. Niiden pääryhmät ovat itä- ja länsimurteet. Ne voi erottaa toisistaan kirjakielen *d:n* avulla: länsimurteissa sen korvaa *r* tai *l*.

Suomenruotsalaiset: Suurin osa Suomen ruotsinkielisistä asuu Uudellamaalla ja Pohjanmaan rannikolla, Ahvenanmaalla sekä Varsinais-Suomessa.

Muut viralliset kielivähemmistöt: Suomen laissa mainitut kielivähemmistöt ovat suomenruotsalaisten lisäksi *saamelaiset*, *romanit* ja *viittomakieliset*. Romanien lukumäärää ei voi arvioida kielitiedoista, koska useimpien romanien äidinkieleksi on merkitty suomi tai ruotsi.

Saamelaiset ovat Euroopan Unionin alueella asuva ainoa alkuperäiskansaksi tunnustettu kansa. Saamelaiset asuvat neljän valtion alueella: Suomessa, Norjassa, Ruotsissa ja Venäjällä. Itse Saamenmaa ulottuu Keski-Norjasta ja -Ruotsista, ja aina pohjoisimmasta Suomesta Kuolan niemimaalle. Saamelaisia on hieman laskutavasta riippuen eri määrä, mutta Suomen saamelaiskäräjien mukaan saamelaisia on noin 60 000. Suurin osa saamelaisista asuu Norjassa.

Venäjänkieliset: Venäjänkielisistä erotetaan joskus omaksi ryhmäkseen ”vanhavenäläiset”, eli niiden venäläissukujen edustajat, jotka ovat asuneet Suomessa useiden sukupolvien ajan. Suomen Venäjänkielisten Yhdistysten Liitto on kritisoinut jakoa ”vanhavenäläisiin” ja ”uusvenäläisiin” perusteettomana ja harhaanjohtavana, sillä näillä käsitteillä ei ole selkeitä määritelmiä. Uudenmaan, Varsinais-Suomen, Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Ahvenanmaan maakunnissa ruotsinkielisiä oli enemmän kuin venäjänkielisiä. Muissa maakunnissa asui enemmän venäjän- kuin ruotsinkielisiä.

Väestön kehitys

Keskiajalla väestö kasvoi ja ensimmäiset kaupungit syntyivät etelän rannikkoseuduille. 1500-luvun lopulla Suomen alueella eli arvioiden mukaan noin 300 000–350 000 ihmistä. 1770-luvulla asukasluku oli 580 000 ja vuonna 1810 runsaat 860 000 henkeä. Kaupungeissa asui heistä 48 000, aatelistoon kuului 2 500 ja papistoon noin 5 000 henkeä. Nopeasti kasvavaan aatellittomaan säätyläisväestöön kuului virkamiehiä, maanmittareita ja tilanomistajia – heitä oli yhteensä 15 000 henkeä. Talonpoikaistaloja oli runsaat 58 000 ja torppia 24 000. Itselliset ja muut tilattomat muodostivat noin 19 000 hengen ryhmän.

1800-luvulla väestö alkoi kasvaa ennennäkemättömän voimakkaasti, mutta toisaalta väestönkasvua hillitsivät tartuntataudit, kuten kolera, 1860-luvun katovuodet ja 1900-luvulle siirryttäessä myös siirtolaisuus. Suurin väestötappiovuosi oli vuosi 1868, jolloin väestö väheni 96 000 henkilöllä nälänhädän takia. Viimeisimmät väestötappiovuodet ovat olleet 1969 ja 1970, jolloin suomalaisia muutti joukoittain Ruotsiin.

Muiden teollisuusmaiden tavoin syntyvyys ja kuolleisuus kääntyivät laskuun 1900-luvun puolivälin jälkeen, mikä on johtanut väestön nopeaan ikääntymiseen. Maahanmuuttajien osuus väestöstä on Suomessa EU-maiden pienimpiä, vaikka se onkin noussut merkittävästi viimeisen 20 vuoden aikana. Vain noin kaksi prosenttia maassa asuvista ihmisistä on muiden maiden kansalaisia. Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan Suomen väkiluku kasvaa melko voimakkaasti vuoteen 2030 saakka, jonka jälkeen vuotuinen kuolleiden määrä ylittää syntyneiden määrän.

Viimeisen sadan vuoden aikana noin miljoona suomalaista on muuttanut ulkomaille. Yhdysvaltoihin lähdettiin jo 1600-luvulla, myöhemmin houkuttelivat myös Kanada, Australia, Venäjä, Ruotsi ja Norja. Ruotsiin lähdettiin parempipalkkaisein töihin etenkin 1960- ja 1970-luvuilla. Vasta 1980-luvulta alkaen Suomeen on muuttanut enemmän ihmisiä kuin Suomesta pois.

Uskonnot

Suomalaisista kuului evankelisluterilaiseen kirkkoon 70,9 % vuonna 2017. Ortodokseja oli 1,1 %. Luterilaisten määrä on laskenut kasvavalla vauhdilla: vuonna 1900 luterilaisia oli 98 %, vuonna 1950 95 % ja vuonna 2000 85 %. Ortodoksien osuus on pysynyt samana 1990-luvulta asti. Kirkkoon kuuluvista suomalaisista kuusi prosenttia käy kirkossa vähintään kerran kuukaudessa. Kirkossa käyminen on vähentynyt 2000-luvulla.

Kolmanneksi suurin uskonnollinen ryhmä on helluntaiherätys, johon kuuluu noin 50 000 jäsentä ja joka on siten Suomen vapaakristillisistä yhteisöistä suurin. Perinteisesti Suomen helluntaiherätys on toiminut yhdistyspohjaisena, eikä siksi näy uskonnollisten yhdyskuntien jäsenmääriä vertailevissa tilastoissa. Vuonna 2002 helluntailaisille rekisteröitiin uskonnollinen yhdyskunta, Suomen Helluntaikirkko, mutta siihen kuuluu edelleen vain vähemmistö helluntailaisista.

Kansanterveys

Suomessa kroonisiksi kansantaudeiksi katsotaan sydän- ja verisuonitaudit, diabetes, astma ja allergia, krooniset keuhkosairaudet,

syöpäsairaudet, muistisairaudet, tuki- ja liikuntaelimestön sairaudet ja mielenterveyden ongelmat.

Miesten elinajanodote on edelleen lyhyempi kuin EU-maissa keskimäärin mutta naisten on lähellä EU:n keskiarvoa. Suomalaisten miesten ylikuolleisuus johtuu suurelta osin verenkiertoelinten sairauksista ja väkivaltaisista syistä. Verenkiertoelinten sairauksien vähenemisestä huolimatta miesten kuolleisuus niihin on EU:n suurin. Miesten ja naisten välinen kuolleisuusero on Suomessa suuri verrattuna useimpiin muihin läntisen Euroopan maihin.

Sanasto

alhainen	низкий
elinajanodote	вероятная продолжительность жизни
ennennäkemätön	беспрецедентный
epätasaisesti	неровно
harhaanjohtava	вводящий в заблуждение
helluntaiherätys	пятидесятническое движение
hillitä	сдерживать, обуздывать
ikääntyminen	старение
itsellinen	свободный работник
katovuosi	неурожайный год
kielivähemmistö	языковое меньшинство
käräjä	судья суда первой инстанции
maanmittari	землемер, геодезист
murre	диалект
määritelmä	определение
nälänhätä	голод
romani	цыган, цыганский
siirtolaisuus	эмиграция, переселение
sääty	сословие
tartuntatauti	инфекционное заболевание
tilanomistaja	владелец, помещик
tuomioistuin	суд

uskonto	религия
verenkiertoelin	орган кровообращения
verisuoni	кровеносный сосуд
viittomakieli	язык жестов
vuotuinen	годовой
väestötiheys	плотность населения

Tehtävä 2

Vastaa kysymyksiin.

1. Mitä tarkoittaa *Suomen kansa*-käsite?
2. Kuinka tiheästi Suomi on asuttu?
3. Minkä suhteen Suomi on homogeeninen maa?
4. Miten Suomen väestö jakautuu maantieteellisesti?
5. Mitkä kielivähemmistöt asuvat Suomessa?
6. Mitä viittomakieliset käyttävät kommunikoinnissaan?
7. Missä saamelaiset asuvat?
8. Missä Suomen maakunnissa ruotsin- ja venäjänkieliset asuvat?
9. Mitä tiedät suomenruotsalaisista?
10. Miksi on vaikea arvioida romaanien lukumäärä?
11. Mistä riippuu määritelmä kunnan yksi-tai kaksikielisyydestä?
12. Miten väestön kehitys on tapahtunut Suomessa?
13. Mitkä uskonnolliset ryhmät asuvat Suomessa?
14. Mitkä ovat Suomen kansantaudit?

Tehtävä 3

Käännä venäjäksi.

yksi Euroopan harvimmin asutuista maista; jakaantua maantieteellisesti hyvin epätasaisesti; Suomen kielilain mukaan; Ahvenanmaan itsehallintolaki; jakautua murteisiin; ainoa alkuperäiskansaksi tunnustettu kansa; arvioiden mukaan.

Tehtävä 4

Suomenna ja keksi lauseet.

Быстро растущее население; третий по величине; быстрое старение населения; устраиваться на более высоко оплачиваемую работу; уезжать за границу; согласно прогнозам Статистического центра; принадлежать церкви; ходить в церковь; прогнозируемая продолжительность жизни мужчин; несмотря на снижение уровня заболеваний.

Tehtävä 5

Täytä aukot laatikon sanoilla oikeassa muodossa ja sanaliitoilla:

petopoliitiikka	myös	toimenpide	mediahuomio
kilpailu	osittain	peruspilari	kannattavuus
tukea	poronhoito	valmisruoka-aika	yhä
mieltää	vaikka	yksi esimerkki	estää
kuitenkin	kuten	huolimatta siitä	julkinen

Tiedot saamelaisista

Saamelaisen kulttuurin perinteet ja tavat ovat toistaiseksi säilyneet melko hyvin _____, että Suomen valtion assimilaatio-politiikalla pyrittiin historiassa _____ saamen kielen puhuminen _____ paikoilla. _____ kulttuurin säilymisestä voidaan mainita perinneruokien säilyminen myös nykypäivän _____. _____ ostetun ruoan osuus on saamelaistenkin ruokapöydässä kasvanut, niin terveelliset perinteiset ruoat, _____ kalat, poronliha, marjat ja niiden perinteiset valmistustavat ovat _____ tärkeässä asemassa saamelaiskulttuurissa.

Saamelaisten perinteisiksi elinkeinoiksi _____ yleensä poronhoito, kalastus, metsästys ja käsityöt. _____ pidetään usein ”saamelaisimpana” elinkeinona. Onkin totta, että porot ovat olleet hyvin pitkään yksi tärkeimmistä saamelaisten talouden _____. Nykyään poronhoidosta pääelantonsa saavien saamelaisten osuus on _____ laskenut huomattavasti, _____ siksi, että poronhoidon _____ nykyaikana on laskenut ja elinkeinoa ei ole onnistuttu _____ sen vaatimilla _____. Erityisesti suuret ja paljon _____ saavat miljoonien eurojen kaivoshankkeet _____ hyvin usein perinteisen poronhoidon kanssa. _____ Suomen ajama _____ huonontaa porotalouden kannattavuutta radikaalisti.

Tehtävä 6

Etsi sanajonosta lause. Kirjoita lause.

1. Suomi Suomessa puhuvat puhutaan kolme kolmea saamenkieli saamenkieltä. (4 sanaa)

.....

2. Suomessa Suomen saamelaisalueen saamelaisalueella lapset lapsilla ja nuoret nuorilla ovat on oikeudet oikeus saada ottaa englanninkielistä saamenkielistä jatko-opetusta perusopetusta. (10 sanaa)

.....
.....

3. saamen kielet kieliä kuulostaa kuulee ja katsoo näkee kuitenkin myös elokuvissa tiedotusvälineissä. (7 sanaa)

.....
.....

Tehtävä 7

Avaa sulut ja käännä venäjäksi.

Suomen romanit

Suomen romanit ovat suomalainen kielellinen ja kulttuurinen vähemmistö, joka _____ (asua) Suomessa yli viisisataa vuotta. Suomessa _____ (romanit) arvioidaan olevan noin 10 000. Lisäksi Ruotsissa asuu noin 3 000 _____ (suomalainen romani).

Romanit _____ (tulla) Suomeen noin 500 vuotta sitten pääasiassa _____ (länsi) Ruotsin kautta. Romaneja _____ (vieroksua) heti alusta pitäen. Suomi oli tällöin osa _____ (Ruotsi), ja romaneja _____ (suunnitella) vuoroin karkotettavaksi Ruotsista Suomeen ja vuoroin Suomesta Ruotsiin. Ruotsin valtakunnassa _____ (antaa) 24. marraskuuta 1637 niin sanottu hirttolaki, jossa kaikki romanit määrättiin _____ (poistua) maasta vuoden ja yhden päivän kuluessa. Määräajan umpeutumisen jälkeen maassa tavatut romanimiehet sai hirttää ilman _____ (oikeudenkäynti) ja naiset ja lapset ajaa valtakunnan _____ (raja) yli. Lain mahdollistama teloitus ilman oikeudenkäyntiä oli _____ (ristiriita) Ruotsissa jo tuolloin vallinneiden oikeusvaltion _____ (periaatteet) kanssa, eikä sitä tai ilmeisesti kyseistä lakia muutenkaan sovellettu koskaan _____ (käytäntö). Laki oli voimassa _____ (vuosi) 1748 saakka. Romaneilta _____ (kieltää) kaikki kirkolliset toimitukset sekä sairaanhoito.

Suomessa vuoden 1852 irtolaislaki määritteli romanit _____ (irtolaiset). _____ _____ (Yleinen työ) kelpaamattomat miehet tuli lähettää _____ (linnoitukset) ja naiset _____

(kehruhuoneet). 1800-luvulla romanien _____ (heikko asema) alettiin _____ (kiinnittää) huomiota. Suomen itsenäistyttyä romanit saivat kaikki _____ (samat oikeudet) kuin muutkin Suomen kansalaiset.

Tehtävä 8

Lue sademetsästä kertova teksti. Käännä venäjäksi.

Amazonin sademetsässä

Sademetsä on saanut nimensä siitä, että siellä sataa lähes joka päivä. Sademetsässä on aina kostea ja kuuma ilma. Sademetsässä kasvaa valtavasti vanhoja korkeita puita. Puiden latvat ovat niin tuuheita, että auringon valon on vaikea päästä maahan asti. Siksi sademetsässä on päivälläkin hämärää. Sademetsässä näyttää siltä, kuin puiden välissä roikkuisi köysiä. Nuo köydet ovat kuitenkin kasveja. Ne ovat liaanejaa. Sademetsässä on paljon hyönteisiä. Siellä on myös käärmeitä ja sammakoita sekä muita pieniä eläimiä, jotka syövät hyönteisiä ja puista pudonneita lehtiä ja hedelmiä. Sademetsässä voi nähdä isojakin eläimiä kuten jaguaarin, laiskiaisen tai muurahaiskarhun. Sademetsässä on myös monenlaisia apinoita.

Sademetsässä on harvoin hiljaista. Metsässä kuuluu koko ajan tuhansien lintujen ääniä. Aamuisin ja iltaisin ei voi olla kuulematta mölyapinoitten meteliä. Myös yöllä kuulee kaiken aikaa eläinten ääniä. Monet sademetsän eläimet nimittäin lähtevät etsimään ravintoa öisin.

Tehtävä 9

Vastaa kysymyksiin.

1. Mikä on liaani?
2. Mistä sademetsä on saanut nimensä?
3. Mitä isoja eläimiä sademetsässä voi nähdä?
4. Miksi sademetsässä ei ole yöllä hiljaista?
5. Miksi sademetsässä on hämärää päivälläkin?

Tehtävä 10

Mikä sana ei kuulu joukkoon?

Mukava – kiva – ihana – vaalea
Töminä – kumina – kopina – supina
Kadota – löytyä – häipyä – hävitä
Juosta – pinkoa – kävellä – hölkätä
Ruveta – alkaa – lopettaa – ryhtyä

Pelästyä – säikähtää – ihastua – kauhistua
Puikahtaa – pujahtaa – livahtaa – laihduttaa

Tehtävä 11

Mikä voi olla auki tai kiinni? (14)

kynä	ovi	avain	kirja	paperi	purkki
kassi	ikkuna	takki	hattu	reppu	laatikko
sukka	silmä	kaula	suu	kieli	kynsi
kauppa	kirjasto	koti	TV	tietokone	tuoli

Tehtävä 12

Suomenna.

Финляндию называют страной тысяч озер. Ее следовало бы называть страной тысяч лесов или страной миллионов деревьев. Основными являются хвойные леса. Она распространены на большей части территории страны. Безлесые просторы есть лишь в самых северных районах. Леса всегда были для финнов главным местом для добычи средств существования и строения жилищ. При первом знакомстве с Финляндией может показаться, что все финны высокорослые, светло-волосые викинги. Может показаться, что всех мужчин зовут Матти и что у всех финнов фамилия оканчивается на «нен». На самом деле в финляндцах смешались черты разных рас, а в язык содержит заимствования их других языков. Согласно исследованиям последнего времени, три четверти финляндцев имеет в далеком прошлом юго-западные корни, одна четвертая – восточные. Так что к скандинавским чертам примешиваются восточные. Среди финнов довольно много темноволосых и кареглазых. Сами финны считают, что они смешанных кровей.

(по Л. Сивукумпу. Знаете ли Вы это о Финляндии?)

Tehtävä 1

Lue teksti ja laadi avainsanaluettelo.

Yhteiskunnalliset liikkeet

Työväenkymsymyksen heräämisen aiheutti liberalismi, joka korosti yksilön vapautta taloudellisessa yritteliäisyydessä. Vapaan kilpailun vallitessa työläisellä oli lupa myydä työvoimaansa miten halusi. Hän ei ollut enää valtiovallan eikä tehtaanomistajan suoranainen välikappale kuten merkantilismin aikana. Liberalistinen järjestelmä pyrki kuitenkin suojelemaan omistajan laillisia oikeuksia ja vapautta menetellä omaisuudellaan haluamallaan tavalla. Työnantajalla oli siten puolestaan oikeus hankkia ja käyttää työvoimaa itselleen mahdollisimman edullisesti.

Työläisiä rasittavat yhä pitkät työpäivät sekä asunto- ja työskentelyolojen puutteellisuus. Yleisen mielialan kannalta oli haittana pysyvä työttömyyden pelko.

Suomessa tutustuivat sosialismin oppeihin ensimmäisinä sivistyneistön ja työnantajien piirit. Suomen työväenliikkeen alkuunpano tapahtui sosiaalipoliittisen katsomustavan omaksuneiden sivistyneiden toimesta. He toivoivat työläisten elinehtojen parantamisen tapahtuvan perinteellisesti patriarkallisella ja ennen kaikkea epäpoliittisella tavalla. Pienteollisuudenharjoittaja V.J. von Wright perusti 1884 Helsinkiin Suomen ensimmäinen työväenyhdistyksen. Tästä syystä Suomen työväenliikkeen ensimmäistä vaihetta kutsutaankin wrightiläiseksi työväenliikkeeksi. Se organisoi työväenyhdistysten toiminnan, kehitti niille johtajia ja kiinnitti yleistä huomiota parannusta vaativiin epäkohtiin.

Wrightiläinen työväenliike joutui vuosisadan vaihteessa luovuttamaan paikkansa sosialistiselle työväenliikkeelle. Syynä oli työväestön halu itse ajaa omaa asiaansa sekä sosiaalisten uudistusten hitaus. Luokkataisteluperiaate sopi lisäksi hyvin Suomen oloihin, joissa yhteiskunnallinen kahtiajakoisuus oikeutettuihin ja oikeudettomiin oli selvästi havaittavissa. Sosialismin käsitys työväestön johtavasta merkityksestä historian kulussa nosti alistetun luokan itsetuntoa. Tulevaisuuden kuva luokattomasta yhteiskunnasta,

jossa tasa-arvoisuus ja ikuinen rauha vallitsevat, tuli monelle työläiselle tavoiteltavaksi ihanteeksi.

Turussa 1899 pidetyssä kokouksessa perustettiin Suomen työväenpuolue. ”Sosialidemokraattinen puolue Suomessa” perustettiin Forssan kokouksessa 1903. Suomen sosialidemokraattisen puolueen ohjelman pääsisältö laadittiin Saksan ja Itävallan sosialistipuolueiden jyrkästi marxilaisten ohjelmien mukaisesti.

Ammatillinen työväenliike. Suomen teollistumisasteen alhaisuudesta johtui, että työväenliikkeen painopiste keskittyi poliittiselle eikä ammattiyhdistyslinjalle. Paikallisia ammattiyhdistyksiä oli perustettu jo 1880-luvulla valvomaan jäsentensä etuja työympäristössään. Koko maan käsittäviä ammattiliittoja syntyi jo seuraavalla kymmenluvulla. Vuonna 1907 perustettiin Suomen Ammattijärjestö (SAJ).

Sisällissota ja SAJ:n joutuminen kommunistien käsiin herättivät työnantajapiireissä epäluuloa ammatillisesta liikkeestä kohtaan. Ristiriidan seurauksena oli lopulta uuden ammatillisen keskusjärjestön, Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliiton (SAK) perustaminen sosiaalidemokraattien toimesta 1930. SAK pyrki toiminnassaan suuntautumaan länsimäis-demokraattisille linjoille ja hakeutui kosketuksiin pohjoismaisten ammattijärjestöjen kanssa. Työnantajat tunnustivat ammattijärjestöt tasaveroisiksi neuvottelukumppaneiksi. Työehtosopimukset otettiin käyttöön. Sopimukset solmitaan tavallisesti vuodeksi kerrallaan ja niissä päätetään sopimuksen piiriin kuuluvien työntekijöiden työpalkasta ja -ajasta sekä sosiaalisista eduista. Työsopimus merkitsee työrauhan vakiintumista. Inflaatiokehitys aiheuttaa kuitenkin palkankorotusvaatimuksia. Niiden tultua torjutuiksi syntyy lakkoliikkeitä. Joskus ne voivat olla luonteeltaan poliittisia.

Naisliikkeen synty. Kysymys naisen asemasta yhteiskunnassa heräsi 1800-luvun alkupuolen liberaalisen suuntauksen vaikutuksesta. Liberalismi korosti ihmisyksilön vapauden arvoa riippumatta asianomaisen yhteiskunnallisesta ja taloudellisesta asemasta sekä sukupuolesta. Ensimmäiset naisjärjestöt perustettiin Yhdysvalloissa 1840-luvulla. Sieltä naisliike levisi Eurooppaan. Pohjoismaissa eräät huomattavat kirjailijat, kuten Henrik Ibsen ja Fredrika Bremer, valaisivat naisten alistettua ja epäoikeudenmukaista asemaa 1800-luvun loppupuolen yhteiskunnassa. Heidän ajatuksiaan levisi myös Suomeen ja ne vaikuttivat mm. Minna Canthin tuotantoon. Suomen Naisyhdistys perustettiin 1884, ja sen näkyvimmäksi johtajaksi tuli Alexandra Gripenberg.

1860-luvulla naiset pääsivät toimimaan eri ammateissa. He saivat kunnallisen äänioikeuden. Vuonna 1878 saatettiin mies ja nainen perinnönjaossa yhtäläiseen asemaan. Naisliikkeen toimesta syntyivät Suomen ensimmäiset yhteiskoulut, joiden tarkoituksena oli totuttaa tulevat kansalaiset, miehet ja naiset, yhteistoimintaan tasa-arvoisuuden pohjalla. 1870-luvulla naiset saivat luvan suorittaa ylioppilastutkinnon. Suomen naiset ensimmäisinä Euroopassa saivat valtiollisen äänioikeuden. Laki naisen kelpoisuudesta valtion virkoihin (1926) poisti virkauralla vallinneet rajoitukset. Uusi avioliittolaki (1929) teki aviopuoliset keskenään oikeudellisesti yhdenvertaisiksi ja velvoitti heidät yhdessä toimimaan perheen hyväksi sekä hallitsemaan itsenäisesti kotiin tuomaansa omaisuutta.

Alkoholikysymys ja raittiusliike. Teollistumisen aiheuttama väkijuomien valmistuksen ja kulutuksen kasvu synnyttivät alkoholikysymyksen. Alkoholista koituvat yhteiskunnalliset haittatekijät, esim. köyhyyden ja rikollisuuden lisääntyminen. Väkijuomien väärinkäytön torjumiseksi kehittyi kautta maailman pääasiassa kaksi toimintasuuntaa: aatteellinen raittiusliike ja julkisen vallan harjoittama alkoholipolitiikka.

Raittiusliike levisi Yhdysvalloista Keski-Eurooppaan ja sieltä Suomeen. Suomen raittiusliikkeen ensimmäisiä toimintamuotoja olivat ns. kohtuuden ystävien seurat, joita perustettiin sivistyneistön keskuudessa. Elias Lönnrotin aloitteesta syntyi ensimmäinen seura Kajaaniin. Lisäksi laestaiolainen ja herätysliike kävivät kiivasta taistelua väkijuomien käyttöä vastaan. Raittiusliike on korostanut raittiuden merkitystä myönteisenä, yhteiskunnallisesti ja sivistyksellisesti rakentavana elämän muotona.

(muokattu Vehvilä S., M. J. Castren. Suomen historia)

Selityksiä

Комментарий

Виктор Юлиус фон Вригт (Райт в английском произношении) (Viktor Julius von Wright, 1856–1934) занимался производством мебели. Долгое время был председателем хельсинкского отделения Объединения ремесленников и промышленников. Вригта называют «отцом финских ремесленников». Его родственниками были известные художники Вильгельм и Магнус фон Вригт, авторы пейзажей, натюрмортов, научных иллюстраций и полотен на темы природы.

Минна Кант (1844–1897) – первая известная женщина-писательница в Финляндии, борец за женское равноправие. Она писала рассказы и повести, пьесы для Финского театра, а также пьесы на шведском языке для Шведского театра. Минна Кант – второй, после Алексиса Киви, великий финский драматург и прозаик.

Александра Грипенберг (1857–1913) – баронесса, финский политик, писательница, общественный деятель, самая известная финская феминистка своего времени. Грипенберг была представителем известного с XVII века дворянского рода Грипенбергов, имевшего шведское происхождение. Член финского парламента (1907–1909).

Форсса – промышленный город на юго-западе Финляндии. Развитию города способствовало основание хлопчатобумажной фабрики в 1846 году.

Sanasto

aatteellinen	идейный, некоммерческий
alhaisuus	низкое состояние
alistaa	подчинять
alkuunpano	начинание, почин
aloite	инициатива
ammattiyhdistys	профсоюз, профсоюзное объединение
elinehdot	условия жизни
eräkohta	непорядок, дефект, упущение
eräluulo	подозрение, недоверие
haitta	трудность, препятствие, помеха
hakeutua	стремиться, стараться
itsetunto	чувство собственного достоинства, самосознание
jkn kannalta	с точки зрения, позиции
julkinen valta	государственная власть
kelpoisuus	приемлемость
kohtuus, kohtuullisuus	умеренность
koitua	происходить, приносить, возникать
kosketus	контакт

kunnallinen	муниципальный
lakkoliike	забастовочное движение
luokkataisteluperiaate	принцип классовой борьбы
luovuttaa	уступать, передавать
mahdollisimman	как только возможно, насколько возможно
menetellä	поступать, действовать
neuvottelukumppani	партнер по переговорам, собеседник
oikeudenmukainen	справедливый
oikeudeton	бесправный
oikeutettu	привилегированный
omaisuus	собственность
palkankorotusvaatimus	требование повышения зарплаты
perinnönjako	раздел наследства
pienteollisuudenharjoittaja	мелкий торговый предприниматель
puolesta(an)	в свою очередь
puutteellisuus	недостаток, дефект, изъян
raittiusliike	движение трезвости
ristiriita	конфликт, противоречие
sivistyneistö	образованная часть общества, интеллигенция
tasaveroinen, tasavertainen	равный, равноправный
totuttaa	приучать
tunnustaa	признать
väärinkäyttö	злоупотребление
vakiintua	устанавливаться, утверждаться
väkijuoma	алкогольный напиток
välikappale	(уст.) средство, орудие
velvoittaa	обязывать
vuosisadan vaihteessa	нарубежевеков
yhdenvertainen	равный
yhdistys	ассоциация
yhtäläinen	равный
yhteiskoulu	школа совместного обучения
yritteliäisyys	предпринимательство

Tehtävä 2

Vastaa kysymyksiin.

1. Kerro työväenliikkeen historiasta Suomessa.
2. Mistä V.J. von Wrighti on tunnettu?
3. Kerro ammatillisesta työväenliikkeestä Suomessa.
4. Kerro naisliikkeestä Suomessa.
5. Kerro raittiusliikkeestä Suomessa.
6. Ketkä ovat naisliikkeen tunnettuja suomalaisia naisia?

Tehtävä 3

Lue teksti ja pohdiskele parin kanssa miksi ammattiyhdistykset ovat tarpeellisia?

Ammattiosastot ja ammattiliitot

Ensimmäiset ammattiliitot perustettiin Suomessa 1800-luvun lopulla, jolloin työtekijöiden asema oli vielä monessa suhteessa heikko. Työläiset huomasivat, etteivät he pysty yksin vaikuttamaan asioihin. Tarvittiin joukkovoimaa, jos haluttiin saada aikaan parannuksia työoloissa. Työnantajat suhtautuivat alkuaikoina usein kielteisesti ammattiyhdistyksiin, mutta nykyään ne hyväksytään demokraattiseen yhteiskuntaan kuuluvana asiana. Laki kieltää syrjimästä järjestäytyneitä työntekijäitä.

Ammattiyhdistyksen tehtävänä on valvoa sopimusten noudattamista. Se voi toimia myös aktiivisesti tekemällä aloitteita, jotka sitten käsitellään ammattiliitossa ja jotka voivat johtaa uusiin sääntöihin ja sopimuksiin.

Ammattiyhdistykset ja -osastot kuuluvat valtakunnalliseen ammattiliittoon. Suomessa on järjestäytytty yleensä ns. teollisuusliittoperiaatteella: saman teollisuudenalan työntekijät kuuluvat samaan liittoon ammatista riippumatta. Esimerkiksi rakennusalan työntekijät ovat Rakennustyöväenliiton jäseniä. Suomen ensimmäinen ammattiliiton perustivat v.1894 kirjaltajat. Ammattiliitot ovat puolestaan jäseniä keskusliitoissa. Niistä suurin on Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK.

Jokaisella ammattijärjestöön liittyvällä on sekä oikeuksia että velvollisuuksia. Jäseneksi liittynyt

- saa mahdollisuuden vaikuttaa palkka- ja työaikakysymyksiin;
- saa asiantuntija-apua työehtosopimuksen tulkinnassa;
- saa työttömyysavustusta;
- saa lakkoavustusta,
- pääsee osalliseksi järjestön virkistys- ja vapaa-ajan toiminnasta.

Jäsenyys velvoittaa sääntöjen noudattamiseen ja jäsenmaksun maksamiseen. Jäsenmaksun suuruus on 1–1,5 prosenttia palkasta. Se perii yleensä työnantaja palkanmaksun yhteydessä ja tilittää sitten ammattiyhdistykselle.

*(muokattu Vehvilä S., M. J. Castren.
Suomen historia).*

Tehtävä 4

Suomenna ja keksi lauseet.

статус сотрудников; добиться улучшения условий работы; запретить дискриминацию работника, принадлежащего какой-либо профессиональной организации; контролировать соблюдение условий договора; вносить предложения; иметь права и обязанности; влиять на решение проблем по организации графика работы; получать субсидию в связи с проведением забастовки; оплата членского взноса, переводить на банковский счет профсоюзного объединения.

Tehtävä 5

Suomenna.

От лесной промышленности к телекоммуникациям

История экономики Финляндии отличается от истории экономики основных промышленных стран. Развитие промышленности в Финляндии началось поздно, но переход от сырьевой промышленности, которая опиралась на труд и капитал, к производству, которое требовало особого профессионализма, был быстрым. Национальная экономика быстро росла после второй мировой войны. В 80-х годах развитие в некоторых областях промышленности сферы высоких технологий шло быстрее, чем в других странах Европы. Наряду с традиционными областями промышленности развивались новые сферы деятельности. Промышленность высоких технологий и электроники лишили лесообрабатывающую промышленность ведущего положения. По данным международных исследований, Финляндия одна из самых конкурентоспособных и инновативных стран мира.

(Сивукумпу Л. Знаете ли вы это о Финляндии?)

Toimittaja: Добрый день! Как вас зовут?

Mari Varonen: Moi, olen Mari Varonen.

Корреспондент: Кто Вы по специальности? Чем занимаетесь?

Mari Varonen: Olen taustaltani taidehistorioitsija ja harrastanut koko elämäni käsitöitä. Viime vuosina olen kiinnostunut erityisesti perinnekäsitöiden tekemisestä, mm. kehräämisestä, kasvivärjämisestä ja nypläämisestä.

Корреспондент: Вы когда-нибудь шили национальные костюмы?

Mari Varonen: Oman kansallispuvun ompelun aloitin 2000-luvun alussa ja lähes 15 vuoden tauon jälkeen palasin teeman pariin.

Корреспондент: Я знаю, что Вы коллекционируете национальные костюмы. Сначала вы их покупали на рынке, в комиссионных магазинах. Это же оригинальные изделия! Почему Вы стали сами шить костюмы? Это занимает время, требуется много денег, чтобы купить необходимый материал.

Mari Varonen: Aloitin kansallispuکujen keräilyн täytettyäni 40 vuotta loppuvuodesta 2015. Huomasin, että käytettyjen kansallispuкujen hinta ei vastannut niiden arvoa verkkomarkkinoilla ja kirpputoreilla. Päätin olla vaihtamatta maasturiani uudempaan ja käyttää rahani paljon mielenkiintoisempaan aiheeseen! Keräilyharrastuksessa pystyn yhdistämään osaamistani ja intohimoani.

Корреспондент: Как история отражается в костюме? Пригодились ли Вам знания по истории страны и культуры?

Mari Varonen: Historioitsijana minua kiinnostaa erityisesti aikakauden vaikutus kansallispuкуун, esim. tämän päivän ihanteet ovat kovin erilaiset kuin vaikka 1960-luvulla. Kokoelmaani kuuluu pukuja aina 1920-luvulta 2000-luvulle. Puvuissani näкyy eletty elämä ja osaan liittyу upeita tarinoitakin.

Корреспондент: Носите ли Вы сама национальные костюмы из собственной коллекции?

Mari Varonen: Kansallispuкujani yhdistää se, että kaikki ovat minulle sopivia – olen muokannut kokoa tarvittaessa minun vartalolleni sopivaksi. Tällä hetkellä kokoelmassani on 135 pukuа.

Корреспондент: Как Вам помогает интернет собирать коллекцию?

Mari Varonen: Olen hakenut hurjasti tietoa ja oppinut paljon uutta kansallispuvuista. Kun aloitin keräilyn, kaipasin verkkoaineistoa tuekseni. Hankin pukuja, joista en löytänyt yhtään kuvaa tai kuvailutekstiä verkosta! Minun oli siis hommattava itselleni antikvariaateista peruskirjasto harrastustani varten – onneksi antikvariaatit ovat sentään jo digitalisoituneet. Sosiaalisen median puolella on sen sijaan upean aktiivista kansallispukuharrastusta. Keskustelupalstojen ja niitä kautta löytyneiden alan asiantuntijoiden apu ja ohjaus ovat olleet todella tärkeitä minulle.

(Lähde: <https://kansallispuvussa.wordpress.com/info/>)

Tehtävä 7

Avaa sulut.

Suomalainen ruoka-kulttuuri

Suomalaiset _____ (kunnioittaa) ruokaa keskimääräistä enemmän, koska ruoka _____ (olla) välillä todellakin kiven takana. Suomen kansa _____ (kärsii) monesti niin sanotusti _____ (pulavuodet). Jauhoja on jouduttu _____ (jatkaa) pottujauheella ja _____ (olki). 1900-luvun aikana nälkää _____ (nähdä) kahteen eri otteeseen: 1918 sisällissodan aikana ja toisen maailmansodan aikana vuonna 1942, kun Saksasta ei saatu viljaa _____ (jääesteet) takia. Talvi- ja jatkosodan aikana ruokaa sekä muita elintarvikkeita jouduttiin myös _____ (säännöstellä), että niitä riitti _____ (kaikki). Näiden sotien aikana lähes kaikista elintarvikkeista oli _____ (pula), paitsi _____ (pinaatti).

Suuri osa suomalaisista oli tottunut _____ (tehdä) _____ (kaikki) itse 1950-luvulle asti, koska _____ (se) asti lähes kaikki olivat _____ (maa)kotoisin. Vilja _____ (kasvattaa) itse, josta _____ (tehdä) leipää ja siat kasvatettiin itse, joista _____ (saada) taaskin lihaa. Kotitekoisesta ruuasta _____ (alkaa) kuitenkin _____ (siirtyä) pikkuhiljaa kohti _____ (valmis) antimia. Ruokakulttuurin _____ (muuttuminen) vaikutti mm. kaupungistuminen ja teollistuminen. Ensin alkoi olla saatavilla _____ (valmis) _____ (vilja), josta pystyi _____ (tehdä) _____ (leipä) itse ja 1970-luvulla leipää sai jo _____ (kauppa). Kuitenkin vielä 1980-luvulla oli paljon _____ (kotileipominen), koska leivän _____ (ostaminen) tuli huono omatunto. Myös makumieltymykset muuttuivat _____ (hapan)

ja _____ (suolainen) makeaksi. Elintason _____ (nousu) johtuen, liiasta ruuan määrästä tuli ongelma, kun niukan _____ (ruoka) aiheuttamat aliravitsemusongelmat vaihtuivat _____ (yliravitsemus) johtuviin elintasosairauksiin.

Tehtävä 8

Käännä osto- ja myynti-ilmoitukset.

- 1. Myydään** Tervolan kansallispuku. Käsin tehty. Koko suunnilleen 42. Siisti.
Hintapyyntö 320 €. Sijaitsee Oulussa.
Yhteydenotot: annemaria.sundqvist(a)gmail.com
- 2. Tuuterin kansallispuku** 1 500 €
Ilmoitustyyppi: Myydään Ilmoitus jätetty: 3 heinäkuuta 10:26
Muut, koko: 42 (M), naisten
Käyttämätön, koko 42-44. Hameen pituus 125 cm. Kaikki osat mukana.
Ota yhteyttä ilmoittajaan Tia Arlin
- 3. Kaunis vanha keräilynukke** 35 €
Ilmoitustyyppi: Myydään Ilmoitus jätetty: 1 heinäkuuta 10:16
Myydään aikoinaan matkamuistona tuotu nukke.
Ikää on.
Vain koristeena ollut.
Pituus n. 35 cm
Kansallispuku päällä
Ota yhteyttä ilmoittajaan keräilynukke

Tehtävä 9

Käännä yhdyssanoja.

hidasluonteinen, hiekkaranta, hirsirakennus, hiihtoretki, elämäniloinen, hallanarka, kullankeltainen, allekirjoitus, siirtymäkausi, allekirjoitus, pohjantähti.

Tehtävä 10

Avaa sulut.

Luokassa istuu kaksi (oppilas).
Suomessa on paljon (järvet, suot ja metsät).
Asuin monta (vuosi) Helsingissä.
Budapestissa on paljon (historialliset muistomerkit).

Lehtimies haastattelee (kuuluisat tutkijat, merenkulkijat, lentäjät,
suunnittelijat ja poliitikot).
Aurinko säteilee (lämpö ja valo).
Hän kiitti (minä) onniteluista.
Hän ei muista enää (me).
He olivat ystävällisiä (me) kohtaan.
Olen (tämä ehdotus) vastaan.
Hiihtäjä laskevat (rinne) alas.
Soudamme vasten (tuuli).
Hän kulkee (jää) myöten suoraan kohti (vastakkainen ranta).
Kirkko sijaitsee keskellä (kaupunki).
Asuinrakennukset ovat lähellä (rautatieasema).
Tunnen (tämä henkilö).
Ostan kaikki (uusi kirja).
En lue (kirja), vaan selailen (se).
Nämä kasvit eivät kestä (kylmä).
(Katot) on lunta.
(Katu) kävelee ihmisiä.
(Meri) on kovat tuulet.
(Liukas tie) on vaikea kävellä.
(Ranta) kasvaa koivuja.
Patoja (kansi) ovat hyllyllä.
Kirkkaat valot luovat heijastuksen (öinen taivas).
Poika painoi lakin (silmä).
Sieltä näkyy (joki, järvi ja pellot).
Kesällä he kokoontuvat (urheilukenttä) tai joen (ranta).
Laiva lähti (meri).

ЛИТЕРАТУРА

1. *Клинге М.* Мир Балтии. Хельсинки, Отава, 1995.
2. *Сивукумпу Л.* Знаете ли вы это о Финляндии? – Кеуруу, Отава, 2007.
3. *Тайнале И.* 100 социальных инноваций Финляндии. Хельсинки, Накарaino, 2012.
4. *Kohi A., Liuskari M., Hannele P., Päivärinta K.:* Vihervä V. Uusi yhteiskuntatieto. Helsinki, Otava, Keuruu, 2015.
5. *Lappalainen O., S. Tiainen, O. Kaakinen.* Yhteiskuntamme. Koulun historia 9. – Helsinki, Keuruu, Otava, 1992.
6. *Latomaa S., Hämäläinen E.* Mitä kuuluu? – Helsinki, Finn Lectura, 2008.
7. Merenkulun historiaa.
8. *Vehvilä S., M. J. Castren.* Suomen historia. Porvoo, Werner Söderström. 1975 – 344 s.

ИНТЕРНЕТ-РЕСУРСЫ

<https://fi.wikipedia.org/wiki/Seita>
https://fi.wikipedia.org/wiki/Suomen_luonto
<https://peda.net/siilinjarvi/suininlahti/oppiaineet/biologia/mbl/arkisto/>
<https://fi.wikipedia.org/wiki/Saimaannorppa>
<https://wwf.fi/elainlajit/merikotka/>
<https://fi.wikipedia.org/wiki/Luonto-Liitto>
http://usea.info/?Moreplavanie:Istoriya_moreplvaniya
<http://www.tunturisusi.com/kolumbus/piraattisanasto.htm>
https://fi.wikipedia.org/wiki/Suomen_teollisuus
https://fi.wikipedia.org/wiki/Suomen_talous
<https://www.utu.fi/fi/yksikot/hum/yksikot/kansatiede>
<http://www.ugri.net/002/htm/index.htm>
<https://kansallispuvussa.wordpress.com/info/>

Учебное издание

Н. С. Братчикова

**ФИНСКИЙ ЯЗЫК:
ФОНЕТИКО-ГРАММАТИЧЕСКИЙ КУРС**

УЧЕБНОЕ ПОСОБИЕ

для студентов, обучающихся по направлению подготовки
«Зарубежное регионоведение»
Уровни А2–В2 по шкале CEFR

Издание подготовлено в авторской редакции

Компьютерная верстка: *М. А. Моисеева*

Дизайн обложки: *А. Г. Проскуряков*

Подписано в печать 29.05.2020

Усл. печ. л. 9,9. Формат 60×90 1/16. Тираж 100 экз.

Заказ 53/20

ФГБОУ ВО МГЛУ

Адрес редакции:

Москва, Остоженка, 38, стр. 1

Тел./факс (495) 245-33-23

E-mail: ipk-mglu@rambler.ru